

**UCHWAŁA NR XI/83/15
RADY GMINY GORZYCE**

z dnia 10 sierpnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 i art. 7 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gorzyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Małek

Załącznik do Uchwały Nr XI/83/15
Rady Gminy Gorzyce
z dnia 10 sierpnia 2015 r.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Zespół redakcyjny: Artur Kubica, dr Bożena Sikora, Tadeusz Stoszek, Bartosz Tyrna, Mateusz Werpachowski

Zadanie jest realizowane w ramach projektu: „Diagnoza potencjału rozwojowego obszaru funkcjonalnego zlokalizowanego wzdłuż autostrady A1 na terenie subregionu zachodniego województwa śląskiego” współfinansowanego ze środków UE (w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013) przyznanych w ramach „Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania wiejskich obszarów funkcjonalnych” ogłoszonego przez Ministra Rozwoju Regionalnego oraz budżetu gminy.

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Podstawa prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji	6
1.1. Zasady horyzontalne rewitalizacji	6
1.1.1 Partycypacja społeczna	6
1.1.2 Kompleksowa diagnoza	7
1.1.3 Koncentracja interwencji	7
1.2.4 Planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki.....	7
2. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
3. Diagnoza	9
3.1. Diagnoza sytuacji w oparciu o dane ilościowe	9
3.1.1 Demografia	9
3.1.2 Infrastruktura techniczna.....	14
3.1.3 Infrastruktura mieszkaniowa i rynek nieruchomości	15
3.1.4 Gospodarka i rynek pracy	17
3.1.5 Edukacja.....	25
3.1.6 Pomoc społeczna i ochrona zdrowia.....	28
3.1.7 Kultura i aktywność społeczna	32
3.1.8 Turystyka i sport	34
3.1.9 Bezpieczeństwo	36
3.2. Diagnoza sytuacji w oparciu o analizę jakościową	38
3.2.1 Wyniki badań ankietowych	38
3.3 Wyznaczenie obszarów rewitalizacji.....	44
3.3.1 Kryteria wyboru	45
3.3.2 Analiza pogłębiona obszarów problemowych	52
3.3.2.1 Struktura populacji	52
3.3.3 Identyfikacja kluczowych problemów obszarów zdegradowanych.....	64

4. Analiza SWOT dla obszarów zdegradowanych	66
5. Założenia programu rewitalizacji	68
5.1 Cele rewitalizacji	68
5.2 Zasięg terytorialny obszaru i uzasadnienie jego wyboru	70
5.2.1 Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	70
5.2.2 Sołectwo Olza - Kolonia Olecka "Familoiki" i tereny pokopalniane	72
5.3 Identyfikacja działań rozwiązujących problemy – podział na projekty i zadania inwestycyjne	75
5.3.1 Projekty rewitalizacyjne	75
5.3.2 Komplementarność projektów	76
6. System wdrażania Programu oraz przejrzystość i odpowiedzialność publiczna za wdrożenie LPR	78
6.1. Szczegółowy sposób zarządzania	78
6.1.1 Operator rewitalizacji, jego kompetencje, zadania i odpowiedzialność	78
6.1.2 Sposób współpracy z partnerami	80
6.1.3 Nadzór Rady Gminy nad wykonaniem LPR	82
6.1.4 Okresowa i nadzwyczajna aktualizacja LPR	82
7. Plan finansowy LPR	84
7.1 Analiza zewnętrznych źródeł finansowania LPR	85
7.1.1 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020	85
7.1.2 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	87
8. Analiza ryzyka i środki zaradcze	89
9. Monitoring wskaźników produktów i rezultatów LPR	91
10. Uspołecznienie Lokalnego Programu Rewitalizacji	92
Załącznik nr 1 Szczegółowe zestawienie projektów przewidzianych do realizacji w ramach LPR	94
Załącznik nr 2 Formularz badań sondażowych	105
Spis wykresów	108
Spis tabel	108
Spis map	110

Wprowadzenie

Dokument pn. *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce*, zwany dalej LPR, ma znaczenie strategiczne i planistyczne. Podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, których celem jest przywrócenie właściwych funkcji i stworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na wskazanych obszarach. Opracowanie LPR jest wyrazem troski lokalnego samorządu o dobro Gminy i jej mieszkańców w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu, poprzez działania mające na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym potencjale i dotkniętych dużą dozą problemów o charakterze społecznym.

W wymiarze horyzontalnym LPR opiera się na zasadach partycypacji społecznej, kompleksowej diagnozy (ilościowej i jakościowej), koncentracji interwencji oraz planowaniu w oparciu o wiarygodny montaż finansowy.

Zasięg oddziaływania LPR obejmuje dwa obszary:

1. Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim,
2. Sołectwo Olza - Kolonia Olecka "Familoiki" i tereny pokopalniane powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych.

Obszary te znajdują się w granicach administracyjnych Gminy Gorzyce, zostały wyodrębnione i opisane w niniejszym opracowaniu, w oparciu o wielokryterialną szczegółową diagnozę społeczną, przestrzenną oraz gospodarczą.

Horyzont czasowy LPR obejmuje lata 2015 – 2020.

W opracowaniu zawarte są założenia finansowe planu rewitalizacji Gminy Gorzyce na lata 2015 – 2020. Ponadto omawiany jest w nim również system wdrażania i monitoringu, oraz zaprezentowane są oceny i opinie wynikające z prowadzonych konsultacji społecznych niniejszego dokumentu.

LPR to plan ukazujący kierunki działań, których realizacja ma skutkować osiągnięciem wysokiego salda społeczno-ekonomicznych korzyści i znaczącą poprawą warunków jakości życia w Gminie Gorzyce

1. Podstawa prawna Lokalnego Programu Rewitalizacji

Podstawą prawną do wdrażania LPR są: *Wytyczne w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji*, opracowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, (Katowice, projekt z października 2013 r.) oraz *Założenia ustawy o rewitalizacji*, opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Departament Polityki Przestrzennej, (Warszawa, projekt z listopada 2014 r.)

Rewitalizacja jest traktowana w wyżej wymienionych dokumentach jako kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. Jednocześnie działania rewitalizacyjne, w tym związane z rewitalizacją przestrzenną, będą podporządkowane celom społecznym, związanym z redukcją ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jednym z elementów przewodnich w działaniach rewitalizacyjnych realizowanych w Gminie Gorzyce jest opracowanie przez samorząd LPR dla Gminy Gorzyce.

Finansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków unijnych ma charakter dwufunduszowy – w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Zasięg terytorialny LPR może obejmować maksymalnie 10% powierzchni gminy, a środki pozyskane na działania o charakterze społecznym mają mieć charakter wiodący w stosunku do inwestycji w infrastrukturę techniczną.

1.1. Zasady horyzontalne rewitalizacji

1.1.1 Partycypacja społeczna

W pracę nad LPR zaangażowane były różne grupy społeczne, dla których perspektywa rewitalizacji określonych obszarów zdegradowanych jest istotna. W budowie Programu, poza samorządem, uczestniczyli mieszkańcy Gminy Gorzyce, również ci, którzy bezpośrednio związani są z terenami przeznaczonymi do rewitalizacji oraz pracownicy instytucji zajmującej się pomocą społeczną na terenie Gminy, czyli Ośrodka Pomocy Społecznej. Podczas prac nad diagnozą oraz założeniami LPR wykorzystano metody badawcze pozwalające dotrzeć do możliwie szerokiej grupy mieszkańców, umożliwiające uzyskanie opinii i indywidualnych ocen dotyczących kondycji poszczególnych obszarów definiowanych jako problemowe. Dokonano dystrybucji ankiety rewitalizacyjnej w wersji elektronicznej oraz papierowej. Przeprowadzono wywiady z podmiotami zainteresowanymi działaniami rewitalizacyjnymi w formie spotkań bezpośrednich oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI – Individual In-depth Interview), polegających na bezpośredniej rozmowie moderatora z jednym

respondentem. Proces uspołecznienia LPR został szczegółowo opisany w rozdziale 10. niniejszego opracowania.

1.1.2 Kompleksowa diagnoza

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania ma charakter kompleksowy, realizowany w oparciu o analizę danych ilościowych oraz jakościowych. Wyznaczenie obszarów kryzysowych zostało poparte analizą porównawczą wskazującą na konieczność podjęcia zintegrowanej interwencji na wyodrębnionych obszarach. Ze względu na konieczność przedstawienia danych dedykowanych każdemu z wyznaczonych obszarów zdegradowanych, korzystano z informacji gromadzonych przez odpowiednie komórki Urzędu Gminy w Gorzycach oraz gminne jednostki organizacyjne. Dodatkowo korzystano z uprzejmości takich instytucji, jak Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim, Komisariat Policji w Gorzycach czy jednostki OSP w Gminie Gorzyce. W wymiarze jakościowym, poza badaniami ankietowymi mieszkańców gminy i pozyskaniem wiedzy w ramach organizowanych spotkań i wywiadów telefonicznych, m.in. z pracownikami Urzędu Gminy w Gorzycach, z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach i liderami społeczności lokalnych – przeprowadzano wizje lokalne zdegradowanych obszarów.

1.1.3 Koncentracja interwencji

Koncentracja interwencji uwzględnia dwa wymiary: terytorialny i tematyczny.

Koncentracja interwencji w wymiarze terytorialnym – efektem prac nad LPR jest wyznaczenie dwóch ściśle ograniczonych terytorialnie obszarów o charakterze kryzysowym. Ich łączna powierzchnia nie przekracza 10% powierzchni Gminy Gorzyce.

Koncentracja interwencji w wymiarze tematycznym – zaplanowane działania w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych obejmują określone dziedziny przewidziane do realizacji ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), oraz środków budżetu gminy. Wymiar społeczny oraz techniczny i przestrzenny został zdefiniowany w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej Gminy Gorzyce, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów kryzysowych.

1.2.4 Planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki

Planowanie finansowe LPR było przeprowadzone w oparciu o możliwości rzeczywistego zbudowania montażu finansowego dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Szczegółowe informacje na temat montażu finansowego znajdują się w rozdziale 7. niniejszego opracowania. Założenia finansowe częściowo mają charakter indykatorywny, wynikający z długookresowego charakteru dokumentu oraz potencjalnych zmian w zakresie wdrażania Lokalnych Programów Rewitalizacji.

2. Zgodność z dokumentami strategicznymi

LPR jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary zdegradowane. W ramach wypracowanych założeń planistycznych dokonywano identyfikacji celów i metod pozwalających na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym. Należy podkreślić, że niniejszy Program jest zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym oraz tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu.

LPR jest komplementarny w odniesieniu do następujących dokumentów o charakterze programowym i strategicznym, obowiązujących (lub znajdujących się w fazie konsultacji) na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym:

- Strategia Europa 2020;
- Umowa Partnerstwa 2014-2020;
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020;
- Strategia Rozwoju Zrównoważonego Polski do roku 2025;
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”;
- Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.);
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020;
- Projekt Wytucznych w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji opracowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego;
- Założenia ustawy o rewitalizacji (projekt z dnia 17.11.2014 r.);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce;
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gorzyce;
- Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych, Gorzyce 2013;
- Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce na lata 2014-2020;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gorzyce na lata 2014-2020.

3. Diagnoza

3.1. Diagnoza sytuacji w oparciu o dane ilościowe

Gmina Gorzyce jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie wodzisławskim. Gmina posiada dogodne położenie w stosunku do dużych ośrodków centrogennych, którymi są: Wodzisław Śląski, Rybnik, Racibórz, Jastrzębie Zdrój.

Przez teren gminy przebiega autostrada A1 z węzłem Gorzyce oraz droga krajowa nr 78 Chałupki - Gliwice. Sieć dróg lokalnych jest dobrze rozwinięta, oparta na historycznym układzie drożnym. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Rybnik – Chałupki – Bohumin.

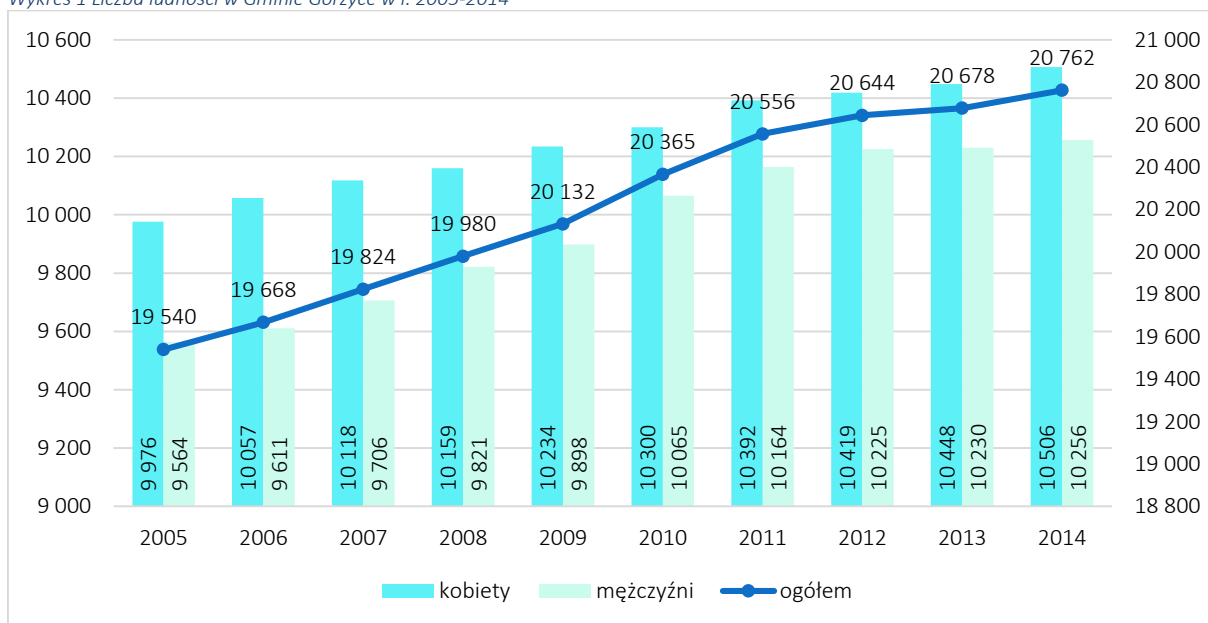
Gmina Gorzyce jest jedyną gminą w obrębie Subregionu Zachodniego województwa śląskiego, której teren nie jest objęty wpływem szkód górniczych oraz nie jest zdegradowany lokalizacją zwałowisk czy hałd kopalnianych.

Tereny gminy charakteryzują duże walory krajobrazowe z licznymi akwenami wodnymi i kompleksami leśnymi.

3.1.1 Demografia

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności w Gminie Gorzyce w roku 2014 wynosiła 20 762 mieszkańców i wykazuje tendencję wzrostową. Kobiety stanowią 50,6% liczby ludności ogółem.

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Gorzyce w l. 2005-2014

Źródło: dane GUS (stan na 31.12 – faktyczne miejsce zamieszkania)

Konsekwentny przyrost ludności ma duże znaczenie dla potencjału demograficznego gminy i warunkuje dobre perspektywy dla jej rozwoju. Można wnioskować, że w ocenie społecznej zamieszkiwanie na terenie Gminy Gorzyce jest ugruntowane czynnikiem o znaczeniu pokoleniowym. Determinuje

to postawy społeczne, takie jak przywiązanie do miejsca zamieszkania, więzi społeczne, poczucie stabilności i chęć angażowania się w działania wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy.

W Gminie Gorzyce największa liczba osób zamieszkuje sołectwa: Turza Śl., Czyżowice i Rogów. Najmniej ludności zamieszkuje w sołectwach: Uchylsko, Odra, Osiny.

Zgodnie z danymi GUS wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy Gorzyce w roku 2014 wyniósł 321 os./km² i był niższy w stosunku do średniej dla powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego. Wartość wskaźnika w przypadku Gminy Gorzyce od roku 2005 do 2014 wzrosła o 5,9%.

Tabela 1 Wskaźnik gęstości zaludnienia w l. 2005-2014 [os./m²]

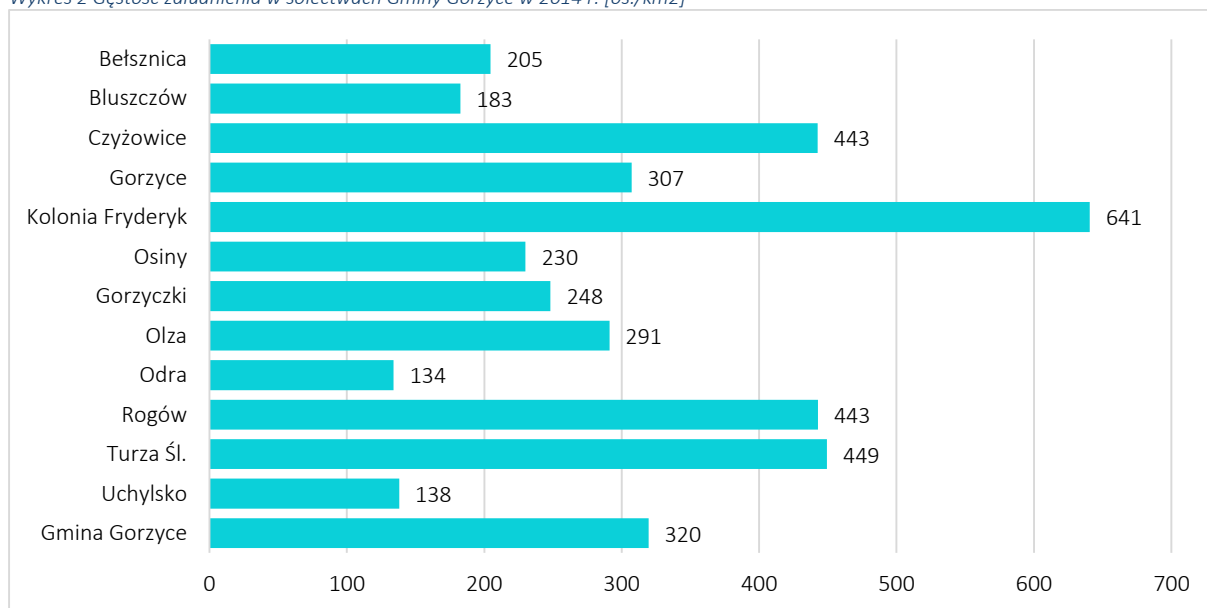
Jednostka terytorialna	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
powiat wodzisławski	541	541	542	543	544	552	552	552	550	551
gmina Gorzyce	303	305	307	309	312	315	318	320	320	321
woj. śląskie	380	379	377	377	376	376	375	374	373	372
Polska	122	122	122	122	122	123	123	123	123	123

Źródło: dane GUS

Zagęszczenie ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Gorzyce jest zróżnicowane. Największą gęstość zaludnienia wykazuje sołectwo Kolonia Fryderyk, gdzie na 1 km² w roku 2014 przypadało 641 osób. Jest to związane z charakterystyczną, wielomieszkaniową zabudową, co oznacza, że na małej powierzchni zamieszkuje duża liczba osób.

Najmniejszą gęstość zaludnienia obserwuje się w sołectwach: Odra i Uchylsko.

Wykres 2 Gęstość zaludnienia w sołectwach Gminy Gorzyce w 2014 r. [os./km²]

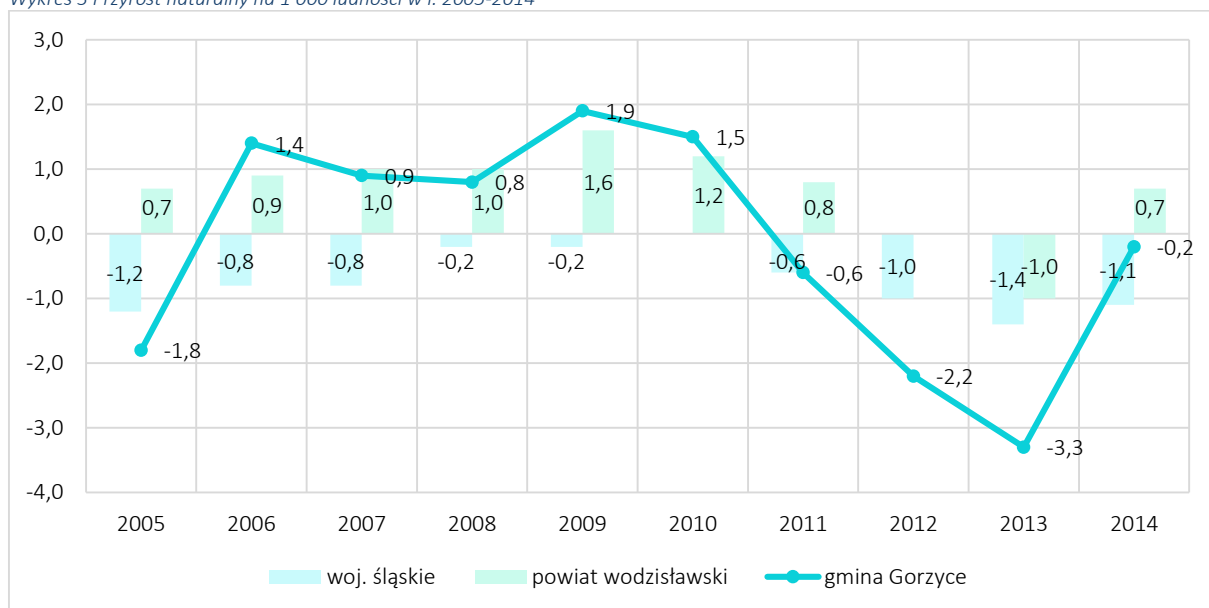

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Pomiędzy rokiem 2006 a 2009 przyrost naturalny w Gminie Gorzyce osiągał wartości dodatnie. Natomiast od roku 2009, kiedy był on najwyższy w analizowanym okresie, obserwuje się spadek

wskaźnika przyrostu naturalnego. Spadek ten jest bardziej dynamiczny w stosunku do powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego. Od roku 2011 przyrost naturalny osiąga wartości ujemne, najniższą wartość odnotowano w roku 2013, a w roku 2014 odnotowano wzrost wartości wskaźnika, jednak nadal pozostaje on ujemny. Może to prowadzić do utrwalania się procesu starzenia się społeczeństwa w Gminie Gorzyce.

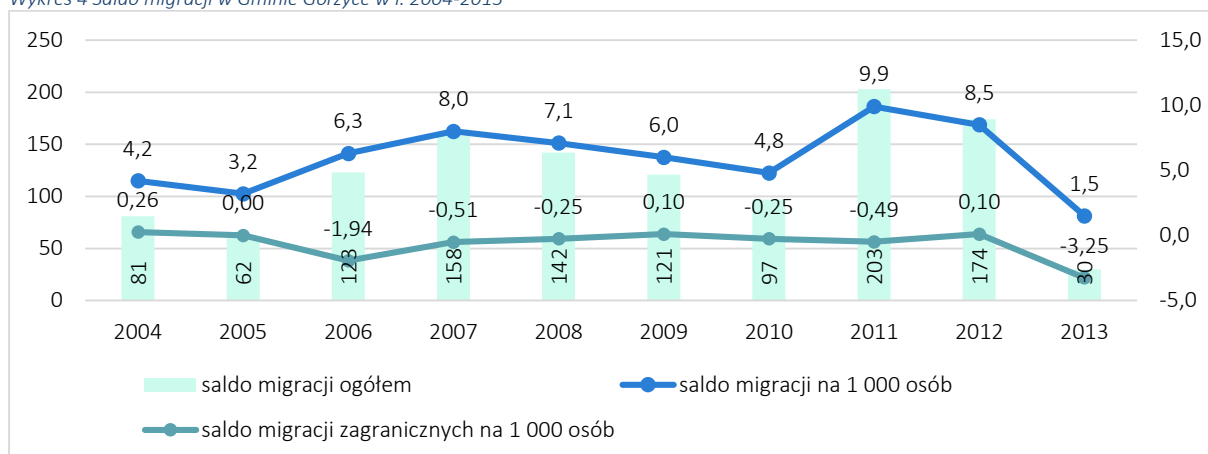
Wykres 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w l. 2005-2014

Źródło: dane GUS

Wraz z danymi dotyczącymi przyrostu naturalnego, saldo migracji stanowi kluczowy czynnik wpływający na liczbę osób zamieszkujących Gminę Gorzyce. W ostatniej dekadzie saldo migracji ogółem pozostaje dodatnie. Jego wartość jest jednak zróżnicowana w poszczególnych latach. Analizując wskaźnik salda migracji ogółem na 1 000 osób, zaobserwować można gwałtowny spadek wskaźnika pomiędzy rokiem 2012 a 2013, jednak pozostaje on dodatni. Natomiast dynamicznie zmieniła się sytuacja w tym samym czasie w przypadku salda migracji zagranicznych na 1 000 osób, gdzie obserwuje się spadek z wartości dodatniej (0,10) do ujemnej (-3,25 w 2013 roku).

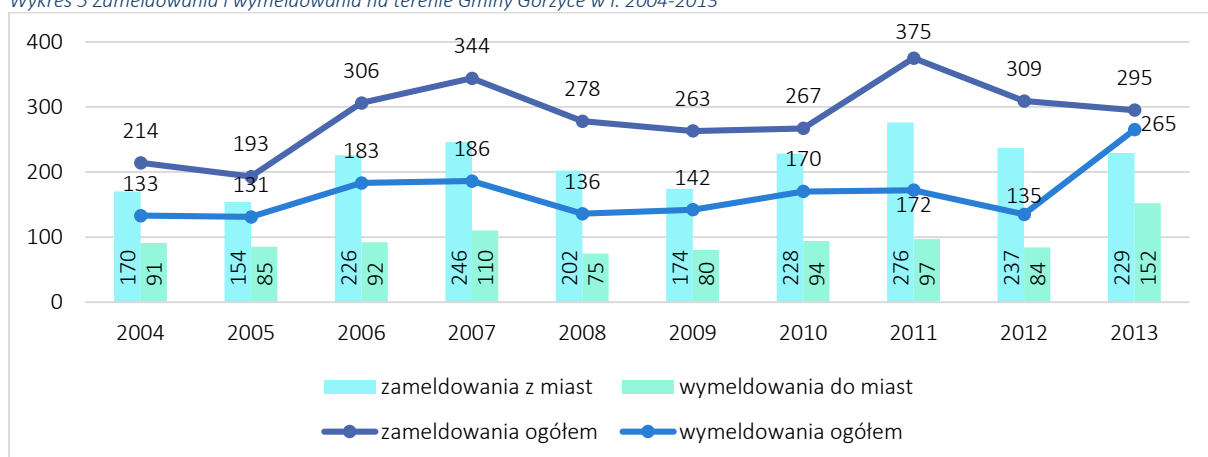
Wykres 4 Saldo migracji w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013

Źródło: dane GUS

Ze wskazanym powyżej dodatnim saldem migracji koresponduje liczba zameldowań w Gminie Gorzyce. Znacząco wyższa liczba zameldowań z miast od liczby wymeldowań do miast świadczy o atrakcyjności osiedleńczej gminy.

Wykres 5 Zameldowania i wymeldowania na terenie Gminy Gorzyce w l. 2004-2013

Źródło: dane GUS

Poniżej przedstawiono strukturę ludności Gminy Gorzyce pod względem ekonomicznych grup wieku.

Tabela 2 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku z uwzględnieniem podziału na płeć w l. 2005-2014

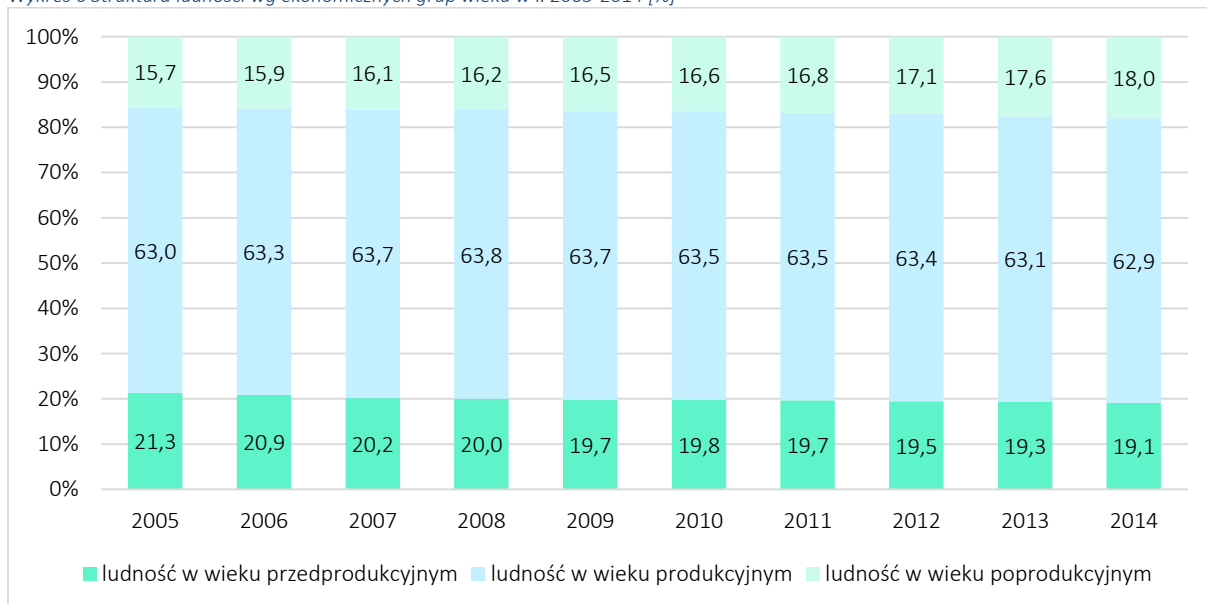
Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem w wieku przedprodukcyjnym	4 155	4 102	3 999	3 998	3 974	4 036	4 058	4 017	3 981	3 971
udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem [%]	21,3	20,9	20,2	20,0	19,7	19,8	19,7	19,5	19,3	19,1
kobiety	2 035	2 019	1 984	1 977	1 970	1 990	1 995	1 963	1 967	1 971
mężczyźni	2 120	2 083	2 015	2 021	2 004	2 046	2 063	2 054	2 014	2 000
ogółem w wieku produkcyjnym	12308	12441	12636	12740	12832	12941	13043	13098	13058	13056
udział osób w wieku produkcyjnym w ludności ogółem [%]	63,0	63,3	63,7	63,8	63,7	63,5	63,5	63,4	63,1	62,9
kobiety	5 864	5 957	6 039	6 065	6 096	6 097	6 101	6 104	6 087	6 088
mężczyźni	6 444	6 484	6 597	6 675	6 736	6 844	6 942	6 994	6 971	6 968

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem w wieku poprodukcyjnym	3 077	3 125	3 189	3 242	3 326	3 388	3 455	3 529	3 639	3 735
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem [%]	15,7	15,9	16,1	16,2	16,5	16,6	16,8	17,1	17,6	18,0
kobiety	2 077	2 081	2 095	2 117	2 168	2 213	2 296	2 352	2 394	2 447
mężczyźni	1 000	1 044	1 094	1 125	1 158	1 175	1 159	1 177	1 245	1 288

Źródło: dane GUS

W ostatniej dekadzie obserwuje się zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest konsekwencją niskiego przyrostu naturalnego. Natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, wśród których zdecydowanie przeważają kobiety (65,5% w 2014 r.). Liczba ludności w wieku produkcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie 62,8%.

Wykres 6 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w l. 2005-2014 [%]

Źródło: dane GUS

Wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego obserwowane w Gminie Gorzyce są zdecydowanie niekorzystne z gospodarczego punktu widzenia, co wymaga podjęcia, z odpowiednim wyprzedzeniem, działań w zakresie polityki społeczno-opiekuńczej na tym terenie.

Tabela 3 Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2014 r.

Wskaźniki obciążenia demograficznego	Polska	woj. śląskie	powiat wodzisławski	powiat wodzisławski: gminy wiejskie	gmina Gorzyce
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	58,8	58,2	59,0	58,4	59,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	105,2	118,9	106,2	92,2	94,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	30,2	31,6	30,4	28,0	28,6

Źródło: dane GUS

3.1.2 Infrastruktura techniczna

Gminę Gorzyce charakteryzuje dogodnie położenie w pobliżu ośrodków miejskich: Wodzisław Śląski, Rybnik, Racibórz, a także Katowice i Gliwice. Gmina posiada dobre połączenie komunikacyjne z ośrodkami miejskimi dzięki drodze krajowej nr 78 Gliwice – Chałupki, przebiegającej przez sołectwa Turza Śl., Gorzyce, Olza.

Przez teren Gminy przebiegają drogi:

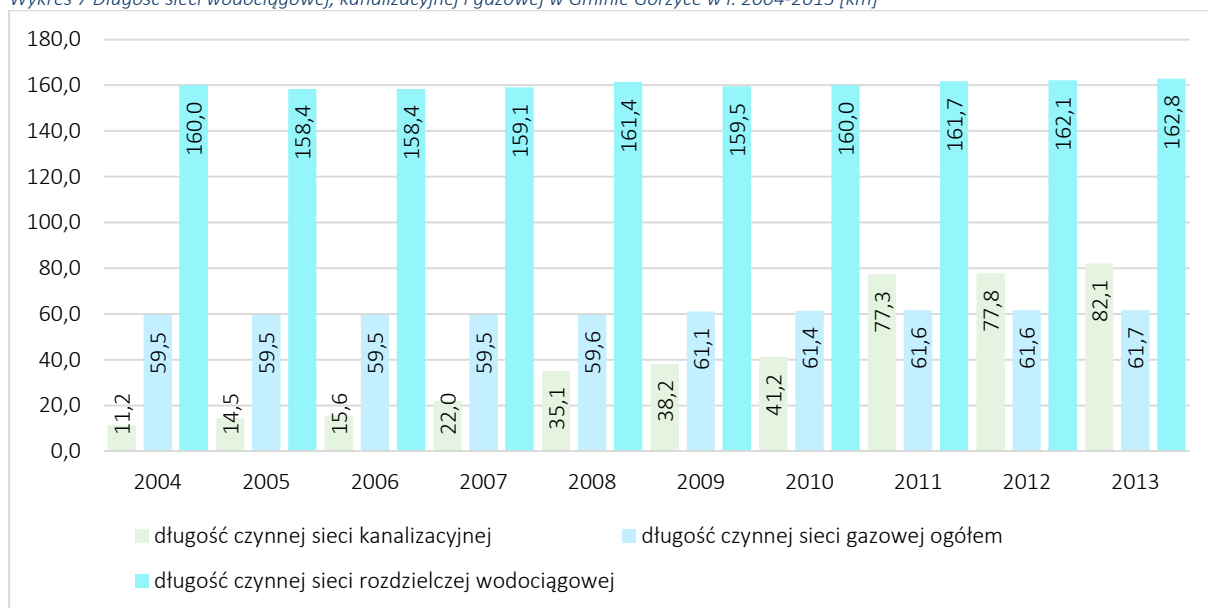
- gminne publiczne utwardzone o długości 112 km,
- powiatowe o długości ok. 48 km,
- krajowe o długości ok. 10 km.

Nawierzchnia dróg gminnych jest w stanie dobrym. Przeprowadzane są na bieżąco remonty cząstkowe, szczególnie po okresie zimowym. Dokonywane są również remonty całościowe oraz przebudowy dróg na podstawie opracowanej dokumentacji projektowej.

Przez teren Gminy Gorzyce przebiega również międzynarodowy szlak kolejowy relacji Rybnik – Wodzisław Śląski – Chałupki – Bohumin łączący Polskę z Czechami. Sołectwa: Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Uchylsko, Rogów i Bluszczów i Turza Śląska nie posiadają linii kolejowej. Komunikacja odbywa się głównie dzięki Przedsiębiorstwu Komunikacji Samochodowej Spółka z o.o. z Raciborza, który świadczy te usługi na podstawie umowy zawartej z organizatorem komunikacji na terenie Gminy Gorzyce, tj. Starostwem Powiatowym w Wodzisławiu Śląskim.

Długość infrastruktury służącej zaopatrzeniu w media systematycznie wzrasta. W ostatnich latach intensywnie rozbudowywana jest sieć kanalizacyjna.

Wykres 7 Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013 [km]

Źródło: dane GUS

Wprawdzie konsekwentnie wzrasta również liczba ludności korzystającej z infrastruktury służącej do zaopatrzenia w media, jednak jej udział w liczbie ludności ogółem pozostaje niższy w porównaniu z danymi dla całego powiatu wodzisławskiego i innych gmin wiejskich tego powiatu.

Tabela 4 Udział ludności korzystającej z infrastruktury służącej zaopatrzeniu w media w liczbie ludności ogółem w 2013 r.

Wyszczególnienie	gmina Gorzyce	powiat wodzisławski	powiat wodzisławski gminy wiejskie
korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ludności ogółem	25,8%	54,5%	31,9%
korzystający z sieci gazowej w % ludności ogółem	6,2%	37,3%	15,3%
korzystający z sieci wodociągowej w % ludności ogółem	86,2%	92,6%	83,1%

Źródło: dane GUS

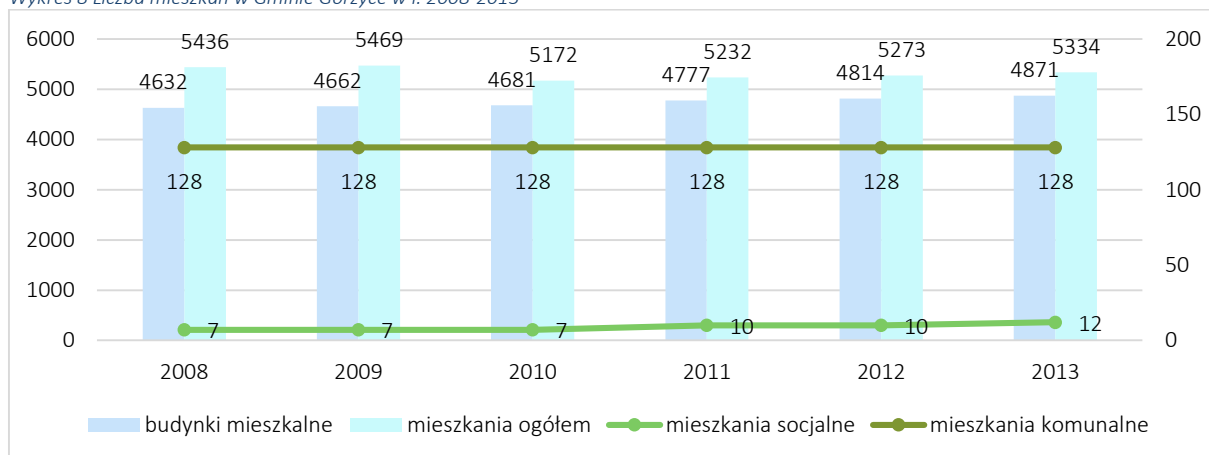
3.1.3 Infrastruktura mieszkaniowa i rynek nieruchomości

W zakresie polityki mieszkaniowej obowiązują: Uchwała Rady Gminy Gorzyce nr XIII/72/07 z dnia 22 listopada 2007 roku, w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Gorzyce oraz Uchwała Rady Gminy Gorzyce XXV/211/12 z dnia 26 listopada 2012 roku, w sprawie przyjęcia „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Gorzyce na lata 2013-2017”.

W Gminie Gorzyce wzrasta liczba budynków mieszkalnych, szczególnie w zabudowie jednorodzinnej, należącej do prywatnych właścicieli.

Liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach Gminy Gorzyce w ostatnich pięciu latach nie zmieniła się. Gmina dysponuje 128 lokalami komunalnymi. Zwiększa się natomiast liczba mieszkań socjalnych, których przydział uzależniony jest nie tylko od potrzeb ale także od kryteriów finansowych określonych adekwatnymi przepisami. W roku 2014 Gmina dysponowała 12 lokalami socjalnymi. Odnotowano również 9 pustostanów.

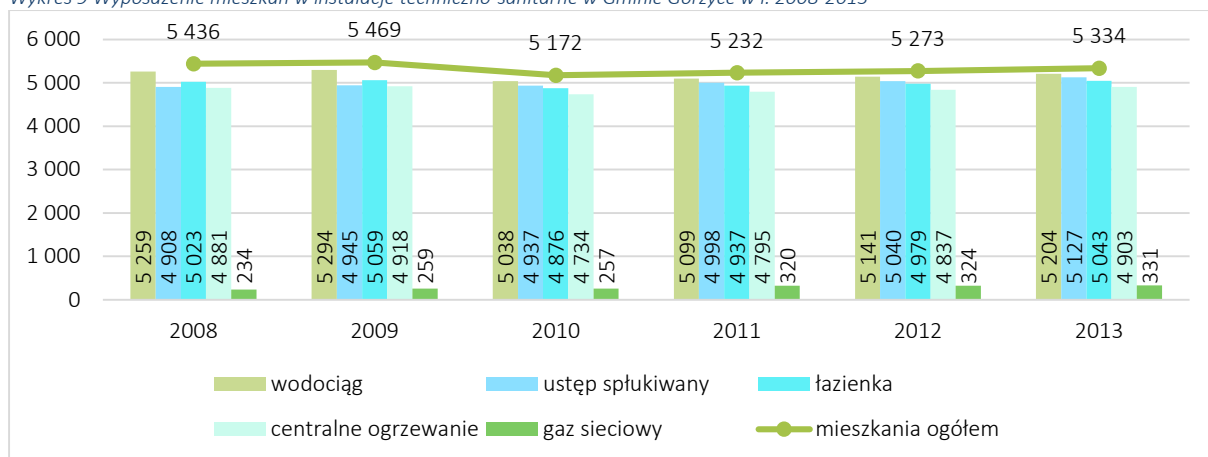
Wykres 8 Liczba mieszkań w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013

Źródło: dane GUS/dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Dostęp do instalacji techniczno-sanitarnych wzrasta, co świadczy o poprawiającej się jakości życia mieszkańców korzystających z zasobów mieszkalnych Gminy Gorzyce. Wszystkie budynki mieszkalne będące w zasobach gminnych są skanalizowane.

Wykres 9 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013

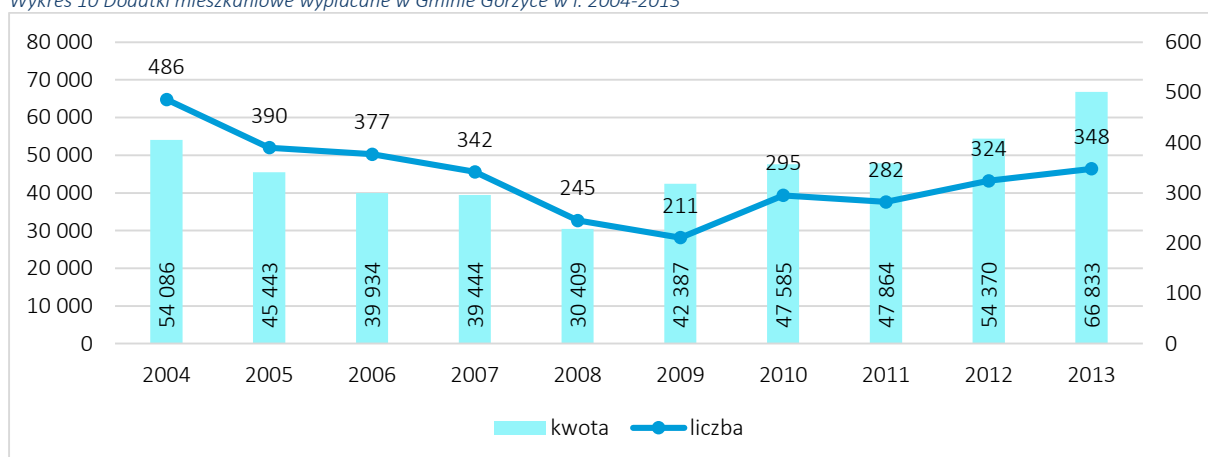

Źródło: dane GUS

Liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych, niezależnie od prawnej formy własności zasobów w minionej dekadzie była zróżnicowana (w latach 2004-2009 spadek wyniósł ok. 56%). Zaobserwowany stan rzeczy jest wynikiem zamrożenia progu kwotowego w ustawie o dodatkach mieszkaniowych.

Jednak od roku 2009 do 2013 liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych wzrosła o ok. 65%. Wzrastająca liczba świadczeń realizowanych przez Gminę w tym okresie wskazuje na potrzeby zidentyfikowane również podczas prac nad wyznaczaniem obszarów kryzysowych w Gminie Gorzyce.

Wykres 10 Dodatki mieszkaniowe wypłacane w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013

Źródło: dane GUS

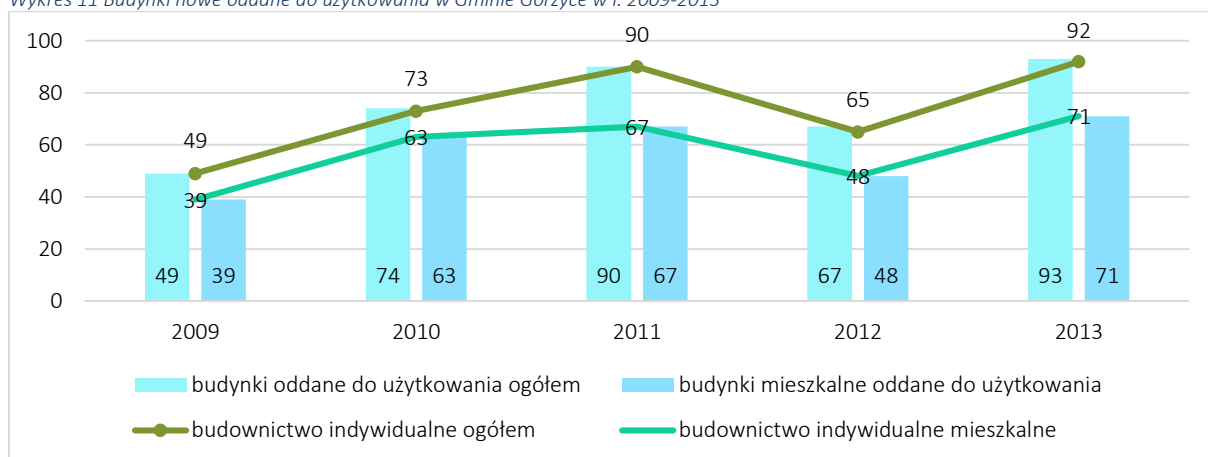
Analizując rynek nieruchomości w Gminie Gorzyce należy brać pod uwagę specyfikę gminy wiejskiej. Większość budynków mieszkalnych w gminie to zabudowa jednorodzinna należąca do prywatnych właścicieli. Według danych GUS, w Gminie Gorzyce w roku 2013 powstało 71 nowych budynków mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach), które przeznaczone są na użytek własny prywatnych inwestorów.

Mieszkania komunalne, którymi dysponuje Gmina Gorzyce, znajdują się w sołectwach Kolonia Fryderyk, Gorzyce, Odra i Gorzyczki Na terenie gminy obecna jest również zabudowa wielorodzinna, w sołectwie Olza, będąca w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec” w Rydułtowach.

Specyfika gminy wiejskiej determinuje rynek nieruchomości. Analiza ofert biur obrotu nieruchomościami wskazuje, że ceny domów na rynku wtórnym, również w przeliczeniu na cenę za m², kształtują się na bardzo zróżnicowanym poziomie uzależnionym od lokalizacji, wielkości działki, standardu budynku i jego wyposażenia (ceny kształtują się od ok. 1 000 zł do ponad 3 000 zł za m² i są zależne od indywidualnych uwarunkowań). Podobnie przedstawia się sytuacja, jeśli chodzi o ceny działek i gruntów. Rozpiętość cen działek budowlanych, bo te dominują w ofercie biur nieruchomości, dotyczących Gminy Gorzyce, kształtuje się od ok. 30 zł do ponad 80 zł za m² i również zależna jest od lokalizacji i wielkości działki.

W Gminie Gorzyce systematycznie oddawane są do użytku nowe budynki, przede wszystkim jest to budownictwo mieszkalne indywidualne.

Wykres 11 Budynki nowe oddane do użytkowania w Gminie Gorzyce w l. 2009-2013

Źródło: dane GUS

3.1.4 Gospodarka i rynek pracy

Potencjał gospodarczy Gminy Gorzyce tworzy 1 471 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, wśród których zdecydowanie dominują podmioty sektora prywatnego (97,6%). Samorząd Gminy systematycznie podejmuje intensywne działania w celu stworzenia optymalnych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (np. istniejąca strefa gospodarcza w Czyżowicach, oraz tworzona strefa gospodarcza w Gorzyczkach). Efektem tworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości jest rosnąca liczba podmiotów gospodarczych. Od roku 2010 do 2014 w Gminie Gorzyce przybyły 172 podmioty gospodarcze sektora prywatnego.

Tabela 5 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w 2014 r.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1 298	1 325	1 367	1 415	1 471
Udział w ogólnej liczbie podmiotów powiatu wodzisławskiego	12,1%	12,5%	12,6%	12,9%	13,2%
Sektor publiczny	33	33	33	33	34
Udział w ogólnej liczbie podmiotów gminy	2,5%	2,4%	2,4%	2,3%	2,3%
Sektor prywatny	1 265	1 292	1 334	1 382	1 437
Udział w ogólnej liczbie podmiotów gminy	97,4%	97,5%	97,5%	97,6%	97,6%

Źródło: dane GUS

O charakterze lokalnej gospodarki stanowi mała przedsiębiorczość. Na 1 471 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych 1 398 to firmy zatrudniające do 9 pracowników. Na 4 duże podmioty powiatu wodzisławskiego jeden zlokalizowany jest w Gminie Gorzyce. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie odpowiada klimatowi gospodarczemu powiatu wodzisławskiego, w którym prawie 95% podmiotów gospodarczych to mała przedsiębiorczość.

Tabela 6 Struktura podmiotów gospodarczych wg klas wielkości w Gminie Gorzyce w 2014 r.

Wyszczególnienie	gmina Gorzyce		powiat wodzisławski		woj. śląskie		woj. śląskie gminy wiejskie		powiat wodzisławski gminy wiejskie	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
0 - 9 pracowników	1 398	95,04%	10 546	94,89%	43 8364	94,90%	68 129	95,46%	3 484	95,35%
10 - 49 pracowników	62	4,21%	467	4,20%	1 9291	4,18%	2 845	3,99%	149	4,08%
50 - 249 pracowników	10	0,68%	97	0,87%	3 708	0,80%	371	0,52%	20	0,55%
250 - 999 pracowników	1	0,07%	4	0,04%	492	0,11%	23	0,03%	1	0,03%
1 000 i więcej pracowników	0	0,00%	0	0,00%	78	0,02%	2	0,00%	0	0,00%

Źródło: dane GUS

Na kształt i wielkość lokalnego rynku pracy ma wpływ liczba podmiotów gospodarczych i osób w nich zatrudnionych. Szczególnie ważny dla rozwoju gospodarczego gminy jest rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a wśród nich dynamika zmian liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zestawienie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Gorzyce umożliwia zdefiniowanie jej profilu.

Do dominujących pod względem profilu działalności należą firmy: handlowe, budowlane i usługowe.

Wykres 12 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Gorzyce, 2014 r.

Źródło: dane GUS

Wskaźniki gospodarcze dla Gminy Gorzyce mają tendencję wzrostową, a w niektórych przypadkach są korzystniejsze niż wskaźniki dla powiatu wodzisławskiego.

Tabela 7 Wskaźniki gospodarcze

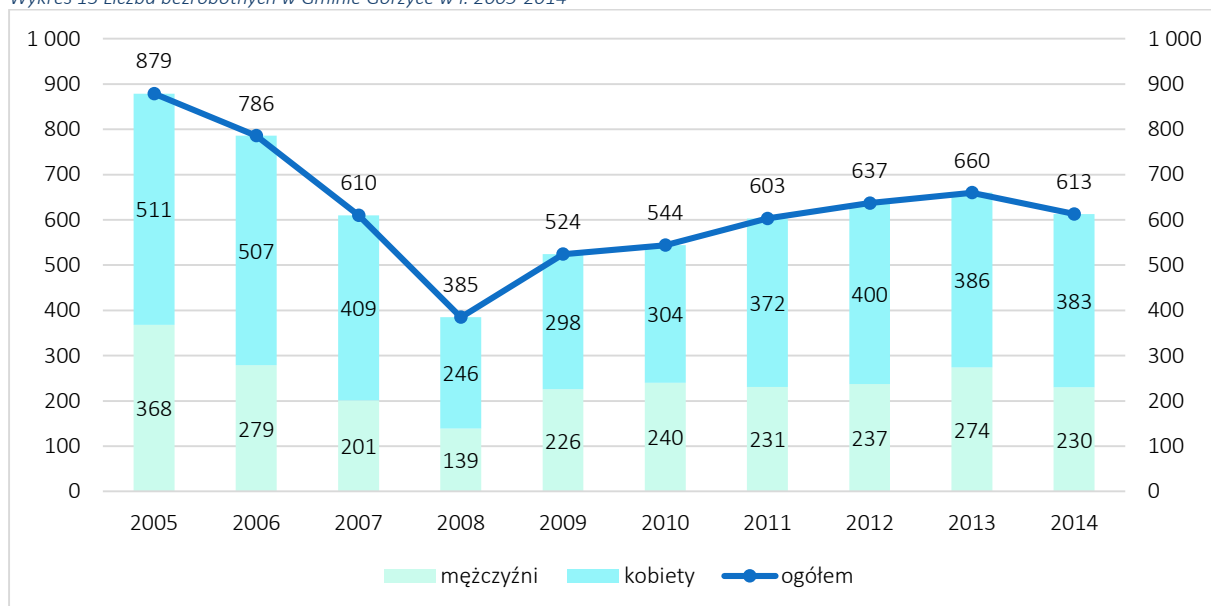
Jednostka terytorialna	Wskaźniki									
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności					osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym				
Polska	101	100	103	106	107	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
woj. śląskie	97	96	98	100	101	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6
powiat wodzisławski	68	67	68	69	70	8,5	8,4	8,5	8,7	8,8
gmina Gorzyce	64	64	66	68	71	8,7	8,8	9	9,3	9,6
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym					osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności					
Polska	157,5	156,4	161,6	166,7	170,0	76	75	76	77	77
woj. śląskie	149,5	147,9	152,7	156,9	159,4	74	72	73	74	73
powiat wodzisławski	105,2	104,6	107,4	109,7	111,8	54	53	54	55	55
gmina Gorzyce	100,3	101,6	104,4	108,4	112,7	55	56	57	59	61

jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności						jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności				
Polska	104	90	93	95	93	62	100	65	70	79
woj. śląskie	100	80	83	81	80	55	97	61	65	76
powiat wodzisławski	76	64	61	56	63	41	68	46	47	53
gmina Gorzyce	65	61	58	60	71	31	57	43	41	48

Źródło: dane GUS

W ostatniej dekadzie w Gminie Gorzyce zaobserwowano dwie tendencje w liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych. Od roku 2005 do 2008 nastąpił spadek liczby tych osób o 56,2%, natomiast w kolejnych latach liczba osób bezrobotnych zaczęła wzrastać i w roku 2013 była wyższa o 71,4% w stosunku do roku 2008. Od roku 2013 obserwuje się nieznaczny spadek liczby osób bezrobotnych. W roku 2014 wynosiła ona 613 osób, co stanowiło 2,9% ogółu mieszkańców Gminy (stan na 31.12.2014)

Wykres 13 Liczba bezrobotnych w Gminie Gorzyce w l. 2005-2014

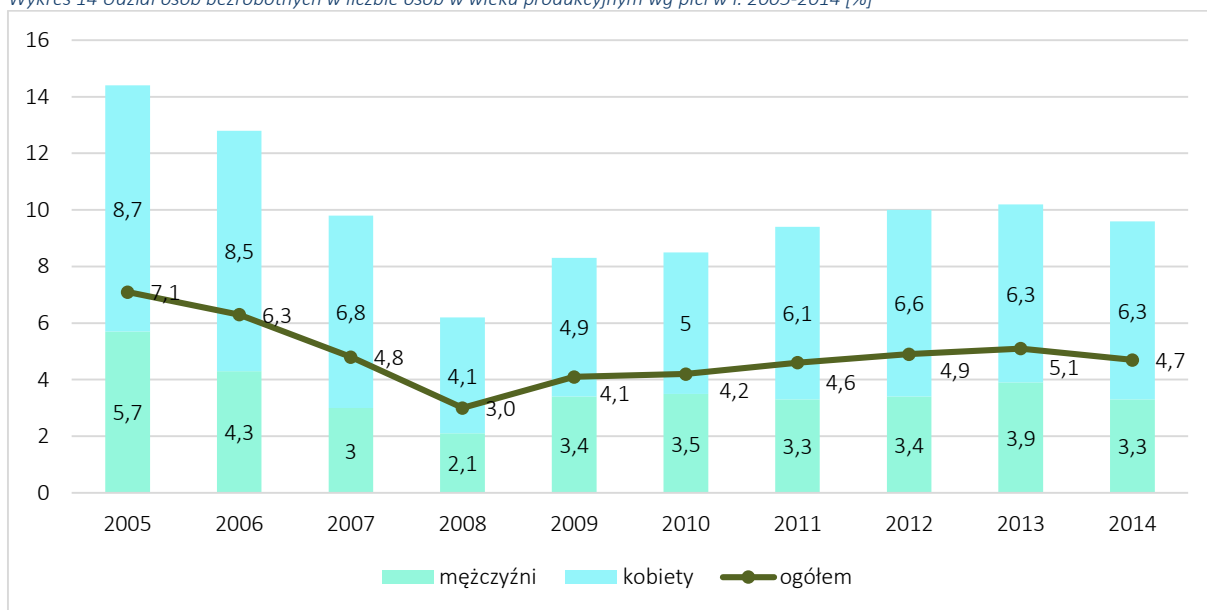

Źródło: dane GUS

Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w ostatnich 10 latach zmniejszył się o 2,4 punktu procentowego. Najmniejszy udział osób bezrobotnych odnotowano w roku 2008 i od tego czasu liczba ta zwiększa się o 1,7 punktu procentowego.

W roku 2014 zarejestrowane osoby bezrobotne w Gminie Gorzyce stanowiły 4,7% osób w wieku produkcyjnym. W roku 2014 na 6 088 kobiet w wieku produkcyjnym 6,2% stanowiły kobiety bezrobotne, natomiast udział mężczyzn bezrobotnych w liczbie mężczyzn w wieku produkcyjnym wynosił 3,3%. W Gminie Gorzyce bez pracy pozostają częściej kobiety niż mężczyźni.

Wykres 14 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wg płci w l. 2005-2014 [%]

Źródło: dane GUS

Poniżej zestawiono porównawczo udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym z uwzględnieniem podziału na płeć. Problem bezrobocia w Gminie Gorzyce oraz w powiecie wodzisławskim jest mniejszy w porównaniu do sytuacji w kraju i w województwie.

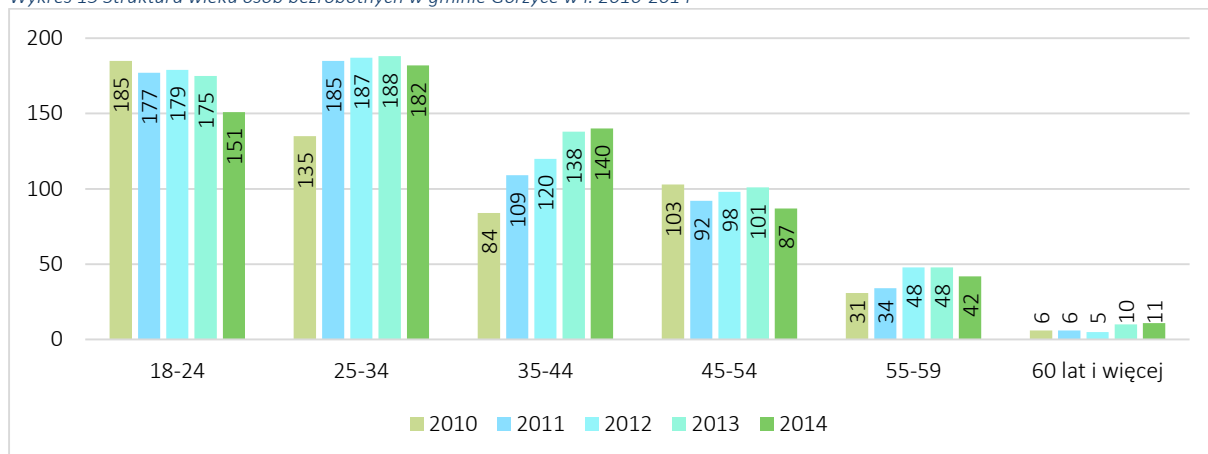
Tabela 8 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Wyszczególnienie	gmina Gorzyce	powiat wodzisławski	woj. śląskie	woj. śląskie gminy wiejskie	powiat wodzisławski gminy wiejskie
Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ogółem	4,7	5,1	6,1	5,8	4,4
Udział mężczyzn bezrobotnych w liczbie mężczyzn w wieku produkcyjnym	3,3	3,7	5,3	5,3	3,1
Udział kobiet bezrobotnych w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym	6,3	6,7	6,9	6,4	5,9

Źródło: dane GUS

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim pozwalają na szczegółową analizę problemu bezrobocia na terenie Gminy Gorzyce. Najwięcej osób bezrobotnych w ostatnich pięciu latach to osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia oraz pomiędzy 18 a 24 rokiem życia. W analizowanym okresie systematycznie wzrasta liczba osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata. Zwiększa się również liczba osób bezrobotnych powyżej 55 roku życia.

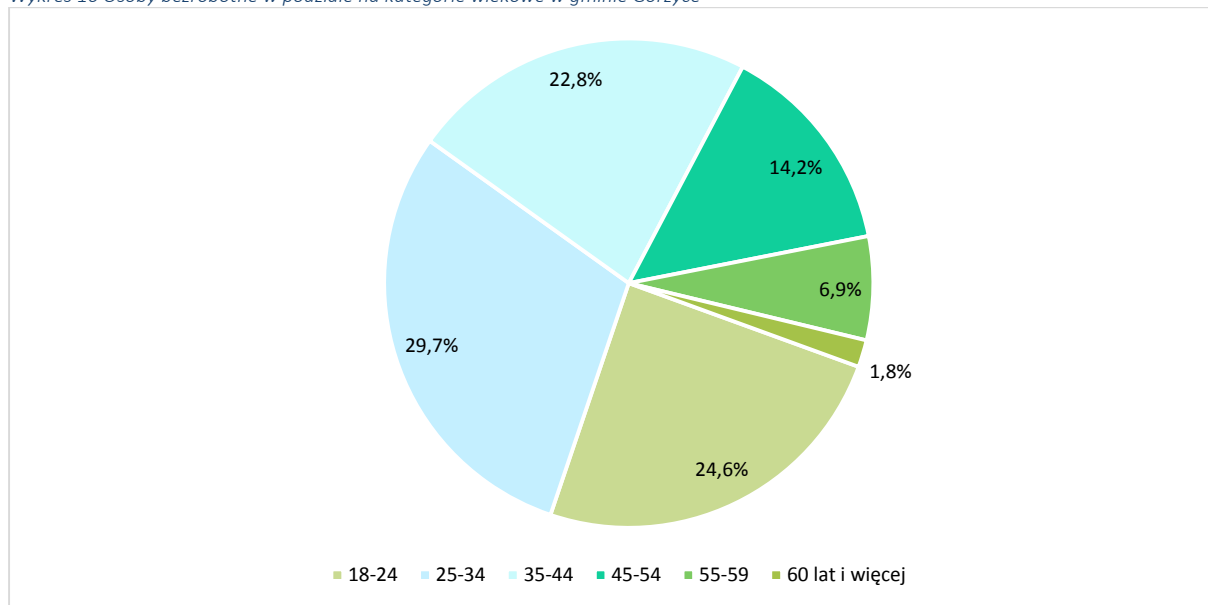
Wykres 15 Struktura wieku osób bezrobotnych w gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Źródło: dane PUP w Wodzisławiu Śląskim

Poniżej zaprezentowano udział poszczególnych kategorii wiekowych w liczbie bezrobotnych ogółem w 2014 roku. Osoby młode pomiędzy 18 a 34 rokiem życia łącznie stanowią ponad połowę osób bez pracy w Gminie Gorzyce (54,3%). Liczną grupę bezrobotnych stanowią też osoby pomiędzy 35 a 44 rokiem życia.

Wykres 16 Osoby bezrobotne w podziale na kategorie wiekowe w gminie Gorzyce

Źródło: dane PUP w Wodzisławiu Śląskim

Szczegółową strukturę osób bezrobotnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według kategorii w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Czas pozostawania bez pracy w m-c	Do 1	71	73	67	66	62
	1-3	171	151	161	156	149
	3-6	141	143	164	146	122
	6-12	97	116	108	122	109
	12-24	53	91	86	102	87
	Powyżej 24	11	29	51	68	84

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Wiek	18-24	185	177	179	175	151
	25-34	135	185	187	188	182
	35-44	84	109	120	138	140
	45-54	103	92	98	101	87
	55-59	31	34	48	48	42
	60 lat i więcej	6	6	5	10	11
Wykształcenie	Wyższe	61	76	64	63	69
	Policealne i średnie zawodowe	133	136	150	142	157
	Średnie ogólnokształcące	42	39	39	46	39
	Zasadnicze zawodowe	168	194	212	243	203
	Gimnazjalne i poniżej	140	158	172	166	145
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	85	115	129	140	128
	1-5	121	159	157	147	135
	5-10	67	77	64	84	93
	10-20	71	74	81	100	66
	20-30	33	30	42	44	42
	30 lat i więcej	15	16	26	16	20
	Bez stażu	152	132	138	129	129
Ogółem		544	603	637	660	613

Źródło: dane PUP w Wodzisławiu Śląskim

Na 613 osób bezrobotnych z Gminy Gorzyce, zarejestrowanych w 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim, 55,6% stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Zjawisko długotrwałego bezrobocia w ostatnich pięciu latach wzrosło o 70%. Osoby długotrwale bezrobotne stanowią 0,8% mieszkańców Gminy Gorzyce (lata 2013-2014).

Tabela 10 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie Gorzyce

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Bez wykształcenia średniego	308	352	384	409	348
Bez doświadczenia zawodowego	185	180	179	186	164
Do 25 roku życia	185	177	179	175	151
Długotrwale bezrobotni	160	207	230	269	272
Bez kwalifikacji zawodowych	107	187	207	140	101
Powyżej 50 roku życia	91	89	110	106	97
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	32	40	44	50	44
Niepełnosprawni	23	30	36	35	34
Którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	15	10	19	21	21
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	493	540	575	599	532
- z tego kobiety	271	327	356	345	329

Źródło: dane PUP w Wodzisławiu Śląskim

Wydłuża się czas pozostawania bez pracy wśród osób od 25 do 44 roku życia oraz powyżej 55 roku życia. Te grupy wymagają zatem szczególnego wsparcia w ich aktywizacji zawodowej. Łącznie bezrobotni

będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w roku 2014 stanowili blisko 87% wszystkich osób bez pracy w Gminie Gorzyce. W dużej mierze zjawisko to dotyczy kobiet, również tych, które samotnie wychowują dzieci. Osoby reprezentujące omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

Szczegółowa analiza zjawiska długotrwałego bezrobocia znajduje się w poniższej tabeli. W dalszej części opracowania będzie ona skonfrontowana ze wskaźnikami dedykowanymi każdemu ze zdefiniowanych obszarów objętych rewitalizacją – wykazując ich zdegradowanie ekonomiczne i społeczne.

Tabela 11 Bezrobocie długotrwałe w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie		Czas pozostawania bez pracy 12 –24 miesięcy					Czas pozostawania bez pracy powyżej 24 miesięcy				
		2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Wiek	18-24	15	18	22	16	10	1	7	5	8	5
	25-34	15	19	27	25	23	2	7	14	27	32
	35-44	6	25	14	29	25	6	7	14	15	24
	45-54	8	24	15	22	19	1	5	12	13	12
	55-59	6	5	7	7	6	0	2	6	5	7
	60 lat i więcej	3	0	1	3	4	1	1	0	0	4
Wykształcenie	Wyższe	7	6	9	2	9	2	5	6	6	5
	Policealne i średnie zawodowe	14	21	16	20	25	2	8	9	7	12
	Średnie ogólnokształcące	5	12	3	4	3	1	1	6	7	5
	Zasadnicze zawodowe	16	26	34	38	24	3	9	13	25	35
	Gimnazjalne i poniżej	11	26	24	38	26	3	6	17	23	27
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	13	11	16	17	18	1	9	10	17	19
	1-5	8	21	24	21	17	2	2	9	17	18
	5-10	5	12	8	13	10	1	2	6	5	10
	10-20	5	20	9	21	15	1	2	6	6	9
	20-30	4	2	6	8	9	1	1	2	2	3
	30 lat i więcej	2	3	1	2	4	0	2	2	0	0
	Bez stażu	16	22	22	20	14	5	11	16	21	25
Ogółem		53	91	86	102	87	11	29	51	68	84

Źródło: dane PUP w Wodzisławiu Śląskim

Czynnikiem wpływającym na wysokość stopy bezrobocia jest niedopasowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do aktualnych potrzeb rynku pracy. Zestawienie zawodów deficytowych oraz nadwyżkowych może być bardzo przydatnym narzędziem przy planowaniu szkoleń i kursów zawodowych oraz planowaniu wydatkowania funduszy na konkretne aktywne formy wsparcia osób bezrobotnych.

Tabela 12 Zestawienie 10 zawodów nadwyżkowych i 10 zawodów deficytowych w powiecie wodzisławskim w I półroczu 2014 roku

	10 zawodów o największym wskaźniku intensywności nadwyżki	10 zawodów deficytowych o najwyższym poziomie deficytu
1	Technik ekonomista	Kierowca ciągnika siodłowego
2	Ekonomista	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie
3	Technik mechanik	Cieśla
4	Kucharz małej gastronomii	Tynkarz
5	Technik budownictwa	Rozbieracz - wykrawacz
6	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	Kierowca samochodu ciężarowego
7	Prawnik legislator	Asystent do spraw księgowości
8	Technik informatyk	Operator koparki
9	Krawiec	Pracownik prac dorywczych
10	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	Kierowca operator wózków jezdniowych

Źródło: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie wodzisławskim w I-półroczu 2014 roku, październik 2014

3.1.5 Edukacja

Na terenie Gminy Gorzyce nie funkcjonują placówki zapewniające opiekę dla dzieci w wieku do lat trzech.

Wychowanie przedszkolne obejmujące dzieci w wieku od 3 do 6 lat jest realizowane w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. Celem wychowania przedszkolnego jest zapewnienie dzieciom opieki, wspomaganie indywidualnego rozwoju oraz realizacja podstawy programowej. Na terenie Gminy Gorzyce funkcjonuje 6 przedszkoli publicznych. Wychowanie przedszkolne realizowane jest również w oddziałach przedszkolnych przy 2 szkołach podstawowych. Łącznie na terenie Gminy funkcjonuje 8 szkół podstawowych, z czego Szkoła Podstawowa nr 2 w Gorzycach realizuje program tylko na poziomie edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III).

Młodzież ucząca się na poziomie gimnazjalnym uczęszcza do 4 placówek na terenie Gminy.

Tabela 13 Zestawienie placówek edukacyjnych na terenie gminy Gorzyce

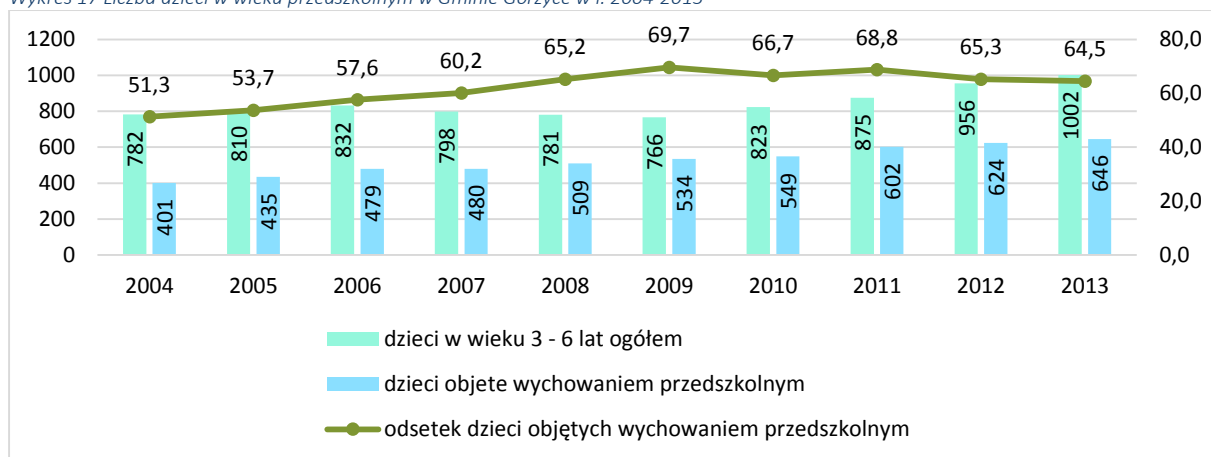
Placówka	Profil kształcenia	Nauczany język obcy
Przedszkole Publiczne w Czyżowicach	wychowanie przedszkolne	język angielski
Przedszkole Publiczne w Gorzycach	wychowanie przedszkolne	język angielski
Przedszkole Publiczne w Olzie	wychowanie przedszkolne	język angielski
Przedszkole Publiczne w Rogowie	wychowanie przedszkolne	język angielski
Przedszkole Publiczne w Turzy Śląskiej	wychowanie przedszkolne	język angielski
Zespół Szkolno-Przedszkolny Przedszkole Publiczne w Gorzyczkach	wychowanie przedszkolne	język angielski
Szkoła Podstawowa w Bluszczowie z Oddziałem Przedszkolnym	wychowanie przedszkolne szkoła podstawowa	język angielski
Szkoła Podstawowa Nr 2 w Gorzycach z Oddziałem Przedszkolnym	wychowanie przedszkolne szkoła podstawowa	język angielski
Szkoła Podstawowa w Czyżowicach	szkoła podstawowa	język angielski
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Gorzycach	szkoła podstawowa	język angielski
Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoła Podstawowa w Gorzyczkach	szkoła podstawowa	język angielski

Placówka	Profil kształcenia	Nauczany język obcy
Szkoła Podstawowa w Olzie	szkoła podstawowa	język angielski
Szkoła Podstawowa w Rogowie	szkoła podstawowa	język angielski język niemiecki (dla mniejszości niemieckiej)
Szkoła Podstawowa w Turzy Śląskiej	szkoła podstawowa	język angielski
Gimnazjum w Czyżowicach	gimnazjum	język angielski, język niemiecki
Gimnazjum w Gorzycach	gimnazjum	język angielski, język niemiecki
Gimnazjum w Rogowie	gimnazjum	język angielski, język niemiecki
Gimnazjum w Turzy Śląskiej	gimnazjum	język angielski, język niemiecki

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym nie jest wysoki, a zilustrowane poniżej wahania wynikają z ustawowego nakazu rozpoczęcia edukacji dla 6-latków.

Wykres 17 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013

Źródło: dane GUS

Porównując dane w zakresie liczby miejsc oferowanych przez przedszkola oraz liczby dzieci do nich uczęszczających, należy stwierdzić, że liczba miejsc w placówkach przedszkolnych wzrasta, ale wzrasta również liczba dzieci do nich uczęszczających, co może świadczyć o potrzebie rozwoju sieci przedszkoli.

Tabela 14 Liczba placówek wychowania przedszkolnego, miejsc oraz dzieci uczęszczających w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba placówek wychowania przedszkolnego	8	8	8	8	8	8
w tym przedszkola	6	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego	535	581	583	639	635	652
w tym w przedszkolach	467	513	515	571	567	584
Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	513	541	562	614	630	651
w tym w przedszkolach	460	488	495	549	563	584

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Liczba uczniów w szkołach podstawowych wykazuje niewielką tendencję wzrostową (o 1,4% od roku 2010). W roku 2014 odnotowano najwyższą liczbę uczniów szkół podstawowych w ostatnich pięciu latach.

Tabela 15 Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Szkoła Podstawowa w Bluszczowie	Dziewczęta	33	31	38	36	42
	Chłopcy	22	26	32	35	34
Szkoła Podstawowa w Czyżowicach	Dziewczęta	101	113	113	124	122
	Chłopcy	93	11	116	144	116
Szkoła Podstawowa nr 1 w Gorzycach	Dziewczęta	126	126	115	118	120
	Chłopcy	113	112	113	120	126
Szkoła Podstawowa nr 2 w Gorzycach	Dziewczęta	11	7	12	12	15
	Chłopcy	10	12	18	17	14
Zespół Szkolno-Przedszkolny SP w Gorzyczkach	Dziewczęta	70	62	59	54	56
	Chłopcy	63	68	61	51	43
Szkoła Podstawowa w Olzie	Dziewczęta	50	55	58	52	47
	Chłopcy	71	65	65	63	59
Szkoła Podstawowa w Rogowie	Dziewczęta	120	117	120	114	130
	Chłopcy	147	140	135	138	138
Szkoła Podstawowa w Turzy Śl.	Dziewczęta	128	122	132	128	120
	Chłopcy	116	112	103	99	110
Razem	Dziewczęta	639	633	647	638	652
	Chłopcy	635	546	643	667	640
Razem		1274	1277	1290	1275	1292

Źródło: dane szkół w Gminie Gorzyce

Tabela 16 Liczba absolwentów szkół podstawowych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Szkoła Podstawowa w Bluszczowie	Dziewczęta	10	4	5	4	6
	Chłopcy	3	5	3	4	4
Szkoła Podstawowa w Czyżowicach	Dziewczęta	17	22	15	13	15
	Chłopcy	6	14	12	18	20
Szkoła Podstawowa nr 1 w Gorzycach	Dziewczęta	29	20	18	23	21
	Chłopcy	20	20	15	13	22
Szkoła Podstawowa nr 2 w Gorzycach	Dziewczęta	7	1	3	3	6
	Chłopcy	7	11	13	14	10
Zespół Szkolno-Przedszkolny SP w Gorzyczkach	Dziewczęta	8	9	9	9	7
	Chłopcy	19	9	12	11	11
Szkoła Podstawowa w Olzie	Dziewczęta	30	16	21	27	17
	Chłopcy	20	21	19	20	14
Szkoła Podstawowa w Rogowie	Dziewczęta	10	4	5	4	6
	Chłopcy	3	5	3	4	4
Szkoła Podstawowa w Turzy Śl.	Dziewczęta	17	22	15	13	15
	Chłopcy	6	14	12	18	20
Razem	Dziewczęta	131	98	107	103	102
	Chłopcy	113	105	100	105	119
Razem		244	203	207	208	221

Źródło: dane szkół w Gminie Gorzyce

W zakresie liczby uczniów oraz absolwentów szkół gimnazjalnych w Gminie Gorzyce dostrzega się oznaki kryzysu demograficznego. Spadki w analizowanym okresie wyniosły odpowiednio 12,8% oraz 14,6%.

Tabela 17 Liczba uczniów szkół gimnazjalnych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Gimnazjum w Czyżowicach	Dziewczęta	58	62	68	57	55
	Chłopcy	62	51	48	46	56
Gimnazjum w Gorzycach	Dziewczęta	95	90	89	89	92
	Chłopcy	81	81	87	78	74
Gimnazjum w Rogowie	Dziewczęta	90	81	71	81	70
	Chłopcy	95	103	97	89	78
Gimnazjum w Turzy Śl.	Dziewczęta	93	110	100	97	90
	Chłopcy	118	113	113	107	88
Razem	Dziewczęta	336	343	328	324	307
	Chłopcy	356	348	345	320	296
Razem		692	691	673	644	603

Źródło: dane szkół w Gminie Gorzyce

Tabela 18 Liczba absolwentów szkół gimnazjalnych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Gimnazjum w Czyżowicach	Dziewczęta	14	17	27	18	21
	Chłopcy	18	23	20	6	16
Gimnazjum w Gorzycach	Dziewczęta	29	28	23	32	31
	Chłopcy	25	30	27	18	27
Gimnazjum w Rogowie	Dziewczęta	35	28	27	23	20
	Chłopcy	30	31	27	32	28
Gimnazjum w Turzy Śl.	Dziewczęta	25	35	33	43	23
	Chłopcy	50	29	37	47	27
Razem	Dziewczęta	103	108	110	116	95
	Chłopcy	123	113	111	103	98
Razem		226	221	221	219	193

Źródło: dane szkół w Gminie Gorzyce

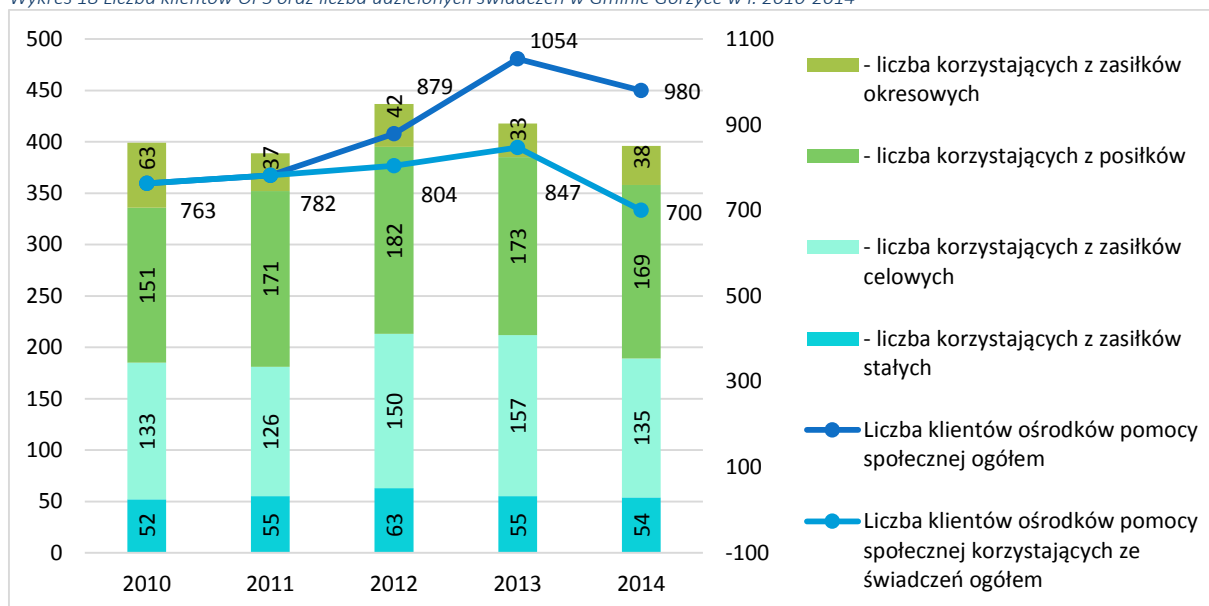
3.1.6 Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Zadaniem pomocy społecznej jest wsparcie osób i rodzin w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, których przy wykorzystaniu własnych możliwości, uprawnień i środków nie potrafią samodzielnie przezwyciężyć. Pomoc społeczna jest zadaniem zarówno samorządu gminnego, jak i powiatowego. W Gminie Gorzyce funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Do korzystania z usług Ośrodka Pomocy Społecznej skłania przede wszystkim trudna sytuacja życiowa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, jak i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Odbiorcami pomocy są głównie rodziny wielodzietne i niepełne, osoby niepełnosprawne, bezrobotne, chore i z problemem alkoholowym.

Pomiędzy rokiem 2010 a 2013 odnotowano zwiększoną liczbą osób korzystających ze świadczeń, natomiast od roku 2013 do 2014 liczba ta zmniejszyła się o 147 osób.

Bardziej dynamiczny był wzrost liczby klientów ośrodka pomocy społecznej ogółem. Pomiędzy rokiem 2010 a 2013 liczba ta wzrosła o 291 osób, natomiast od roku 2013 do 2014 zmniejszyła się o 74 osoby. W 2014 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 700 mieszkańców Gminy Gorzyce, którzy stanowili 3,4% mieszkańców Gminy.

Wykres 18 Liczba klientów OPS oraz liczba udzielonych świadczeń w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach

Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza są najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach.

Tabela 19 Okoliczności przyznawania pomocy społecznej w gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Powody przyznawania pomocy społecznej	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną/liczba osób w rodzinie				
	2010	2011	2012	2013	2014
Bezrobocie	116/377	129/440	147/499	151/541	128/
Ubóstwo	151/389	145/370	175/486	197/532	167/464
Niepełnosprawność	102/223	99/221	103/194	151/541	94/227
Potrzeba ochrony macierzyństwa	59/321	57/304	61/338	48/258	42/226
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	41/127	56/147	43/141	41/139	39/130
Długotrwała i ciężka choroba	52/110	89/177	119/246	123/265	88/200
Alkoholizm	33/57	37/79	24/51	24/49	23/40
Przemoc w rodzinie	17/75	13/66	7/38	9/37	10/37
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4/7	4/11	3/11	8/11	3/4

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach

Na terenie Gminy Gorzyce funkcjonuje także Dom Pomocy Społecznej im. Papieża Jana Pawła II w Gorzycach, w którym na stałe zameldowanych jest 209 osób, stanowiący jednostkę organizacyjną powiatu wodzisławskiego, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, zapewniającą całodobową opiekę i pielęgnację osobom w podeszłym wieku i niepełnosprawnym fizycznie.

Prowadzony jest również Powiatowy Dom Dziecka w Gorzyczkach, będący jednostką organizacyjną powiatu wodzisławskiego, realizującą zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Placówka zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja ich potrzeby zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie Gminy zlokalizowany jest Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzyczkach (nazwa skrócona: WOŁOiZOL w Gorzyczkach). Ośrodek jest podmiotem leczniczym, prowadzonym w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, udzielającym świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Podmiotem tworzącym ośrodek jest Województwo Śląskie. Zadania statutowe realizowane są w następujących strukturach organizacyjnych:

- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, który wykonuje działalność leczniczą w formie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne, w Oddziale Przyjęć i Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (detoksykacyjny) – 35 miejsc oraz w Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu – 100 miejsc (trzy pododdziały). Ośrodek prowadzi także działalność leczniczą w formie ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych w Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Gorzyczkach. Świadczenia są udzielane według programu zaakceptowanego przez Regionalnego Konsultanta Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a pacjenci nie ponoszą za nie opłat. Ośrodek ten wykonuje także zadania dotyczące koordynacji pracy zakładów lecznictwa odwykowego dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych w województwie śląskim. Leczenie osób ubezpieczonych jest finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, a osób nieubezpieczonych ze środków Ministerstwo Zdrowia (przekazywanych do NFZ).
- Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, który prowadzi działalność leczniczą w formie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne, posiada 214 miejsc dla mężczyzn z zaburzeniami psychicznymi (o różnych stopniach niepełnosprawności umysłowej, psychicznej i fizycznej) oraz Sekcję Rehabilitacji. Zakład ten udziela świadczeń w oparciu o program zaakceptowany przez Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie psychiatrii. Świadczenia zdrowotne są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, a podopieczni lub ich rodziny ponoszą wynikające z ustaw opłaty za wyżywienie i zakwaterowanie.
- Warsztat Terapii Zajęciowej – PFRON: 31 miejsc pobytu dziennego przeznaczonych na prowadzenie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych z powiatu wodzisławskiego ze schorzeniami umysłowymi i psychicznymi (niezdolnych do pracy). Zadania

są realizowane w oparciu o programy rehabilitacji i terapii przyjęte przez Radę Programową Warsztatu. Działalność warsztatu jest finansowana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatu (umowy z Powiatem Wodzisławskim).

Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne. W Gminie Gorzyce istnieją rodziny z problemami wychowawczymi oraz takie, w których występuje zjawisko przemocy.

Problemem jest liczba zgłaszanych i wykrywanych przypadków przemocy domowej. W związku z procedurą „Niebieskiej Karty” w 2013 roku sporządzono 65 wniosków, w 2012 roku - 42 wnioski, w 2011 roku sporządzono 11 wniosków, w 2010 roku sporządzono 15 wniosków. W gminie realizowany jest Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. W gminie funkcjonuje również Zespół Interdyscyplinarny.

Wśród mieszkańców Gminy Gorzyce występują również problemy związane z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, dlatego prowadzone są działania, których celem jest przeciwdziałanie temu zjawisku.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ostatnich pięciu latach przedstawia się następująco:

Tabela 20 Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Posiedzenia ogólne	12	12	14	16	12
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	10	10	14	14	12
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych/z uwzględnieniem postanowień jednorazowych	49/20 jedn.	32/16 jedn.	42/16 jedn.	131/16 jedn.	68/19 jedn.
Wnioski o przeprowadzenie badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	25	14	29	37	32
Skierowania do biegłych w celu wydania opinii o przedmiocie uzależnienia	22	14	21	33	32
Wnioski do sądu o zobowiązanie osób uzależnionych do poddania się leczeniu odwykowemu	18	19	20	20	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Gorzyce

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach wynika wprawdzie, że liczba rodzin objętych pomocą ze względu na alkoholizm obniża się, ale jest to podyktowane niechęcią deklarowania takiego problemu

przez zgłaszających się po pomoc a nie zmniejszającą się skalą problemu. Trudną sytuację materialną łatwiej jest tłumaczyć bezrobociem bez wskazywania jego realnej przyczyny. Zjawisko narkomanii nie jest deklarowane, gdyż często wiąże się z działaniami nielegalnymi.

W Gminie Gorzyce działa placówka wsparcia dziennego - Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza w Gorzyczkach z filiami w Turzy Śl. i w Olzie. W zajęciach organizowanych w świetlicach uczestniczy około 45 dzieci, w tym 30 dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. W gminie organizowane są również działania profilaktyczne dla młodzieży w formie warsztatów i programów: konkursy, spektakle, imprezy plenerowe o charakterze profilaktycznym, w których w latach 2010- 2014 co roku uczestniczyło około 1 500 uczniów oraz około 30 nauczycieli. Ponadto organizowane są kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Sporządzona w roku 2013 *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych* wskazuje, że w Gminie Gorzyce napoje alkoholowe są środkiem psychoaktywnym najbardziej rozpowszechnionym wśród młodych ludzi (uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych) w porównaniu z papierosami i narkotykami. Wskazuje to na realny problem związany z alkoholem, co stanowi jedno z podstawowych zagrożeń dla młodych ludzi. Do wypicia alkoholu przynajmniej raz w życiu przyznaje się 14,3% uczniów szkół podstawowych oraz 51,1% gimnazjalistów. Przyczyny sięgania po alkohol przez młodych ludzi mogą być różne, od społecznych i towarzyskich, po próbę radzenia sobie z trudnymi sytuacjami.

Istotnym elementem wchodzącym w zakres działania ośrodków pomocy społecznej są świadczenia rodzinne, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz zasiłki pielęgnacyjne. Na podstawie danych GUS w latach 2008-2013 w Gminie Gorzyce liczba dzieci ogółem objętych tego rodzaju świadczeniami zmniejszyła się o 40%.

Tabela 21 Liczba dzieci objętych zasiłkami rodzinnymi w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	532	442	411	375	339	308
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	1 076	910	848	776	713	645
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	1 010	853	805	734	675	614
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	25,2%	21,4%	19,9%	18,1%	16,7%	15,4%

Źródło: dane GUS

3.1.7 Kultura i aktywność społeczna

Na terenie gminy funkcjonują Wiejskie Domy Kultury w Gorzyczkach, Czyżowicach i Olzie oraz świetlice wiejskie w Belsznicy, Gorzyczkach, Odrze, Osinach, Rogowie, Turzy Śląskiej i Uchylsku. We wszystkich sołectwach prężnie działają Koła Gospodyń Wiejskich i ich zespoły śpiewacze z popularnymi „Olzankami”

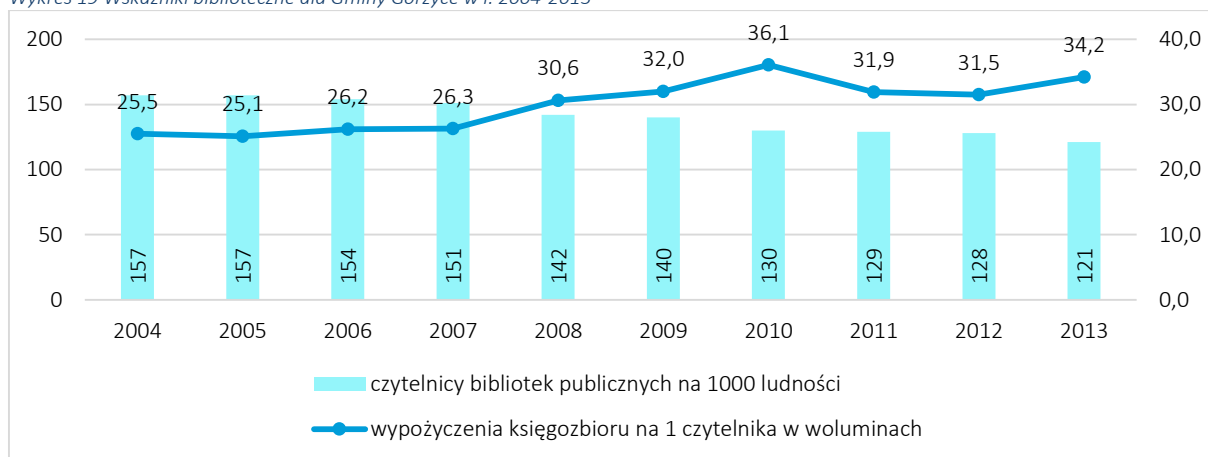
na czele. Ponadto funkcjonują chóry: „Moniuszko” w Czyżowicach, „Słowik nad Olzą” w Olzie, „Melodia” w Osinach i parafialne „Cantemus Domino” w Gorzycach oraz „Lira” w Turzy Śl.

W kalendarz stałych imprez o zasięgu gminnym wpisały się Dożynki Gminne, inicjatywy Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej „Perspektywa”, organizującego z dużym powodzeniem m.in. festyn „Wesołe Czyżowice” oraz działalność Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Morawskie Wrota”, a także organizowane w maju Dni Gminy Gorzyce, które są prezentacją dorobku lokalnego amatorskiego ruchu artystycznego. Popularnością cieszy się również Rock&Reggae Festiwal organizowany na polu biwakowym w Olzie.

Znaczenie kulturalne dla mieszkańców ma także Orkiestra Dęta Gminy Gorzyce, promująca muzykę w różnych jej formach, wskazująca ciekawy sposób spędzania wolnego czasu, dająca możliwości rozwijania swych talentów i umiejętności wśród młodzieży, a także osób dorosłych. Wyrazem aktywności społecznej jest również lokalna gazeta „U nas”. Towarzyszy wszystkim wydarzeniom życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego w gminie oraz poczynaniom władz samorządowych. Służy mieszkańcom gminy jako doskonałe źródło informacji, promuje gminę, inspirowa działania i patronuje wydarzeniom kulturowym w środowisku.

Mieszkańcy mogą korzystać z zasobów Gminnej Biblioteki Publicznej w Gorzycach z siedzibą w Rogowie oraz filii zlokalizowanych w Gorzycach, Olzie, Czyżowicach i Turzy Śląskiej. Niestety według danych GUS liczba czytelników w Gminie od roku 2004 zmniejszyła się o 22,9%.

Wykres 19 Wskaźniki biblioteczne dla Gminy Gorzyce w l. 2004-2013

Źródło: dane GUS

Poniżej zestawiono funkcjonujące na terenie Gminy Gorzyce organizacje skupiające aktywnych mieszkańców.

Tabela 22 Organizacje pozarządowe w Gminie Gorzyce

	Nazwa
1	Stowarzyszenie „Promocja Integracja Rozwój Gminy Gorzyce”
2	Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Perspektywa” w Czyżowicach
3	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Pokochaj mnie”
4	Stowarzyszenie Kulturalno – Społeczne „KAHAL”

	Nazwa
5	Stowarzyszenie Florystów Polskich
6	Stowarzyszenie LGD Morawskie Wrota
7	Bractwo Osób Niepełnosprawnych Związku Górnośląskiego Gorzyce
8	Koło Pszczelarzy w Gorzycach
9	Koło Pszczelarzy w Rogowie
10	Polski Związek Hodowli Gołębi Poczтовых - oddz. Gorzyce
11	Polski Związek Hodowców Kanarków i Ptaków Egzotycznych oddz. Wodzisław Śl. Tadeusz Brzeziok - Turza Śląska
12	Uczniowski Klub Sportowy „Aligator” Gorzyce
13	Uczniowski Klub Sportowy „Sparta” w Czyżowicach
14	Stowarzyszenie Sportów i Sztuk Walki „Czarny Smok”
15	Ludowy Klub Sportowy „Strzelec” Gorzyczki
16	Klub Sportowy „Przyszłość” Rogów
17	Ludowy Klub Sportowy „Czarni” Gorzyce
18	Ludowy Klub Sportowy „Naprzód” Czyżowice
19	Ludowy Klub Sportowy „Unia” Turza Śląska
20	Ludowy Klub Sportowy „Olszynka” Olza
21	Klub Sportowy „Rozwój” Bełsznica
22	Związek Górnośląski - koło w Turzy Śl.
23	Ochotnicza Straż Pożarna (OSP Rogów, OSP Olza, OSP Czyżowice, OSP Gorzyce, OSP Turza Śl., OSP Bluszczów, OSP Gorzyczki, OSP Uchylsko, OSP Bełsznica)

Źródło: www.gorzyce.pl

3.1.8 Turystyka i sport

Położenie Gminy Gorzyce – określane jest jako obszar leżący na styku trzech mezoregionów: Doliny Górnej Odry, Płaskowyżu Rybnickiego oraz Wysoczyzny Ostrawskiej (leżącej w Czechach). Przyjmując kryteria etniczne Gmina Gorzyce jest częścią Górnego Śląska z elementami etnicznymi Północnych Moraw. Odbiciem tych powiązań jest gwara śląska z elementami słownictwa morawskiego.

Tereny Gminy Gorzyce charakteryzują duże walory krajobrazowe. Od wschodu z obszaru Gminy widoczne są szczyty Beskidu Śląskiego, a także Beskidu Morawsko-Śląskiego w Czechach, natomiast od strony zachodniej można dostrzec Góry Złote.

Liczne akweny wodne i kompleksy leśne powodują, iż teren ten stanowi potencjał dla rozwoju turystyki weekendowej, szczególnie, że gmina leży w bliskim położeniu od ośrodków miejskich (Wodzisław Śl., Jastrzębie, Rybnik), których mieszkańcy chętnie korzystają z jej walorów krajobrazowych i rekreacyjnych. O atrakcyjności gminy świadczy fakt, iż zdobywa czołowe miejsca w konkursie „Piękna Wieś Województwa Śląskiego”, w którym tytuł otrzymały trzy sołectwa: Turza Śląska, Bluszczów oraz Olza.

Gmina Gorzyce stanowi bardzo ciekawy obszar pod względem widokowym – rozpościera się stąd widok na Beskid Śląski, Bramę Morawską i Dolinę Odry. Krajobraz wzbogaca ekspozycja poszczególnych miejscowości np. Rogowa czy Turzy Śląskiej. Na szczególną uwagę pod względem krajobrazowym zasługują: Dolina Odry (gdzie przy jej rozlewiskach powstały ośrodki wypoczynkowe), rzeka Olza, a także tereny leśne.

Obok naturalnych form powierzchni występują tutaj formy antropogeniczne, jak np. jeziora powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych – nie mają one jednak niekorzystnego wpływu na wygląd krajobrazu. Sieć wodna jest rozbudowana, wzdłuż południowej granicy Gminy Gorzyce przepływa rzeka

Olza, wzdłuż zachodniej Odra, a przez sołectwo Turza Śl. przepływa Leśnica. Cały obszar jest gęsto poprzecinany potokami. Teren gminy jest również atrakcyjny dla miłośników wędkarstwa, którzy chętnie odwiedzają akweny wodne w Olzie, Odrze i Bluszczowie.

Obok walorów przyrodniczo-krajobrazowych na terenie Gminy zachowały się zabytki kultury materialnej umieszczone w rejestrze Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Tabela 23 Zabytki kultury materialnej gminy Gorzyce

Sołectwo	Zabytki
Gorzyce	– zespół pałacowy, ul. Zamkowa, nr rej.: A/1388/89 z 10.10.1989 (pałac Larischów XVIII w., pałacyk myśliwski XIX w., park XIX w.)
Bluszczów/Rogów	– rzeźba Święty Jan Nepomucen, figura wolnostojąca, barokowa, XVIII w. nr rej. B/585/84 z 4.05.1984
Gorzyczki	– zespół zabudowy osiedla patronackiego „Fryderyk”, 1913-18, nr rej.: A/276/09 z 31.12.2009 (4 domy, ul. Leśna 1; 3; 5; 7 oraz 3 domy, ul. Kopalniana 57; 59; 61. – stanowisko archeologiczne nr 1 – grodzisko średniowieczne typu stożkowatego, nr rej. C/1105/69 z 22.12.1969
Olza	– kaplica p.w. Świętej Rodziny, ul. Wiejska, 1801, nr rej.: A/4/99 z 30.04.1999

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa, www.nid.pl, Urząd Gminy w Gorzycach, www.gorzyce.pl

Historycy i konserwatorzy zabytków podkreślają, że Familoki w sołectwie Kolonia Fryderyk stanowią unikat, perłę architektury w Gminie Gorzyce.

Zalety krajobrazu oraz obiekty zabytkowe Gminy Gorzyce zwiedzić można, przemierzając powiatową trasę rowerową 316 Y (Wodzisław Śl. - Turzyczka - Turza Śl. - Kolonia Fryderyk - Gorzyczki - Uchylsko - Gorzyce - Osiny - Czyżowice - Syrenka - Zawada - Pszów - Lubomia - Buków - Bluszczów – Rogowiec - Odra - Olza)

Na terenie Gminy funkcjonują dwa ośrodki wypoczynkowe zlokalizowane w Olzie - pole biwakowe „Europa” z plażą „Makarena” oraz ośrodek z domkami letniskowymi „Olza”. Dużą popularnością cieszą się gospodarstwa agroturystyczne w Czyżowicach i Bełsnicy posiadające ofertę dla pasjonatów jazdy konnej. Niewątpliwą atrakcją krajoznawczo – przyrodniczą gminy jest przepięknie położony, stwarzający doskonałe warunki dla wędrówek pieszych, rowerowych oraz do biwakowania – kompleks leśny zwany „Szwajcarią Czyżowicką”. Znakomitym miejscem dla amatorów wypoczynku sobotnio – niedzielnego są parki: Park Leśny „U Kaczyny” z mini zoo, park „Dąbki” w Rogowie oraz park „Olszynka” w Bluszczowie. Rozwojowi kultury fizycznej dzieci i młodzieży od grudnia 2007 roku służy Gminny Ośrodek Turystyki Sportu i Rekreacji „Nautica” w Gorzycach oferujący dwa baseny, bicze i masaże wodne, gejzery, jacuzzi z solankami i zjeżdżalnię. Na terenie przyległym znajduje się także kompleks boisk typu „Orlik”, siłownia plenerowa oraz plac zabaw z „Aleją Klonów”.

Popularyzacji sportu i zdrowego stylu życia służy też działalność klubów sportowych: „Czarni” Gorzyce, „Naprzód” Czyżowice, „Unia” Turza Śl., „Olszynka” Olza, „Strzelec” Gorzyczki, „Przyszłość” Rogów, „Rozwój” Bełsnica oraz UKS „Sparta” Czyżowice, UKS „Aligator” Gorzyce, Olimpiady Specjalne „Polska – Tygrysy” oraz Stowarzyszenie Sportów i Sztuk Walki „Czarny Smok”.

3.1.9 Bezpieczeństwo

Zapewnieniem ładu i porządku publicznego na terenie gminy zajmuje się Policja. Komisariat Policji w Gorzycach (44-362 Rogów, ul. Czyżowicka 4) jest jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Wodzisławiu Śląskim. W ramach działań Komisariatu Policji w Gorzycach funkcjonują dzielnicowi, którzy obsługują gminy Gorzyce, Godów i Lubomia.

Tabela 24 Obszar działania dzielnicowych Komisariatu Policji w Gorzycach

Rejon	Obszar działania dzielnicowych
Rejon nr 1	Gołkowice, Skrbeńsko, Skrzyszów
Rejon nr 2	Godów, Łaziska, Podbucze, Krostoszowice
Rejon nr 3	Gorzyce, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Uchylsko,
Rejon nr 4	Bełżnica, Olza, Osiny, Rogów
Rejon nr 5	Czyżowice, Turza Śląska
Rejon nr 6	Bluszczów, Grabówka, Syrynia
Rejon nr 7	Odra, Buków, Lubomia, Nieboczowy, Ligota Tworkowska

Źródło: www.wodzislaw.slaska.policja.gov.pl

Poniżej zestawiono dane Komisariatu Policji w Gorzycach dotyczące przestępczości na terenie gminy. Ogólna liczba przestępstw (bez przestępstw związanych z przemocą domową) znacząco wzrosła, z 26 przestępstw w 2010 roku do 129 w 2014 roku. Wpływ na tę sytuację ma duża liczba osób nietrzeźwych prowadzących pojazdy (ok. 38% ogólnej liczby przestępstw w 2013 r.), kradzieże (ok. 25%) oraz oszustwa (ok. 21%). W analizowanym okresie nie odnotowano przestępstw z udziałem osób nieletnich.

Niepokojące są natomiast dane dotyczące odnotowanych przestępstw przeciwko rodzinie. Z informacji uzyskanych z Komisariatu Policji w Gorzycach wynika, że są to najczęściej przypadki znęcania się fizycznego i psychicznego nad członkami rodziny. W analizowanym okresie łącznie odnotowano 68 tego rodzaju zdarzeń, z czego ponad 67% w ostatnich dwóch latach.

Tabela 25 Przestępczość w podziale na kategorie przestępstw w gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Rok	2010		2011		2012		2013		2014	
Kategoria przestępstwa	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni
Ogólna liczba przestępstw (bez przemocy w rodzinie)	26	0	56	0	56	0	158	0	129	0
Kradzież	7	0	17	0	17	0	43	0	33	0
Kradzież z włamaniem	6	0	5	0	8	0	16	0	8	0
Rozbój	0	0	0	0	2	0	2	0	2	0
Uszkodzenie ciała	0	0	2	0	3	0	5	0	0	0
Pobicie	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Zniszczenie mienia	4	0	3	0	2	0	17	0	4	0
Przestępstwa narkotykowe	2	0	4	0	1	0	4	0	5	0
Oszustwo	0	0	3	0	7	0	12	0	27	0
Nietrzeźwi kierujący	7	0	22	0	16	0	57	0	50	0
Przeciwko funkcjonariuszom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Rok	2010		2011		2012		2013		2014	
Przyjęte zawiadomienia o znęcaniu się nad członkiem rodziny	6	0	7	0	9	0	25	0	21	0

Źródło: dane Komisariatu Policji w Gorzycach

Liczba zdarzeń drogowych, zarówno kolizji jak i wypadków, odnotowanych na terenie Gminy Gorzyce w ostatnich pięciu latach, sukcesywnie wzrasta. Istotne jest, że nie przekłada się to na liczbę osób rannych i zabitych w wypadkach drogowych (nie odnotowano takich przypadków w ostatnim pięcioleciu).

Tabela 26 Zdarzenia drogowe w gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Rok wystąpienia zdarzenia	Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji
2010	37	4	0	0	33
2011	28	5	0	0	23
2012	34	5	0	0	32
2013	93	8	0	0	93
2014	83	13	0	0	83

Źródło: dane Komisariatu Policji w Gorzycach

W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie gminy Gorzyce działa 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: w Rogowie, Olzie, Czyżowicach, Gorzycach, Turzy Śląskiej, Bluszczowie, Gorzyczkach, Uchylsku oraz Belsznicy. Poza kwestiami związanymi bezpośrednio z bezpieczeństwem publicznym, należy podkreślić rolę omawianych instytucji w budowaniu aktywnej społeczności lokalnej. W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące zdarzeń i interwencji jednostek OSP na terenie Gminy Gorzyce. Ogólna liczba interwencji w ostatnich pięciu latach zmniejszyła się o ponad 50%, na co duży wpływ ma liczba zagrożeń miejscowych, na które reagują służby OSP. Liczba pożarów wciąż jest duża, w roku 2014 stanowiły one blisko 56% wszystkich zdarzeń, w których interweniowały jednostki OSP.

Tabela 27 Statystyka interwencji jednostek OSP na terenie Gminy Gorzyce w l. 2010-2014

Rodzaj zdarzenia	2010	2011	2012	2013	2014
Pożar	59	81	104	42	68
Miejscowe zagrożenia	199	55	94	49	53
Fałszywe alarmy	0	1	9	2	1
Interwencje łącznie	258	137	207	93	122

Źródło: dane jednostek OSP w Gminie Gorzyce

3.2. Diagnoza sytuacji w oparciu o analizę jakościową

3.2.1 Wyniki badań ankietowych

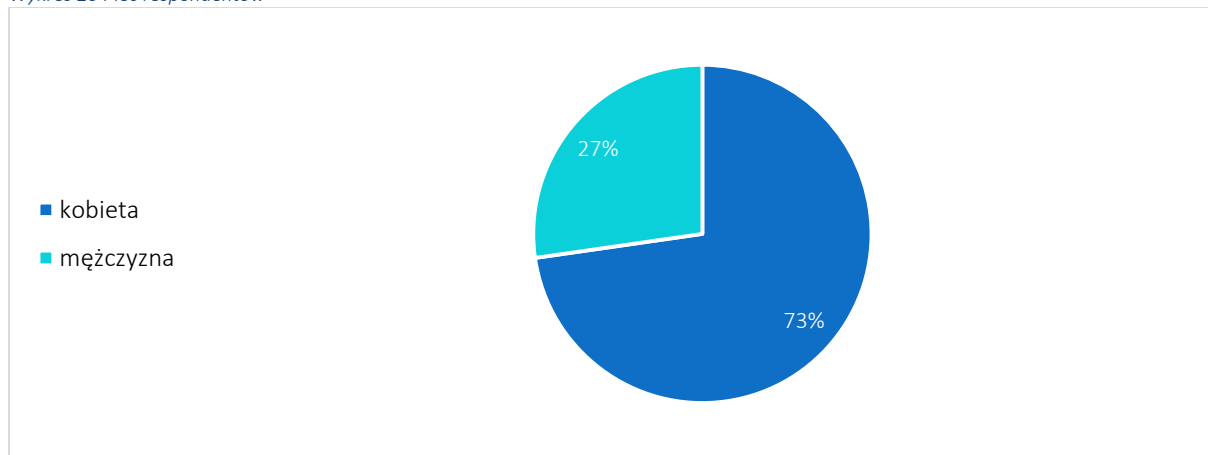
Na potrzeby LPR przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców. Kwestionariusz ankietowy dostępny był w formie elektronicznej (ankieta on line dostępna pod adresem www.gorzyce.pl) oraz w formie tradycyjnej (ankieta dostępna była w Urzędzie Gminy w Gorzycach (Biuro Obsługi Interesanta: Gorzyce, ul. Kościelna 15 i Gorzyce, ul. Bogumińska 13) oraz w Szkole Podstawowej nr 2 w Gorzycach (Kolonia Fryderyk). Ponadto ankietę udostępniono jako dodatek do prasy lokalnej (Miesięcznik „U nas”, wydanie: kwiecień 2015).

Kwestionariusz ankiety stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu.

Mieszkańcy wypełniali ankietę w dniach od 19.03.2015 do 03.04.2015 roku. Łącznie wpłynęło 209 wypełnionych formularzy, z czego 163 zostały wypełnione w formie papierowej, a 46 wpłynęło drogą elektroniczną. Badanie ankietowe nie było przeprowadzone na grupie reprezentatywnej, jednakże uzyskane informacje, opinie stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania niniejszego Programu.

Wśród osób ankietowanych liczniejszą grupą były kobiety, które stanowią większość mieszkańców Gminy Gorzyce i tradycyjnie wykazują silniejszą aktywność obywatelską, szczególnie na terenach wiejskich.

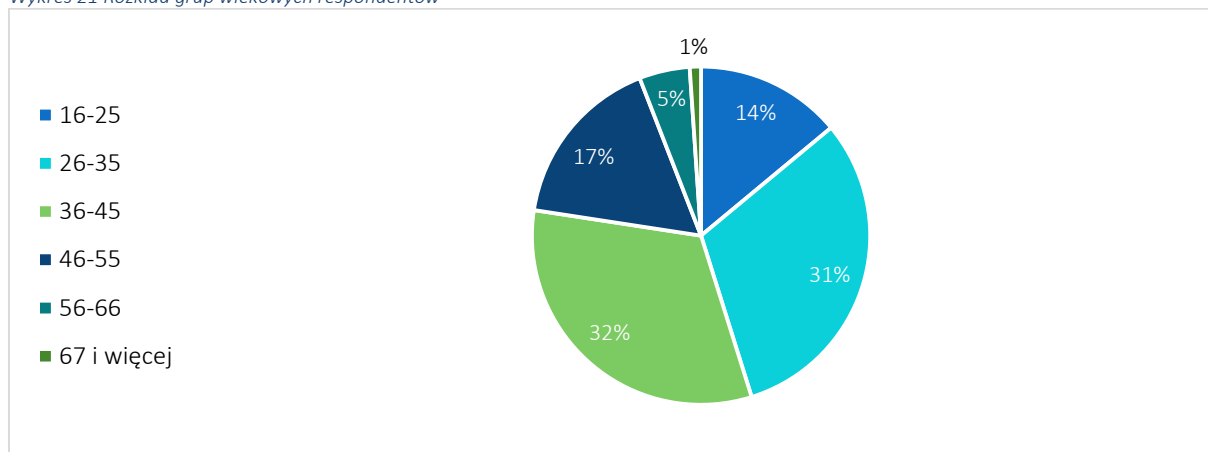
Wykres 20 Płeć respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Ponad połowa respondentów to osoby pomiędzy 26 a 45 rokiem życia. Świadczy to o zainteresowaniu rozwojem Gminy Gorzyce głównie przez osoby młode, znajdujące się w wieku produkcyjnym.

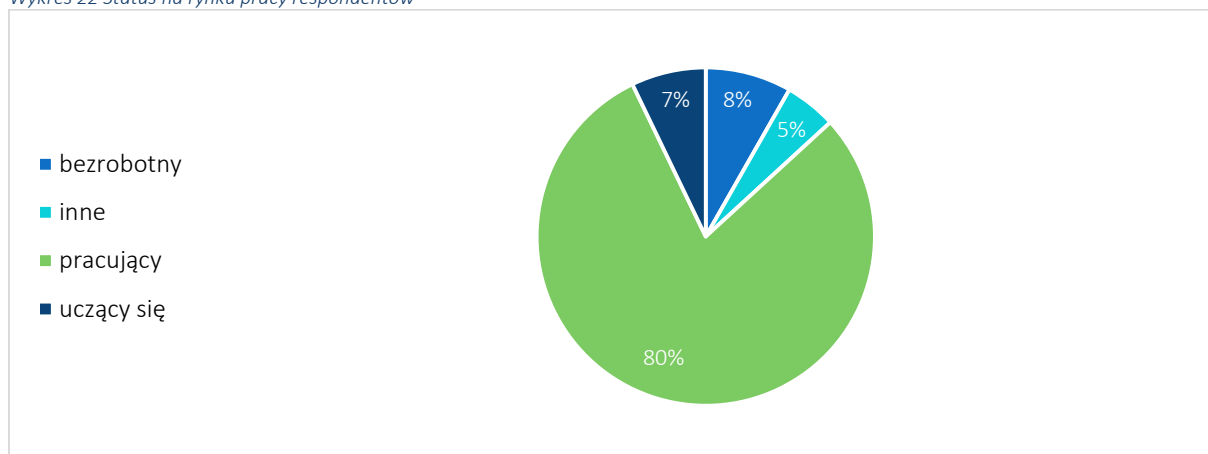
Wykres 21 Rozkład grup wiekowych respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Przeważającą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby pracujące co związane jest także z dominującą pozycją respondentów w wieku 26-45 lat.

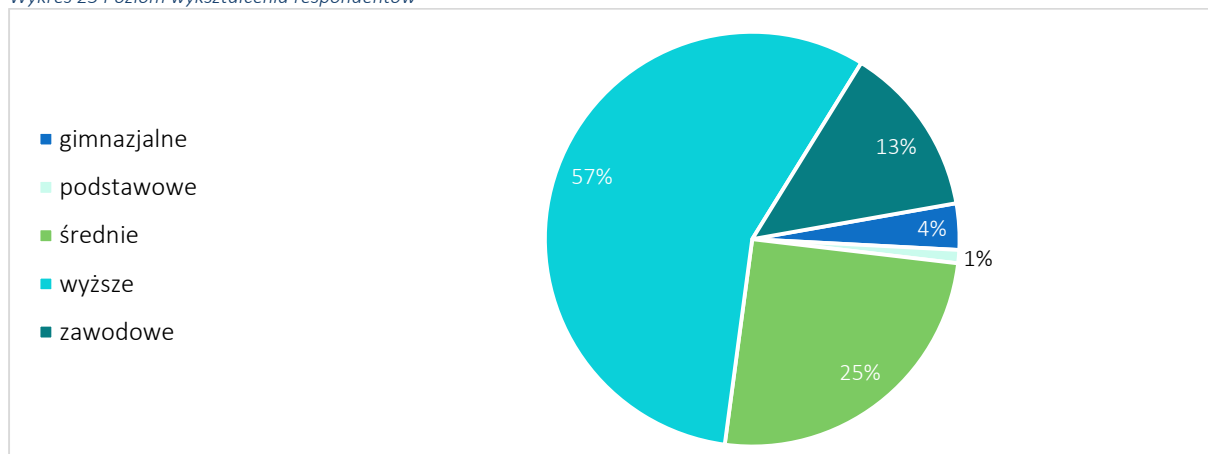
Wykres 22 Status na rynku pracy respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Największe zainteresowanie działaniami rozwojowymi Gminy Gorzyce odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (57%). Wynik ten koresponduje z dominującymi grupami wiekowymi respondentów oraz potwierdza rosnące zainteresowanie sprawami publicznymi wraz z wzrastającym poziomem wykształcenia.

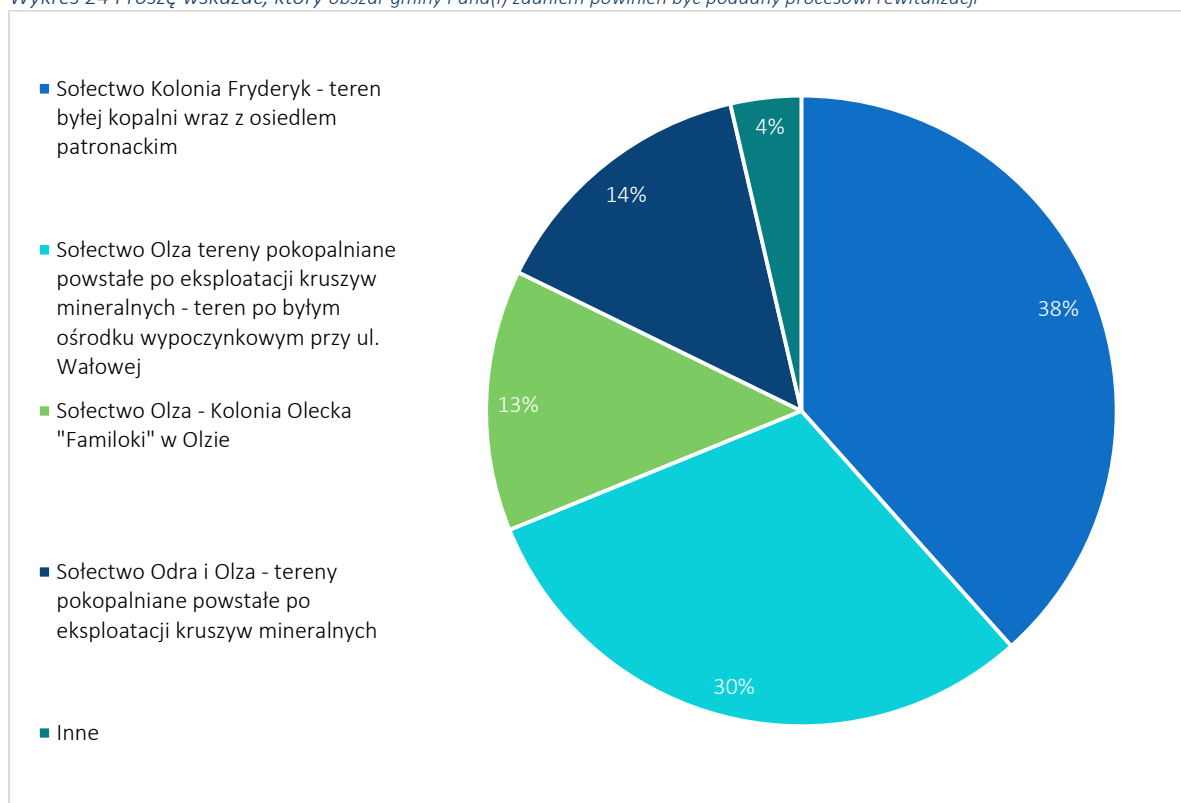
Wykres 23 Poziom wykształcenia respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

W opinii ankietowanych tereny, które powinny być poddane procesowi rewitalizacji są terenami pokopalnianymi (poprzemysłowymi), takimi jak: sołectwo Kolonia Fryderyk oraz Sołectwo Olza – tereny po byłym ośrodku wypoczynkowym przy ul. Wałowej.

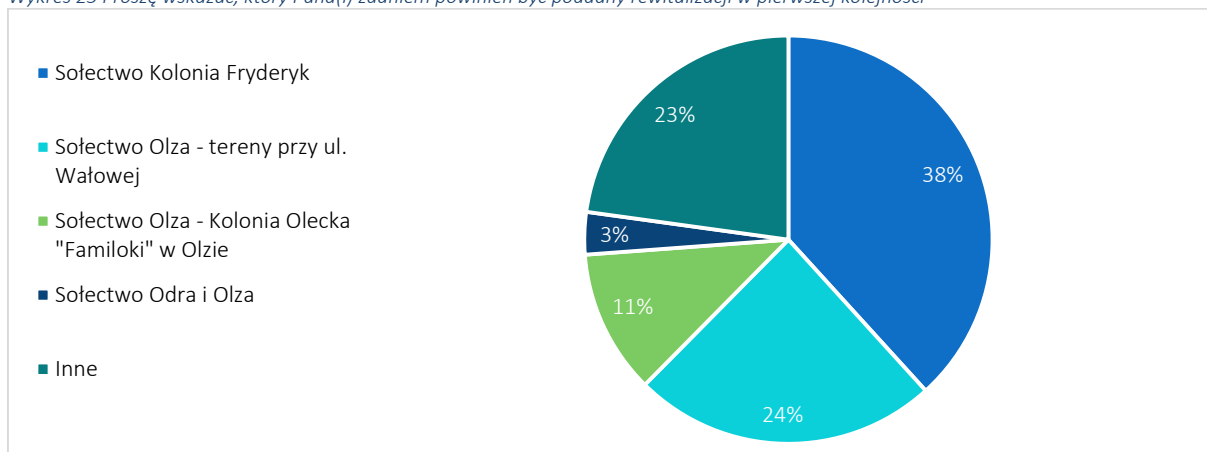
Wykres 24 Proszę wskazać, który obszar gminy Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Zdaniem ankietowanych w pierwszej kolejności rewitalizacji poddany powinien zostać teren sołectwa Kolonia Fryderyk. Równie istotnymi, wymagającymi rewitalizacji w opinii respondentów są tereny sołectwa Olza - tereny przy ul. Wałowej. W dalszej kolejności wskazywano tereny sołectwa Odra i Olza.

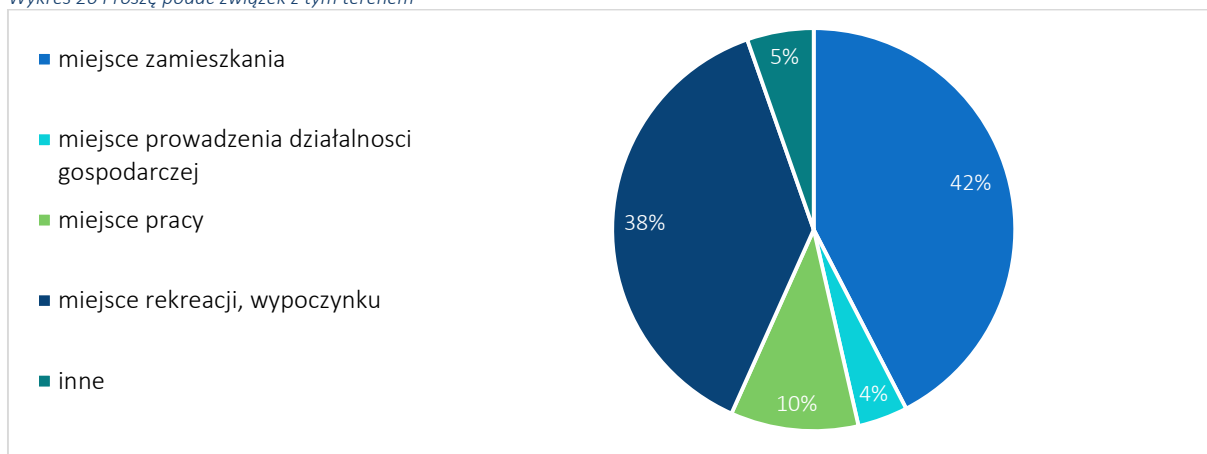
Wykres 25 Proszę wskazać, który Pana(i) zdaniem powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Związek respondentów z obszarem wyznaczonym do rewitalizacji wynika głównie z funkcji mieszkaniowej obszaru (miejsce zamieszkania 42%). Dla 38 % ankietowanych miejsce to pełni funkcję rekreacyjną.

Wykres 26 Proszę podać związek z tym terenem

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Ankietowani ocenili poszczególne czynniki wpływające na jakość życia na wskazanym do rewitalizacji obszarze. Korzystnym aspektem okazało się poczucie bezpieczeństwa w okolicy, samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami a władzami publicznymi oraz infrastruktura drogowa oraz ciągi dla pieszych. Pośród nisko ocenionych elementów dominuje niezadawalający stan boisk, placów zabaw oraz stan techniczny obiektów oraz terenów przemysłowych.

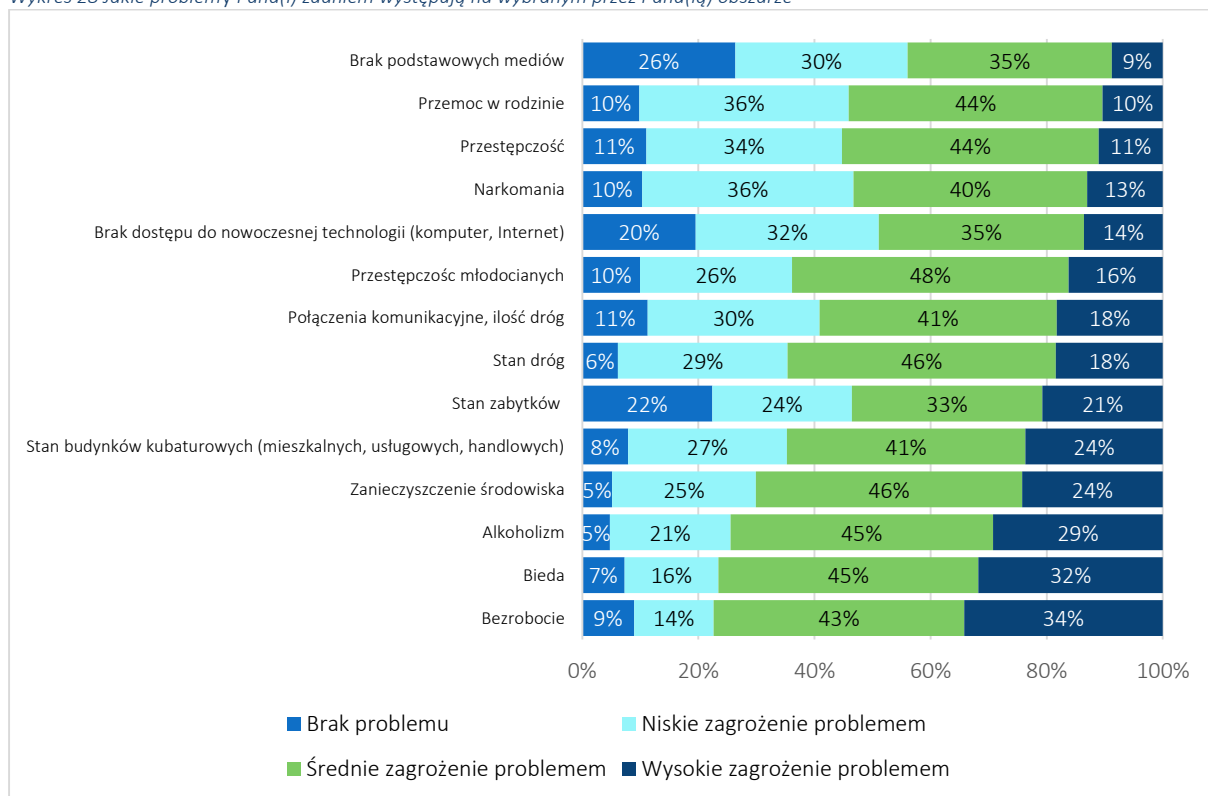
Wykres 27 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Na terenach zdegradowanych pozycję dominującą pośród problemów zajmuje bezrobocie (34%), bieda (32%) oraz uzależnienie od alkoholu (29%). Kolejne istotne problemy związane są z zanieczyszczeniem środowiska oraz stanem budynków i zabytków.

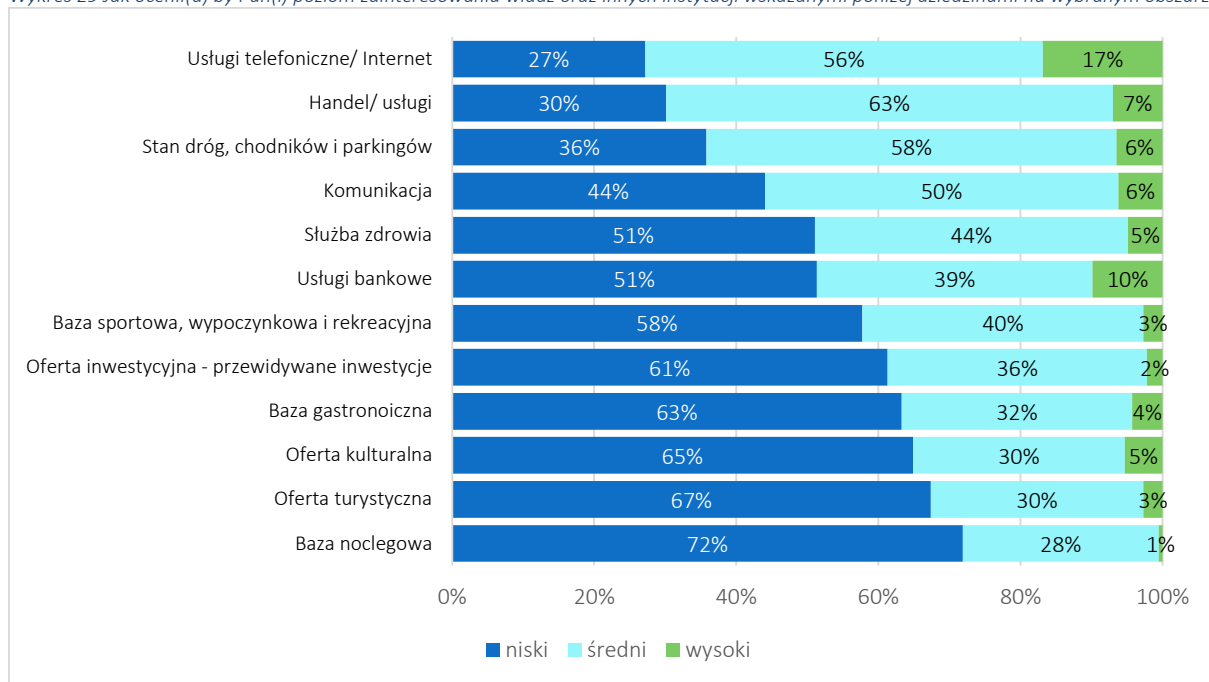
Wykres 28 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Największy deficyt, a co za tym idzie największe oczekiwania ze strony władz publicznych kumulują się w obrębie turystyki i rekreacji. Najbardziej odczuwalny jest brak wystarczającej oferty noclegowej (72%), turystycznej (67%), kulturalnej (65%) oraz bazy gastronomicznej (63%). Niezadawalający jest także poziom inwestycji – dla 61% są one niewystarczające.

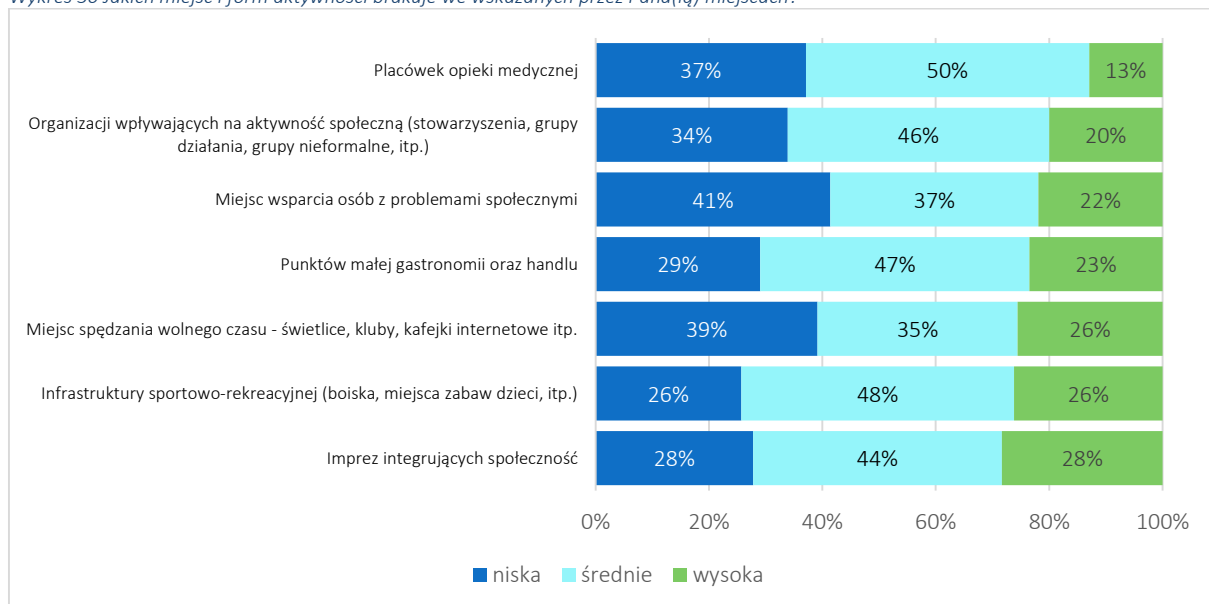
Wykres 29 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji wskazanymi poniżej dziedzinami na wybranym obszarze

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Na poniższym wykresie przedstawiono odczuwane przez mieszkańców deficyty w poszczególnych formach aktywności na terenach wymagających rewitalizacji. Główny nacisk mieszkańców skupia się na strefach wypoczynku, których stan wymaga rewitalizacji poprzez wzmocnienie funkcji rekreacyjnej.

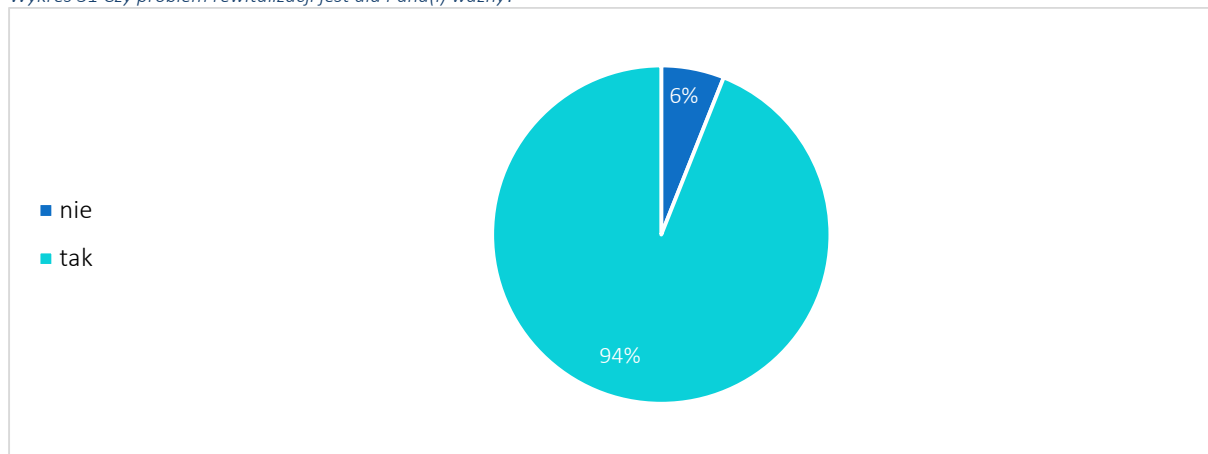
Wykres 30 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(iq) miejscach?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

Ankieta rewitalizacyjna zakończona była pytaniem o zasadność wdrażania projektów rewitalizacyjnych w Gminie Gorzyce. 94% mieszkańców deklaruje potrzebę rozwiązywania wskazanych problemów w Gminie Gorzyce poprzez proces rewitalizacji. Kluczowe jest również zbudowanie wśród mieszkańców świadomości o konieczności realizacji zadań w zakresie rewitalizacji społecznej.

Wykres 31 Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=209

3.3 Wyznaczenie obszarów rewitalizacji

Obszary zdegradowane zostały wyznaczone w ramach konsultacji z mieszkańcami gminy, liderami lokalnymi oraz władzami Gminy Gorzyce. Analizując uwarunkowania związane z wyznaczaniem obszarów zdegradowanych w Gminie Gorzyce należy wziąć pod uwagę czynniki wpływające na jej specyfikę. Jest to gmina wiejska, gdzie społeczność jest silnie związana ze swoim miejscem zamieszkania. Wskazane obszary zdegradowane w oczach mieszkańców jawią się jako tereny szczególnie predysponowane do rewitalizacji. Elementem kluczowym dla autorów opracowania są opinie, oceny i sugestie zebrane od mieszkańców. Ankieta dając możliwość pozostania anonimowym stanowi wiarygodne oraz reprezentatywne źródło informacji na temat rzeczywistych potrzeb społecznych i technicznych związanych z procesem rewitalizacji. Jednocześnie interwencja stanowiąca rdzeń niniejszego opracowania, ma na celu skuteczne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom z zakresu gospodarki przestrzennej.

System pomocy społecznej dysponuje bardzo dobrym rozeznaniem terenu oraz identyfikacją potrzeb artykułowanych przez społeczność lokalną w zakresie istniejących zjawisk dysfunkcyjnych. Analiza wskaźników (wymiar ilościowy) zrealizowana w oparciu o sformułowane kryteria nie oddaje w pełni wizerunku obszarów oraz ich postrzegania w świadomości społeczności lokalnej.

Wyniki badań ankietowych wskazują na konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych w Kolonii Fryderyk i w sołectwie Olza. Mieszkańcy Gminy wskazali, że na terenach zdegradowanych pozycję dominującą wśród problemów zajmuje bezrobocie, będąca jego konsekwencją bieda oraz trudności

wynikające z uzależnienia od alkoholu. Kolejne istotne problemy, jakie zauważono, związane są z zanieczyszczeniem środowiska oraz złym stanem budynków, niezadawalający stan boisk, placów zabaw oraz stan techniczny obiektów oraz terenów przemysłowych.

Dla przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, a także z zakresu gospodarki przestrzennej, w oparciu o szczegółowe analizy w Gminie Gorzyce wyznaczono do rewitalizacji następujące obszary:

- Obszar nr 1: Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim
 - budynki mieszkalne przy ul. Kopalnianej 57, 59, 61;
 - budynki mieszkalne przy ul. Leśnej 1, 3, 5, 7;
 - budynki przy ul. Leśnej 39, 40, 41, 42, 44;
 - budynek przy ul. Leśnej 46 – szkoła;
 - teren dawnej kopalni „Fryderyk” wyznaczony od wschodu i południa granicą lasu, od zachodu i północy ul. Leśną.
- Obszar nr 2: Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familo” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych
 - ul. Dworcowa 90, 92, 94, 96, 98, 102 wraz z zabudowaniami gospodarczymi;
 - wyrobiska po eksploatacji kruszyw mineralnych: od północy teren zamyka ul. Nowa oraz granica sołectwa, stronę wschodnią zamykają zabudowania ul. Dworcowej, południową i zachodnią granicę wyznacza linia kolejowa.

3.3.1 Kryteria wyboru

Obszary wyznaczone jako zdegradowane w Gminie Gorzyce zostały poddane obligatoryjnej analizie na podstawie katalogu wskaźników przedstawionych w projekcie *Wytycznych w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji*. W poniższych tabelach zaprezentowano dynamikę zmian poszczególnych zmiennych w latach 2010-2014. Kolejnym elementem niniejszego opracowania będzie przeprowadzenie analizy, która stanowi uzasadnienie konieczności przeprowadzenia rewitalizacji na danym terenie. Wskaźniki stanowiące kryteria zdefiniowane jako obligatoryjne będą komentowane z uwzględnieniem sytuacji w całej gminie.

- Wskaźnik 1 – poziom bezrobocia – liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego; dodatkowo liczba długotrwale bezrobotnych.

Tabela 28 Poziom bezrobocia

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszarów					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	12,6%	15,2%	15,8%	19,6%	17,4%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familo” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	14,3%	18,4%	22,3%	19,4%	20,2%
Gmina Gorzyce	2,7%	3,0%	3,1%	3,3%	3,0%

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby ludności obszarów					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	6,0%	6,6%	8,7%	9,8%	9,7%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	6,1%	6,4%	8,5%	8,5%	11,8%
Gmina Gorzyce	0,8%	1,0%	1,1%	1,3%	1,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wodzisławiu Śląskim i danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Ogólnie zjawisko bezrobocia nie stanowi kluczowego zagrożenia wśród mieszkańców całej gminy. Jednak na wyznaczonych obszarach stanowi ono jeden z kluczowych problemów, również w kontekście bezrobocia długotrwalego. Wskaźniki, nie dość, że są znacząco wyższe w porównaniu do wartości dla całej gminy, to mają dodatkowo tendencję wzrostową obserwowaną w ostatnich latach.

Elementem mogącym poprawić aktualną sytuację mogłyby być działania na rzecz wzmacniania przedsiębiorczości wśród mieszkańców dotkniętych tym problemem.

Analizowane wskaźniki nie biorą pod uwagę zjawiska bezrobocia ukrytego, które nie jest wykazywane w oficjalnej ewidencji statystycznej.

- Wskaźnik 2 – poziom przestępczości – liczba przestępstw w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego.

Tabela 29 Poziom przestępczości

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba przestępstw w stosunku do liczby ludności obszaru					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	1,32%	1,17%	1,58%	2,45%	2,02%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	2,72%	5,67%	3,08%	3,88%	7,56%
Gmina Gorzyce	0,13%	0,28%	0,28%	0,78%	0,63%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Gorzycach i danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Na obszarach określanych jako kryzysowe wskaźnik przestępczości przewyższa średnią dla całej gminy. Istotne jest również, że na tych obszarach obserwuje się wzrost działań o charakterze przestępczym. Dane te odzwierciedlają opinię dotyczącą obszarów problemowych, funkcjonującą wśród mieszkańców innych sołectw Gminy Gorzyce. Zarówno tereny osiedla „Kolonia Olecka” i osiedla patronackiego w Kolonii Fryderyk postrzegane są jako miejsca, gdzie koncentrują się środowiska o charakterze przestępczym.

- Wskaźnik 3 – poziom ubóstwa i wykluczenia – osoby korzystające z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego.

Tabela 30 Poziom ubóstwa i wykluczenia

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Osoby korzystające z pomocy społecznej w stosunku do liczby ludności obszaru					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	23,2%	34,4%	31,6%	35,1%	23,1%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	35,4%	24,1%	44,6%	29,5%	23,5%
Gmina Gorzyce	3,8%	3,9%	4,3%	5,2%	4,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach

Społeczności zamieszkujące obszary zdegradowane faktycznie dotknięte są wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Rzeczywisty obraz społeczny i ekonomiczny wskazuje na zwiększanie się liczby jednostek zagrożonych wykluczeniem. Zjawisko to nie zawsze jest uchwycone przez dane empiryczne. Wiąże się to z niechęcią do ujawniania ubóstwa (postawami zamkniętymi, konserwatywnymi) i tendencją do maskowania zjawisk wynikających z niestabilnej sytuacji ekonomicznej. Jednocześnie analiza jakościowa identyfikuje istnienie problemu na terenach zdegradowanych, w oczach samych zainteresowanych – mieszkańców, a także w opinii pracowników socjalnych OPS działających na tych terenach.

- Wskaźnik 4 – niski wskaźnik aktywności gospodarczej – zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego.

Tabela 31 Wskaźnik aktywności gospodarczej

Wyszczególnienie	2014
Zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego	
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	2,4%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	2,5%
Gmina Gorzyce	7,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Wskaźniki aktywności gospodarczej jednoznacznie wpisują się w szereg zjawisk (tendencji) identyfikowanych jako niekorzystne dla wyznaczonych obszarów problemowych.

Odwroćcie niekorzystnych trendów w tym zakresie jest możliwe w ramach kompleksowych treningów kompetencyjnych oraz zintegrowanych działań doradczo-szkoleniowych. Kluczowa w perspektywie przyszłości omawianych obszarów jest również promocja przedsiębiorczości wśród najmłodszych, mająca na celu zapobieganie dziedziczenia postaw biernych i niechętnych prowadzeniu własnej działalności gospodarczej.

- Wskaźnik 5 – wskaźnik depopulacji obszaru zdegradowanego – roczny ubytek liczby ludności w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego – średnia z ostatnich pięciu lat, liczba ludności na początku roku bazowego = 100%.

Tabela 32 Wskaźnik depopulacji

Wyszczególnienie	2014
Roczny ubytek liczby ludności w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego – średnia z przestrzeni ostatnich pięciu lat, liczba ludności na początku roku bazowego = 100%	
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	-18,21%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	-19,05%
Gmina Gorzyce	1,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Analiza zmiennych dotyczących populacji funkcjonujących na konkretnych obszarach kryzysowych wskazuje na duży ubytek ludności w obszarach kryzysowych, co może być wiodącą barierą wzrostu społeczno-gospodarczego na tych terenach. Obszary zdegradowane to obszary o relatywnie niskim

poziomie przyciągania nowych mieszkańców – na tle całej gminy stopień atrakcyjności osiedleńczej tych terenów jest zdecydowanie niższy.

- Wskaźnik 6 – liczba ludności wg kategorii: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 33 Liczba ludności wg kategorii: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	56	56	55	53	56
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	31	37	33	33	30
Gmina Gorzyce	3 934	3 974	3 975	3 917	3 941
Liczba ludności w wieku produkcyjnym					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	159	155	155	149	149
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	77	78	73	74	67
Gmina Gorzyce	12 995	13 101	13 118	13 041	13 016
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	87	45	43	43	42
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	39	26	24	22	22
Gmina Gorzyce	3 152	3 201	3 265	3 346	3 466

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Na terenach zdegradowanych nie obserwuje się zjawiska „starzenia się społeczeństwa”. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zmniejsza się. Jednak istotne jest, że maleje liczba ludności w wieku produkcyjnym. Obszary zdegradowane to obszary o relatywnie niskim poziomie przyciągania nowych mieszkańców – na tle całej gminy stopień atrakcyjności osiedleńczej tych terenów jest zdecydowanie niższy, ponadto ich specyfika nie sprzyja zmianom struktury populacji. Natomiast przy zmniejszającej się liczbie osób w wieku produkcyjnym, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na ustabilizowanym poziomie. Obszary zdegradowane zamieszkują rodziny wielodzietne, co w kontekście wspomnianych wcześniej zagrożeń społecznych wymaga szczególnej uwagi i działań pomocowych.

- Wskaźnik 7 – liczba mieszkańców narodowości innej niż polska w stosunku do liczby ludności obszaru zdegradowanego.

Tabela 34 Liczba mieszkańców narodowości innej niż polska

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców narodowości innej niż polska	Liczba mieszkańców narodowości innej niż polska w stosunku do liczby ludności obszarów zdegradowanych
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	0	0,00%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	0	0,00%
Gmina Gorzyce	74	0,36%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Analizowany wskaźnik nie stanowi czynnika specyficznego, który miałby wyróżniać obszary kryzysowe. Obecność mniejszości niemieckiej na terenie gminy nie dotyczy obszarów problemowych.

- Wskaźnik 8 – liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945 r., przed 1989 r. oraz wybudowane budynki począwszy od 1989 r.

Tabela 35 Liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945 r., wybudowanych przed 1989 r., budynki od 1989 r.

Wyszczególnienie	Liczba budynków wybudowanych przed 1945 r.	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 r.	Liczba budynków wybudowanych od 1989 r.
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	12	0	0
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	6	0	0
Gmina Gorzyce	984	2707	1180

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Zabudowa mieszkaniowa obszarów proponowanych do rewitalizacji jest szczególna. Wszystkie budynki osiedla patronackiego w Kolonii Fryderyk i Kolonii Oleckiej pochodzą z okresu przedwojennego. Pod względem architektonicznym stanowią unikat (zespół zabudowy Kolonii Fryderyk wpisany jest do rejestru zabytków). Głównym kryterium wpływającym na jakość obiektów jest ich charakter oraz kwestie właścicielskie. Budynki Kolonii Oleckiej należą do Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec” w Rydułtowach i wszelkie kwestie dotyczące poprawy ich kondycji leżą w gestii Zarządu Spółdzielni. Natomiast zabudowa osiedla patronackiego w Kolonii Fryderyk, będąca w dyspozycji Gminy Gorzyce, w części objęta jest ochroną konserwatorską. Część budynków objęta była programem rewitalizacji, co skutecznie wpłynęło na ich wizerunek.

- Wskaźnik 9 – liczba mieszkań wg kategorii: niewyposażonych w wodociąg, niewyposażonych w kanalizację, niewyposażonych w łazienkę, niewyposażonych w ubikację.

Tabela 36 Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych wg kategorii: niewyposażonych w wodociąg, niewyposażonych w kanalizację, niewyposażonych w łazienkę, niewyposażonych w ubikację

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	0	0	0	0	0
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych*	3	3	3	3	3
Gmina Gorzyce	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	0	0	0	0	0
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych*	3	3	3	3	3
Gmina Gorzyce	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	11	11	11	11	11
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych*	8	8	8	8	8
Gmina Gorzyce	13	13	13	13	13

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	0	0	0	0	0
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych*	8	8	8	8	8
Gmina Gorzyce	5	5	5	5	3
*dane dotyczą mieszkań spółdzielczych					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Liczba mieszkań niewyposażonych: w wodociąg, w kanalizację, w łazienkę, oraz ubikację to wskaźniki, których obecność odnotowano w różnym zakresie na dwóch obszarach zdegradowanych.

Funkcjonowanie zidentyfikowanych deficytów na tych obszarach wiąże się m. in. z charakterem zabudowy powstałej przed 1945 rokiem. Dodatkowo możliwości modernizacji tych obiektów są ograniczone ze względu na charakter technik budowlanych, przy użyciu których zostały wybudowane.

Istotne jest, że wszystkie budynki na wyznaczonych obszarach posiadają przyłącza do wodociągu i kanalizacji.

Ponadto zabudowa mieszkaniowa w obrębie wyznaczonego obszaru 2: tzw. Kolonia Olecka, to zasoby Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”, więc wszelkie prace modernizacyjne uzależnione są od decyzji Zarządu Spółdzielni.

- Wskaźnik 10 – średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu.

Tabela 37 Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu komunalnym					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	3	3	3	3	3
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych*	2,23	2,20	2,25	2,12	1,78
Gmina Gorzyce	3	3	3	3	3
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu socjalnym					
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	4	3	2	2	1
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	-	-	-	-	-
Gmina Gorzyce	4	3	2	2	1
*dane dotyczą mieszkań spółdzielczych SM „Orłowiec”					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Średnia liczba osób zamieszkujących mieszkania, obliczona dla zasobu komunalnego i socjalnego, dotyczy obszaru: Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim. Mieszkania Kolonii Oleckiej stanowią zasoby spółdzielcze.

Zbiorcza analiza kryteriów wyboru znajduje się poniżej – zaznaczono wartości wskaźników kształtujące się niekorzystnie w stosunku do wartości uzyskiwanych przez Gminę Gorzyce. Ponad połowa wskaźników kwalifikuje tereny do objęcia ich działaniami rewitalizacyjnymi. Warto podkreślić, iż katalog wskaźników nie bierze pod uwagę badań jakościowych, które posłużyły do zarysowania kontekstu i uwarunkowań poszczególnych obszarów zdegradowanych uzasadniających konieczność podjęcia

działań rewitalizacyjnych (traktując wyznaczone tereny jako równie istotne i stanowiące zintegrowaną całość, której rewitalizacja wpłynie korzystnie na całą gminę).

Tabela 38 Analiza i porównanie wskaźników

Wyszczególnienie		Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	Gmina Gorzyce
1	Poziom bezrobocia - bezrobocie ogółem	17,4%	20,2%	3,0%
	Poziom bezrobocia - długotrwale bezrobotni	9,7%	11,8%	1,3%
2	Poziom przestępczości	2,02%	7,56%	0,63%
3	Poziom ubóstwa i wykluczenia	23,08%	23,53%	4,80%
4	Aktywność gospodarcza	2,41%	2,52%	7,49%
5	Depopulacja	-18,21%	-19,05%	1,70%
6	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	12,39%	13,89%	10,54%
	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	32,96%	31,02%	34,82%
	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	54,65%	55,09%	54,64%
7	Liczba mieszkańców narodowości innej niż polska	0,00%	0,00%	0,36%
8	Liczba budynków wybudowanych przed 1945 r.	100,0%	100,0%	20,2%
	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 r.	0,0%	0,0%	55,6%
	Liczba budynków wybudowanych od 1989 r.	0,0%	0,0%	24,2%
9	Liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg	0%	5%	0,00%
	Liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację	0%	5%*	0,00%
	Liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę	11%	12%*	10%
	Liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację	0%	12%*	2,3%
10	Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu - mieszkania komunalne	3,00	1,78*	3,00
	Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu - mieszkania socjalne	1,00	0,00*	1,00

*dane dotyczą mieszkań spółdzielczych SM „Orłowiec”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

Biorąc pod uwagę kontekst i specyficzne uwarunkowania należy podkreślić, że w świetle analizowanych kryteriów omawiane obszary zdegradowane kwalifikują się do wdrażania planów rewitalizacyjnych.

Tabela 39 Analiza kryteriów obligatoryjnych dla terenów zdegradowanych

Wskaźnik	Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych
1	TAK	TAK
2	TAK	TAK
3	TAK	TAK
4	TAK	TAK
5	TAK	TAK

Wskaźnik	Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familołki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych
6	NIE	NIE
7	NIE	NIE
8	TAK	TAK
9	TAK	TAK
10	NIE	NIE
Podsumowanie		
TAK	7	7
NIE	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gorzycach

W kolejnym podrozdziale znajduje się analiza pogłębiona obszarów, która stanowi szczegółowe zestawienie danych empirycznych na temat wyznaczonych terenów.

3.3.2 Analiza pogłębiona obszarów problemowych

Analiza pogłębiona stanowi dopełnienie analizy wskaźników stanowiących podstawowe kryteria oceny stopnia zdegradowania danych obszarów i ich kwalifikowalności pod kątem wdrażania programu rewitalizacji. Analiza danych w niniejszym rozdziale została dopełniona ocenami wynikającymi z badań jakościowych (ankieta rewitalizacyjna) i terenowych (wizje lokalne).

3.3.2.1 Struktura populacji

Ludność zamieszkująca obszary zdegradowane stanowi niewielki odsetek (łącznie 1,78%) wszystkich mieszkańców Gminy Gorzyce. Jednak ze względu na to, że jest to gmina wiejska, nawet tak mała społeczność, gdzie kondensują się negatywne zjawiska może mieć znaczący wpływ na jakość życia wszystkich mieszkańców.

Tabela 40 Liczba mieszkańców obszarów

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	% w 2014 r.
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	302	256	253	245	247	1,20%
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familołki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	147	141	130	129	119	0,58%
Gmina Gorzyce	20 081	20 276	20 358	20 304	20 423	100%

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Dane dotyczące ruchu naturalnego na obszarach zdegradowanych stanowią przesłanki, które w dłuższej perspektywie czasowej mogą utrzymywać zjawisko depopulacji na wydzielonych obszarach.

Tabela 41 Liczba urodzeń, liczba zgonów, liczba ślubów oraz liczba rozwodów na badanym obszarze

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim					
Liczba urodzeń	3	3	4	1	2
Liczba zgonów	5	6	6	6	4
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familołki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych					
Liczba urodzeń	3	1	1	2	1
Liczba zgonów	3	2	6	3	1
Gmina Gorzyce					
Liczba urodzeń	239	210	210	175	221
Liczba zgonów	207	218	243	245	214

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Łączna powierzchnia analizowanych terenów zdegradowanych stanowi 6,9% powierzchni Gminy Gorzyce. Ten odsetek nie przekracza założonego limitu powierzchni obszarów poddawanych kompleksowej rewitalizacji w obrębie granic administracyjnych danego samorządu (zgodnie z *Wytycznymi w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* obszary nie mogą przekraczać 10% powierzchni JST).

Tabela 42 Powierzchnia obszarów

Wyszczególnienie	Powierzchnia terenów w km ²
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	0,94 km ²
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	3,48 km ²
Razem obszary wydzielone	4,42 km ²
Gmina Gorzyce	64 km ²

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

3.3.2.2 Pomoc społeczna

W poniższej tabeli przedstawiono tło dotyczące zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej na podstawie danych pozyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach. W dalszej części rozdziału zostanie przedstawiony portret poszczególnych obszarów zdegradowanych w tym zakresie. W 2014 roku 3,4% mieszkańców gminy korzystało z różnych form pomocy świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Potrzebujących i korzystających z tego rodzaju pomocy zdefiniowano na obszarach zdegradowanych. Poniżej zestawiono szczegółowe dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach dotyczące rodzajów świadczeń oraz liczby osób z nich korzystających w latach 2010 – 2014.

Tabela 43 Świadczenia pomocy społecznej w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014

Gmina Gorzyce	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	763	782	879	1054	980
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	763	782	804	847	700
- liczba korzystających z zasiłków stałych	52	55	63	55	54
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	63	37	42	33	38
- liczba korzystających z zasiłków celowych	133	126	150	157	135
- liczba korzystających z posiłków	151	171	182	173	169
- liczba korzystających z domu/ośrodka pomocy społecznej	7	9	15	19	17
- liczba korzystających z usług opiekuńczych	4	3	3	1	0
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	21 390	24 135	25 170	24 832	19 599
- liczba zasiłków stałych	533	568	621	543	543
- liczba zasiłków okresowych	293	195	189	157	183
- liczba zasiłków celowych	292	331	424	459	364
- liczba posiłków	19 770	22 544	23 739	23 656	18 509
- liczba usług opiekuńczych	502	497	197	17	0
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	419 185	427 797	483 078	473 320	451 961
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	186 061	208 271	234 006	235 114	224 612
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	130 889	94 100	89 260	85 756	77 123
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	102 235	125 426	159 812	152 450	150 226

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach

Tabela 44 Świadczenia pomocy społecznej na obszarze Sołectwo Kolonia Fryderyk – osiedle patronackie w l. 2010-2014

Kolonia Fryderyk – osiedle patronackie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	70	88	80	86	57
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	70	86	79	86	56
- liczba korzystających z zasiłków stałych	3	3	4	6	6
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	9	7	6	2	7
- liczba korzystających z zasiłków celowych	20	21	22	23	25
- liczba korzystających z posiłków	15	15	21	24	16
- liczba korzystających z domu/ośrodka pomocy społecznej	0	0	0	1	0
- liczba korzystających z usług opiekuńczych	0	0	0	0	0
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	1 087	1 357	1 713	2 277	3 034
- liczba zasiłków stałych	36	24	36	61	63
- liczba zasiłków okresowych	36	36	25	6	22
- liczba zasiłków celowych	48	53	74	99	66
- liczba posiłków	967	1 244	1 578	2 111	2 883
- liczba usług opiekuńczych	0	0	0	0	0
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	41 566	44 679	47 781	56 498	54 035
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	14 080	6 888	10 967	21 510	21 352
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	14 900	17 700	13 860	7 074	6 690
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	12 586	20 091	22 954	27 913	25 993

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach

Tabela 45 Świadczenia pomocy społecznej na obszarze Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoki” w l. 2010-2014

Kolonia Olecka - familoki	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	52	34	58	38	28
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	52	34	56	38	28
- liczba korzystających z zasiłków stałych	2	2	2	1	1
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	4	3	1	2	1
- liczba korzystających z zasiłków celowych	9	5	6	6	6
- liczba korzystających z posiłków	13	13	12	7	7
- liczba korzystających z domu/ośrodka pomocy społecznej	0	0	0	0	0
- liczba korzystających z usług opiekuńczych	0	0	0	0	0
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	1 511	1 356	878	620	488
- liczba zasiłków stałych	25	13	24	6	1
- liczba zasiłków okresowych	19	15	12	15	2
- liczba zasiłków celowych	26	16	22	14	8
- liczba posiłków	1 441	1 312	820	585	477
- liczba usług opiekuńczych	0	0	0	0	0
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	17 255	19 183	18 093	13 139	5 884
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	4 786	7 083	7 553	2 689	529
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	6 640	6 400	3 990	5 980	753
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	5 829	5 700	6 550	4 470	4 602

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach

3.3.2.3 Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Specyfika Gminy Gorzyce jako gminy wiejskiej determinuje sytuację na rynku pracy i uwarunkowania gospodarcze na terenach zdegradowanych. Społeczności gmin wiejskich ze względu na specyficzne uwarunkowania mają ograniczony wybór miejsc zatrudnienia. Na obszarach zdegradowanych odnotowano łącznie 9 małych podmiotów gospodarczych z branży handlowej i usługowej, z czego dwa aktualnie zawiesiły działalność.

Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim:

- Firma „TĘCZA” Stanisław Stogniew (usługi remontowe, działalność zawieszona),
- Beata Holcman (działalność pomocnicza związana z utrzymaniem porządku w budynkach),
- DAR-BUD Sarka Dariusz (usługi budowlane: malowanie i szklenie).
- Eco-Solution Sp. z o.o.
- Renio Zakład Pogrzebowy Stolarstwo i Transport
- Zakład Produkcyjny Przedsiębiorstwo Prefabrykacji Górniczej "PREFROW" Sp. z o. o.

Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych:

- Sklep Spożywczo-Przemysłowy, Patrycja Rogińska (branża hadlowa, działalność zawieszona),
- Sklep Ogólnospożywczy, Gabriela Konopek (branża handlowa),
- JAŚ-BUD Jan Galiński (branża usługowa – tynkowanie).

Miejscem zatrudnienia dla mieszkańców obszarów zdegradowanych w tej sytuacji nie będzie najbliższa okolica, ale w perspektywie zatrudnienia muszą oni rozpatrywać możliwości całej gminy, a nawet gmin sąsiednich.

Systematyczne działania samorządu Gminy Gorzyce podejmowane w celu stworzenia optymalnych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (np. istniejąca strefa gospodarcza w Czyżowicach, oraz tworzona strefa gospodarcza w Gorzyczkach) sprzyjają możliwościom rozwoju gospodarczego.

Poniżej szczegółowo zostało przedstawione zjawisko bezrobocia na obszarach zdegradowanych w oparciu o informacje z Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim. Analogiczne dane dla całej Gminy Gorzyce zostały wykazane w podrozdziale 3.1.4 niniejszego dokumentu.

Tabela 46 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy w l. 2010-2014 - Sołectwo Kolonia Fryderyk – osiedle patronackie

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Czas pozostawania bez pracy w m-c	Do 1	4	5	3	3	5
	1-3	7	12	7	14	6
	3-6	11	9	8	4	10
	6-12	8	2	8	9	8
	12-24	4	7	8	12	6
	Powyżej 24	4	4	6	6	7

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Wiek	18-24	18	10	12	11	11
	25-34	4	10	11	14	14
	35-44	4	7	3	8	7
	45-54	8	8	9	10	8
	55-59	2	3	4	4	2
	60 lat i więcej	2	1	1	1	1
Wykształcenie	Wyższe	1	3	0	1	2
	Policealne i średnie zawodowe	4	2	6	6	6
	Średnie ogólnokształcące	3	1	1	1	2
	Zasadnicze zawodowe	13	10	16	19	17
	Gimnazjalne i poniżej	17	20	17	21	19
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	10	8	0	6	6
	1-5	6	8	11	13	12
	5-10	5	3	7	6	4
	10-20	1	4	4	8	6
	20-30	2	3	3	2	0
	30 lat i więcej	1	1	0	1	1
	Bez stażu	13	12	15	12	13
Ogółem		38	59	40	48	43

Źródło: dane Powiatowego urzędu pracy w Wodzisławiu Śląskim

Liczba osób bezrobotnych na terenie Kolonii Fryderyk wzrasta, ponadto 44,1% z tych osób posiada wykształcenie zaledwie gimnazjalne lub niższe, a 30,2% nie posiada żadnego stażu pracy.

Poniżej zestawiono analogiczne dane dla kolejnego obszaru zdegradowanego.

Tabela 47 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy w l. 2010-2014 – Sołectwo Olza– Kolonia Olecka

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Czas pozostawania bez pracy w m-c	Do 1	3	4	5	0	3
	1-3	5	7	8	8	4
	3-6	3	7	7	4	5
	6-12	6	4	4	3	4
	12-24	1	3	3	8	3
	Powyżej 24	3	1	2	2	5
Wiek	18-24	5	5	6	5	5
	25-34	7	10	9	8	6
	35-44	4	5	9	9	9
	45-54	5	3	2	2	2
	55-59	0	2	2	1	2
	60 lat i więcej	0	1	1	0	0
Wykształcenie	Wyższe	2	5	3	2	2
	Policealne i średnie zawodowe	3	3	3	3	3
	Średnie ogólnokształcące	2	1	2	1	2
	Zasadnicze zawodowe	6	9	11	9	8
	Gimnazjalne i poniżej	7	8	10	9	9

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	1	5	2	3	2
	1-5	5	6	8	5	5
	5-10	5	3	4	2	4
	10-20	3	3	1	4	0
	20-30	1	1	2	1	1
	30 lat i więcej	0	0	1	0	1
	Bez stażu	6	8	11	10	11
Ogółem		21	26	29	25	24

Źródło: dane Powiatowego urzędu pracy w Wodzisławiu Śląskim

Liczba osób bezrobotnych na terenie Kolonii Oleckiej utrzymuje się na zbliżonym poziomie w ostatnich pięciu latach, ponadto 37,5% spośród osób bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne lub niższe, a 45,8% nie posiada żadnego stażu pracy.

Analiza pogłębiona bezrobocia na terenach zdegradowanych wymaga również zestawienia danych dotyczących osób bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co wyraźnie pokazuje aktualną sytuację.

Tabela 48 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w l. 2010-2014 – Kolonia Fryderyk osiedle patronackie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Bez wykształcenia średniego	30	30	33	40	35
Bez doświadczenia zawodowego	25	18	15	11	12
Do 25 roku życia	19	7	14	12	11
Długotrwale bezrobotni	18	17	22	24	24
Bez kwalifikacji zawodowych	18	15	17	16	11
Powyżej 50 roku życia	10	7	11	13	7
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	6	6	6	8	5
Niepełnosprawni	1	1	3	2	1
Którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	1	2	2	3	3

Źródło: dane Powiatowego urzędu pracy w Wodzisławiu Śląskim

Poniżej zestawiono analogiczne dane z tego zakresu dla kolejnego obszaru zdegradowanego.

Tabela 49 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w l. 2010-2014 – Kolonia Olecka

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Bez wykształcenia średniego	13	17	21	18	17
Bez doświadczenia zawodowego	10	7	10	12	8
Do 25 roku życia	6	6	6	5	5
Długotrwale bezrobotni	9	9	11	11	14
Bez kwalifikacji zawodowych	8	7	10	7	7
Powyżej 50 roku życia	6	3	3	1	5
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	13	3	3	3	1
Niepełnosprawni	5	2	3	4	4
Którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	2	2	2	2	2

Źródło: dane Powiatowego urzędu pracy w Wodzisławiu Śląskim

Analogiczne dane dla całej Gminy Gorzyce zostały wykazane w podrozdziale 3.1.4 niniejszego dokumentu, w którym analizowano sytuację na rynku pracy i bezrobocie w kontekście sytuacji w całej gminie.

Warto podkreślić, że działania rewitalizacyjne mają na celu również podniesienie kondycji mieszkańców obszarów zdegradowanych w kontekście ich sytuacji na rynku pracy.

3.3.2.4 Infrastruktura i gospodarka mieszkaniowa

Część zabudowy obszaru zdegradowanego 1: Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim jest objęta ścisłą ochroną konserwatorską, gdzie zakłada się nadrzędność wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową. Zakres przestrzenny ochrony konserwatorskiej w obszarze zdegradowanym wyznacza:

- Strefę A1 - obejmującą osiedle „Familoiki”, które stanowi obecnie część sołectwa Kolonia Fryderyk, o dużych wartościach architektonicznych. Zlokalizowane przy terenach zalesionych. Osiedle liczy cztery budynki przy ul. Leśnej (szkoła i budynki mieszkalne), murowane, otynkowane z wysokimi dachami krytymi dachówką ceramiczną. Budynki charakteryzują się rozbudowaną formą architektoniczną oraz ciekawym detalem (portal szkoły), a po drugiej stronie ulicy usytuowane są zabytkowe zabudowania przemysłowe związane z dawną kopalnią.
- Strefę A2 - obejmującą budynki przy ul. Kopalnianej 39 i 41 sołectwa Kolonia Fryderyk, charakteryzujące się tym samym stylem co zabudowa osiedla „Familoiki”.

W dokumencie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce* wskazano, że w wymienionych strefach należy dążyć do zachowania i modernizacji zabytkowej zabudowy mieszkaniowej, dostosowania mieszkań do współczesnych standardów z zachowaniem wyglądu zewnętrznego obiektów (wygląd elewacji, elementy wystroju architektonicznego, kształt i pokrycie dachu), a także do zagospodarowania otoczenia obiektów poprzez np. wprowadzenie elementów małej architektury, zachowania historycznego układu kompozycyjnego.

Istotne jest, że budynki te zamieszkiwane i eksploatowane są przez społeczność wskazaną do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

Natomiast obszar Kolonii Oleckiej, która stanowi obecnie część sołectwa Olza należy do strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej (Strefa B2) o rygorze utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania, zabytkowej zabudowy oraz innych, historycznych elementów krajobrazu kulturowego. W strefie tej należy dążyć do zachowania, modernizacji i adaptacji zabytkowej zabudowy mieszkaniowej, dostosowania mieszkań do współczesnych standardów z zachowaniem wyglądu zewnętrznego obiektów (wygląd elewacji, elementy wystroju architektonicznego, kształt i pokrycie dachu), zachowania zabudowy gospodarczej z możliwością adaptacji do nowych funkcji (z zachowaniem charakteru

architektury, zagospodarowania otoczenia obiektów np. poprzez wprowadzenie elementów małej architektury i zieleni urządzonej, które podniosłyby estetykę i pokazały walory otoczenia, zachowania historycznego układu kompozycyjnego.

Analiza gospodarki mieszkaniowej definiowanej w kontekście skali potrzeb mieszkaniowych zidentyfikowanych na obszarach zdegradowanych jest utrudniona ze względu na małą liczebność społeczności, która je zamieszkuje. Ponadto dane pozyskane dla obszaru nr 2 obejmującego Kolonię Olecką dotyczą zasobów mieszkaniowych będących w posiadaniu Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”. Dodatkowo potrzeby mieszkaniowe zostały poddane analizie na podstawie danych uzyskanych od Urzędu Gminy Gorzyce. Wpływa to na zredukowanie zjawiska tylko do zinstytucjonalizowanych i sformalizowanych wniosków na przydział zasobu mieszkaniowego. Ilościowe podejście do analizy zjawiska uniemożliwia zweryfikowanie rzeczywistych potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Przydział mieszkania socjalnego uzależniony jest od kryteriów o charakterze progu dochodowego, dlatego odnotowany jest brak listy oczekujących na przydział takiego mieszkania.

Tabela 50 Skala potrzeb mieszkaniowych – Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim

Potrzeby mieszkaniowe wg kategorii mieszkań										
Mieszkania komunalne										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania	23	16	19	8	9	10	12	12	9	7
Średni czas oczekiwania na przydział w latach	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4
Mieszkania socjalne										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Średni czas oczekiwania na przydział w latach	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4
Mieszkania komunalne i socjalne										
	2010		2011		2012		2013		2014	
Liczba przydziałów mieszkań komunalnych	2		2		0		7		1	
Liczba przydziałów mieszkań socjalnych	0		0		0		4		2	
Liczba eksmisji z mieszkań komunalnych	1		0		0		0		0	
Liczba eksmisji z mieszkań socjalnych	0		0		0		0		0	
Liczba osób, którym udzielono dodatki mieszkaniowe	24		21		22		27		27	
Ogólna kwota udzielonych dodatków mieszkaniowych	32 465,24 zł		31 329,12 zł		36 248,01 zł		46 235,48 zł		57 227,50 zł	
Ilość osób z wyrokiem eksmisji z prawem do lokalu socjalnego	-		-		-		-		-	
Liczba właścicieli prywatnych oczekujących na zwolnienie lokali przez najemców z wyrokiem eksmisji z prawem do lokalu socjalnego, którzy z powodu braku dostępnych lokali socjalnych nie zwalniają dotychczas zajmowanych	-		-		-		-		-	

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Tabela 51 Skala potrzeb mieszkaniowych – Sołectwo Olza Kolonia Olecka „Familoki”

Potrzeby mieszkaniowe wg kategorii mieszkań										
Mieszkania spółdzielcze										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Średni czas oczekiwania na przydział w latach	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mieszkania spółdzielcze										
	2010	2011	2012	2013	2014					
Liczba przydziałów mieszkań	-	-	-	-	-					
Liczba eksmisji z mieszkań	0	0	0	1	2					
Liczba osób, którym udzielono dodatku mieszkaniowego	9	11	13	12	9					
Ogólna kwota udzielonych dodatków mieszkaniowych	15 120,05 zł	16 535,21 zł	18 122,30 zł	20 598,17 zł	20 699,85 zł					
Ilość osób z wyrokiem eksmisji z prawem do lokalu socjalnego	-	-	-	-	-					
Liczba właścicieli prywatnych oczekujących na zwolnienie lokali przez najemców z wyrokiem eksmisji z prawem do lokalu socjalnego, którzy z powodu braku dostępnych lokali socjalnych nie zwalniają dotychczas zajmowanych	-	-	-	-	-					

Źródło: dane SM „Orłowiec”, OPS w Gorzycach

- SM „Orłowiec” nie prowadzi listy osób oczekujących na przydział mieszkania, wolne lokale mieszkalne wystawiane są do przetargu.

Według danych Urzędu Gminy w Gorzycach (31.03.2015) we właścicielskich zasobach gminnych pozostaje 128 mieszkań komunalnych, z czego 11 lokali to mieszkania socjalne. 8 mieszkań socjalnych jest obecnie zamieszkałych, 1 przeznaczone jest do remontu przystosowawczego, a 2 lokale są pustostanami. W roku 2010 przeprowadzono rewitalizację budynku pokopalnianego w sołectwie Kolonia Fryderyk przy ul. Leśnej 1, w 2011 r. - przy ul. Leśnej 3, w 2012 r. - przy ul. Leśnej 5.

Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej charakterystykę mieszkań komunalnych i socjalnych zlokalizowanych na Obszarze nr 1: Kolonia Fryderyk oraz mieszkań będących w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec” zlokalizowanych na Obszarze nr 2: Kolonia Olecka, gdzie zamieszkuje społeczność wymagająca działań rewitalizacyjnych ze względu na skalę problemów społecznych.

Tabela 52 Charakterystyka mieszkań: Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim

Charakterystyka według kategorii mieszkań					
Mieszkania komunalne					
	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań ogółem	103	101	101	100	99
Liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę	11	11	11	11	11
Liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację	0	0	0	0	0

Liczba mieszkań bez dostępu do prądu	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań bez dostępu do gazu	103	101	101	100	99
Liczba mieszkań, w których przeprowadzono remont	0	0	0	0	0
Liczba oddanych do użytkowania nowych mieszkań w budynkach nowych	0	0	0	0	0
Liczba oddanych do użytkowania nowych mieszkań w budynkach istniejących	0	0	0	0	0
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu	3	3	3	3	3
Średnia liczba izb w mieszkaniu	2	2	2	2	2
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania	54,94	55,27	55,27	55,34	55,06
Średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca	18,31	18,42	18,42	18,45	18,35
Mieszkania socjalne					
	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań ogółem	7	9	9	10	11
Liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań bez dostępu do prądu	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań bez dostępu do gazu	7	9	9	10	11
Liczba mieszkań, w których przeprowadzono remont	0	2	0	0	0
Liczba oddanych do użytkowania nowych mieszkań w budynkach nowych	0	0	0	0	0
Liczba oddanych do użytkowania nowych mieszkań w budynkach istniejących	0	2	0	1	1
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu	4	3	2	2	1
Średnia liczba izb w mieszkaniu	1	1	1	1	1
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania	28,09	30,45	30,45	32,10	36,81
Średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca	11,56	17,13	16,12	22,93	67,49

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

Tabela 53 Charakterystyka mieszkań: Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoki”

Charakterystyka według kategorii mieszkań					
Mieszkania spółdzielcze					
	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań ogółem	65	65	65	65	65
Liczba mieszkań niewyposażonych w wodociąg	3	3	3	3	3
Liczba mieszkań niewyposażonych w kanalizację	3	3	3	3	3
Liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę	8	8	8	8	8
Liczba mieszkań niewyposażonych w ubikację	8	8	8	8	8
Liczba mieszkań bez dostępu do prądu	0	0	0	0	0
Liczba mieszkań bez dostępu do gazu	65	65	65	65	65

Charakterystyka według kategorii mieszkań					
Liczba mieszkań, w których przeprowadzono remont	0	0	0	0	0
Liczba oddanych do użytkowania nowych mieszkań w budynkach nowych	0	0	0	0	0
Liczba oddanych do użytkowania nowych mieszkań w budynkach istniejących	0	0	0	0	0
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu	2,23	2,20	2,25	2,12	1,78
Średnia liczba izb w mieszkaniu	2,32	2,32	2,32	2,32	2,32
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania	41,95	41,95	41,95	41,95	41,95
Średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca	18,81	19,07	18,68	19,76	23,51

Źródło: dane Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”

Średnia liczba osób zamieszkujących mieszkania komunalne zlokalizowane na osiedlu patronackim w Kolonii Fryderyk wynosi 3 przy, przy średniej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 mieszkańca – 67,4 m². Natomiast średnia liczba osób zamieszkujących mieszkania Kolonii Oleckiej (mieszkania spółdzielcze) wynosi 1,7 przy średniej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 mieszkańca – 23,5 m². W poniższej tabeli syntetycznie opisano możliwości dojazdu do obszarów zdegradowanych.

Tabela 54 Możliwości dojazdu do obszaru środkami komunikacji publicznej i prywatnej

Obszar	Możliwości dojazdu do obszaru środkami komunikacji publicznej i prywatnej
Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	PKS w Raciborzu sp. z o. o.
Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	PKS w Raciborzu sp. z o. o.
Gmina Gorzyce	PKS w Raciborzu sp. z o. o.

Źródło: dane Urzędu Gminy w Gorzycach

3.3.2.5 Bezpieczeństwo

Istotne jest, aby podkreślić rolę poziomu bezpieczeństwa na terenach zdegradowanych w Gminie Gorzyce.

W ramach badań ankietowych respondenci poddawali ocenie poziom bezpieczeństwa odczuwanego na danym terenie. Nie zawsze te wyniki korespondowały ściśle z analizą jakościową wyznaczonych terenów. Połączenie tych kwestii z chaosem przestrzennym i stygmatyzacją terenów zdegradowanych jako tradycyjnie niebezpiecznych wpływa na powszechne przekonanie o ponadprzeciętnym zagrożeniu na omawianych terenach. Jedynie kompleksowa rewitalizacja może ten stan odmienić.

W poniższych tabelach znajdują się dane związane z rejestrowanymi zjawiskami takimi jak: zdarzenia odnotowywane przez Policję. Warto jednak mieć na uwadze, że statystyka ilościowa w tym zakresie nie stanowi zmiennej, która w pełni reprezentatywnie oddaje faktyczną sytuację.

Tabela 55 Przestępczość w podziale na kategorie przestępstw - Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim

Rok	2010		2011		2012		2013		2014	
Kategoria przestępstwa	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni
Ogólna liczba przestępstw (bez przemocy w rodzinie)	4	0	3	0	4	0	6	0	5	0
Kradzież	2	0	1	0	1	0	2	0	2	0
Kradzież z włamaniem	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Rozbój	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uszkodzenie ciała	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pobicie	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Zniszczenie mienia	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Przestępstwa narkotykowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oszustwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nietrzeźwi kierujący	1	0	2	0	1	0	1	0	0	0
Przeciwko funkcjonariuszom	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0
Przyjęte zawiadomienia o znęcaniu się nad członkiem rodziny	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane Komisariatu Policji w Gorzycach

W powszechnej opinii społecznej mieszkańców całej Gminy Gorzyce, obszar osiedla patronackiego Kolonii Fryderyk kojarzy się z obecnością zjawisk o negatywnym charakterze, chociaż przytoczone statystyki niekoniecznie to uzasadniają.

Podobnie sytuacja przedstawia się na Kolonii Oleckiej.

Tabela 56 Przestępczość w podziale na kategorie przestępstw - Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familioki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych

Rok	2010		2011		2012		2013		2014	
Kategoria przestępstwa	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni	Ogółem	Nieletni
Ogólna liczba przestępstw (bez przemocy w rodzinie)	4	0	8	0	4	0	5	0	9	0
Kradzież	2	0	5	0	2	0	0	0	3	0
Kradzież z włamaniem	1	0	1	0	0	0	0	0	3	0
Rozbój	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uszkodzenie ciała	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0
Pobicie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zniszczenie mienia	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Przestępstwa narkotykowe	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oszustwo	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Nietrzeźwi kierujący	0	0	0	0	1	0	3	0	2	0
Przeciwko funkcjonariuszom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przyjęte zawiadomienia o znęcaniu się nad członkiem rodziny	0	0	1	0	1	0	2	0	3	0

Źródło: dane Komisariatu Policji w Gorzycach

Analiza raportów Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wodzisławiu Śląskim dotyczących interwencji jednostek straży pożarnej na terenie Gminy Gorzyce w 2014 r. nie potwierdza szczególnego

nasilenia interwencji podejmowanych w tym zakresie na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji. Na 58 meldunków odnotowanych w Gminie Gorzyce, tylko 4 dotyczyły wydzielonych obszarów.

Tabela 57 Interwencje jednostek straży pożarnej w 2014 r.

Wyszczególnienie	Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych
Liczba interwencji jednostek OSP	2	2
Ilość zastępów uczestniczących w zdarzeniach	5	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wodzisławiu Śląskim

3.3.3 Identyfikacja kluczowych problemów obszarów zdegradowanych

Zidentyfikowane problemy na obszarach kryzysowych mają dwupłaszczyznowy charakter implikowany specyfiką procesów rewitalizacyjnych w perspektywie do roku 2020. Pierwszym z nich jest wymiar społeczny, polegający na identyfikacji zjawisk o charakterze patologicznym wpływającym na marginalizację obszaru – jego mieszkańców oraz osób z niego korzystających. W kontekście zdefiniowanych projektów rewitalizacyjnych czynnik społeczny ma charakter wiodący. Drugim elementem są kwestie inwestycyjne związane z koniecznością modernizacji infrastruktury, która również stanowi o charakterze obszaru zdegradowanego.

Dla ułatwienia prezentacji oraz celem syntetycznego przedstawienia zjawisk problemowych wykorzystano metodę drzewa problemów, które wskazuje zarówno na źródła, jak również skutki zidentyfikowanych procesów determinujących degradację wyznaczonych obszarów kryzysowych.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Gorzyce oraz analizy pogłębionej obszarów zdegradowanych – problemem kluczowym jest:

Degradacja jakości przestrzeni publicznej, kapitału ludzkiego i społecznego na zidentyfikowanych obszarach problemowych w Gminie Gorzyce.

Poszczególne zjawiska i procesy problemowe zostały skategoryzowane na trzy grupy. Wśród skutków determinujących założenia planistyczne LPR należy wymienić:

1. Wysoką liczbę osób potrzebujących wsparcia w wymiarze ekonomicznym i socjalnym,
2. Rozszerzanie się skali oddziaływania negatywnych zjawisk społecznych,
3. Niską jakość obszarów zdegradowanych jako stref zamieszkania oraz rekreacji.

Na poniższej grafice zilustrowano w formie drzewa problemów szczegółowe źródła problemów i deficyty powodujące degradację wyznaczonych terenów.

4. Analiza SWOT dla obszarów zdegradowanych

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój danego obszaru szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia analizowanego obszaru,
- określenie mocnych punktów oraz wskazanie słabych stron obszaru pod kątem szeroko rozumianych zasobów,

W niniejszym opracowaniu, przy zastosowaniu narzędzia jakim jest analiza SWOT zostaną wykorzystane dane zaprezentowane w rozdziałach diagnostycznych. Każdy ze zdefiniowanych obszarów kryzysowych w Gminie Gorzyce zostanie poddany odrębnej analizie, która umożliwi zaprezentowanie syntetycznego portretu danego obszaru.

Tabela 58 Analiza SWOT- Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim

Analiza SWOT dla obszaru 1: Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Dobre skomunikowanie obszaru, – Zabytkowa zabudowa wpisana do rejestru NID, częściowo zrewitalizowana. 	<ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja zjawisk patologicznych w obrębie obszaru, – Alienacja społeczności, – Brak organizacji pozarządowych, – Niska estetyka obszaru – głównie w zakresie budynków pełniących w przeszłości funkcje gospodarcze i w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji komunalnych – Możliwość korzystania z doświadczeń innych samorządów i instytucji w zakresie kompleksowej rewitalizacji – dobre praktyki Fundacji „Być Razem” z Cieszyna w zakresie rozwijania spółdzielczości socjalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Nasilanie się i rozlewanie zjawisk niepożądanych społecznie na sąsiednie tereny, – Niechęć osób wykluczonych do angażowania się w projekty społeczne i pomocowe.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 59 Analiza SWOT: Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoki” w Olzie i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych

Analiza SWOT dla obszaru 2: Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoki” i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Walory krajobrazowe, potencjał do rozwijania atrakcji turystycznych i wypoczynkowych, – Sąsiedztwo z popularnym ośrodkiem wypoczynkowym „Olza” i polem biwakowym „Europa”. 	<ul style="list-style-type: none"> – Postępująca degradacja, wpływająca na zachwianie spójności Gminy Gorzyce w wymiarze społecznym i przestrzennym, – Niewystarczające wykorzystanie potencjału dla turystyki wypoczynkowej – Ograniczona możliwość gospodarowania przestrzenią (Kolonia Olecka) ze względu na własność spółdzielczą.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość wykorzystania kapitału prywatnego poprzez przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych czy też zawiązywania partnerstwa publiczno-prywatnego (tereny pokopalniane), – Działania Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec” zmierzające do poprawy kondycji zabudowy mieszkaniowej na Kolonii Oleckiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niechęć osób wykluczonych do angażowania się w projekty społeczne i pomocowe, – Nasilanie się i rozlewanie zjawisk niepożądanych społecznie na sąsiednie tereny, – Brak spójności przestrzennej i społecznej.

Źródło: opracowanie własne

5. Założenia programu rewitalizacji

5.1 Cele rewitalizacji

Zgodnie z *Wytycznymi w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* zdefiniowane obszary problemowe będą rewitalizowane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk będzie ukierunkowany na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji materialnej i społecznej mieszkańców danego obszaru. Biorąc pod uwagę konieczność kompleksowej rewitalizacji, logika zdefiniowanej interwencji uwzględnia dwufunduszowy charakter źródeł finansowania: środki Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem nadrzędnym LPR jest:

Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji obszarów kryzysowych, które charakteryzują się niepożądanymi zjawiskami społecznymi i ekonomicznymi, mającymi wpływ na jakość życia mieszkańców i stan zagospodarowania przestrzeni.

Interwencja koncentruje się na trzech celach szczegółowych, które stanowią odpowiedź na zidentyfikowane zjawiska problemowe. Cele szczegółowe jednocześnie określają trzy wymiary programu rewitalizacji: społeczny, infrastrukturalny i przestrzenny.

Cel szczegółowy 1

Ograniczenie niekorzystnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych w Gminie Gorzyce

Cel szczegółowy 2

Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób zamieszkujących tereny zdegradowane

Cel szczegółowy 3

Rewaloryzacja wyznaczonych obszarów zdegradowanych

Interwencja w ramach realizacji pierwszego celu szczegółowego: Ograniczenie niekorzystnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych w Gminie Gorzyce, obejmować będzie działania skoncentrowane na:

- rozwijaniu instrumentów wsparcia w zakresie wykorzystania ekonomii społecznej,
- stworzeniu kompleksowej oferty spędzania czasu dla seniorów (50+),
- stworzeniu zintegrowanego systemu wsparcia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży ze środowisk narażonych na marginalizację społeczną,
- budowie systemu wsparcia dedykowanego rodzinom przeżywającym trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo–wychowawczych,
- profilaktyce zmierzającej do poprawy stanu zdrowia mieszkańców obszaru – efektywne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- kompleksowym doradztwie psychologicznym, psychoterapeutycznym i prawnym dla osób wykluczonych społecznie.

Interwencja w ramach drugiego celu szczegółowego: Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób zamieszkujących tereny zdegradowane, obejmować będzie działania skoncentrowane na:

- poprawie jakości życia mieszkańców i estetyki przestrzeni poprzez rozszerzenie zasobów w zakresie mieszkalnictwa socjalnego na terenie Gminy Gorzyce,
- zagospodarowaniu istniejącej przestrzeni publicznej dla potrzeb mieszkańców poprzez nadanie jej funkcji sprzyjającej realizacji społecznych działań rewitalizacyjnych.

Interwencja w ramach trzeciego celu szczegółowego: Rewaloryzacja wyznaczonych obszarów zdegradowanych, obejmować będzie działania skoncentrowane na:

- poprawie jakości życia, wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców obszarów,
- przywróceniu ładu przestrzennego obszarów ze względu na wartość historyczną i kulturową zabudowy (obiekty obecne w rejestrze NID).

Interwencja oparta o identyfikację projektów przewidzianych do realizacji, ze wskazaniem wskaźników produktu i rezultatu, które konsekwentnie obrazują realizację celów szczegółowych i celu głównego LPR, znajduje się w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

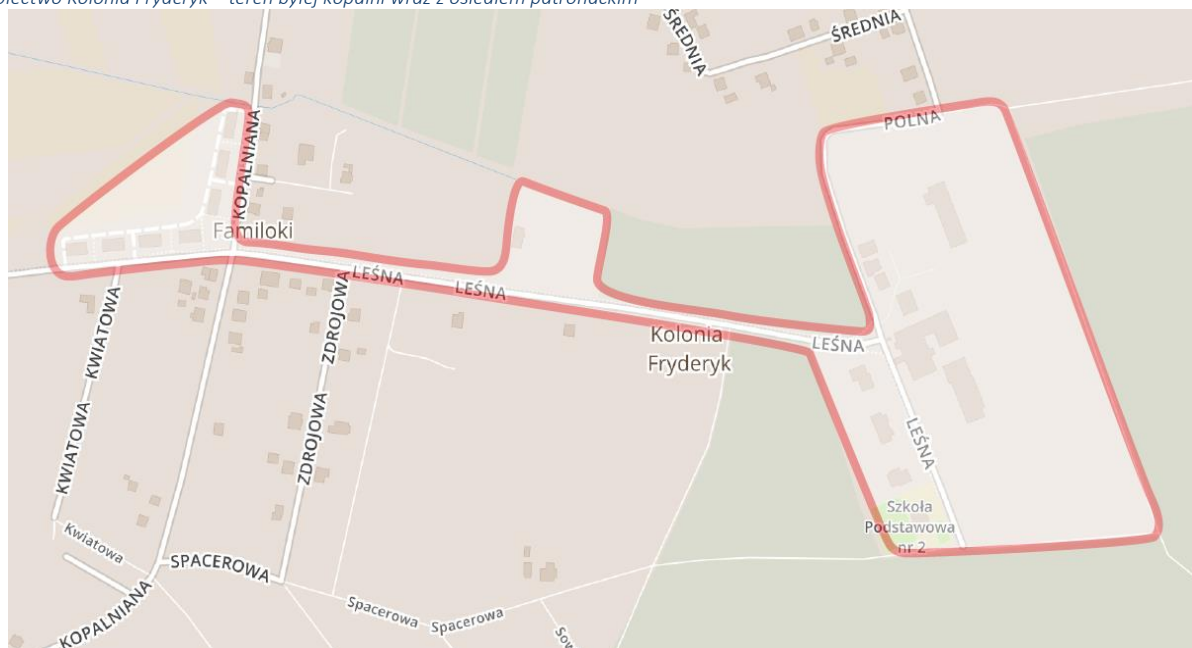
5.2 Zasięg terytorialny obszaru i uzasadnienie jego wyboru

5.2.1 Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim

5.2.1.1 Określenie granic obszaru

- Przewidziany do rewitalizacji obszar nr 1, określony jako Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim obejmuje:
- budynki mieszkalne przy ul. Kopalnianej 57, 59, 61;
- budynki mieszkalne przy ul. Leśnej 1, 3, 5, 7;
- budynki przy ul. Leśnej 39, 40, 41, 42, 44;
- budynek przy ul. Leśnej 46 - szkoła
- teren dawnej kopalni „Fryderyk” wyznaczony od wschodu i południa granicą lasu, od zachodu i północy ul. Leśną.
- Wyznaczony obszar zajmuje powierzchnię 0,94 km².

Mapa 1 Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim

Źródło: opracowanie własne

5.2.1.2 Charakterystyka obszaru

Przewidziany do rewitalizacji teren zlokalizowany w sołectwie Kolonia Fryderyk to obszar związany z nieistniejącą obecnie kopalnią węgla kamiennego „Fryderyk”, ostatecznie zamkniętą w 1923 r. W czasie II wojny światowej (1942 r.) utworzono tam obóz dla wysiedlonej ludności polskiej, która odmówiła podpisania volkslisty, a także więziono inteligencję polską i osoby znane z przedwojennej działalności politycznej. Po wojnie budynki dawnej kopalni wykorzystywane były przez zakłady produkcyjne i tak jest do chwili obecnej.

Zabudowania tworzące kolonię górniczą (osiedle patronackie) to powstałe w latach 1913-1918 domy robotnicze (tzw. familoki) i domy urzędnicze (beamtry), w których mieszczą się lokale komunalne oraz dawna willa dyrektora kopalni, będąca obecnie siedzibą Szkoły Podstawowej Nr 2 w Gorzycach z Oddziałem Przedszkolnym i świetlicy profilaktyczno-wychowawczej. Część zabudowy osiedla patronackiego „Fryderyk” stanowi zabytek kultury materialnej Gminy Gorzyce i wpisany jest do Rejestru Zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa (nr rej.:276/09 z 31.12.2009 – 4 domy, ul. Leśna 1; 3; 5; 7 oraz ul. Kopalniana 57; 59; 61 – 3 domy). Kolonia Fryderyk to wyjątkowe osiedle robotnicze, z zachowanym pierwotnym charakterem architektonicznym, będące swoistym ewenementem zlokalizowanym na terenie gminy wiejskiej. Po wojnie familoki stanowiły własność Skarbu Państwa, natomiast prawo wieczystego użytkowania oraz własności budynków i urządzeń posiadała Rybnicka Spółka Węglowa S.A. w Rybniku, która w 2000 roku przekazała nieodpłatnie prawo wieczystego użytkowania oraz prawo własności na rzecz Gminy Gorzyce. Władze Gminy podjęły starania mające na celu ochronę prawną budynków, w efekcie czego część budynków została wpisana do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego. Budynki objęte zostały programem rewitalizacji i są sukcesywnie remontowane.

W wymiarze społecznym wśród ludności i zamieszkującej teren wyznaczony do rewitalizacji obserwowane jest ogniskowanie się zjawisk wymagających interwencji publicznej – zinstytucjonalizowanych form pomocy społecznej. Z wywiadów przeprowadzonych z osobami zaangażowanymi w pomoc społeczną i mającymi bezpośredni kontakt z zamieszkującą ten obszar społecznością (pracownicy OPS w Gorzycach, pracownicy szkoły oraz świetlicy profilaktyczno-wychowawczej) wynika, że jest ona zagrożona utrwalaniem się niekorzystnych zjawisk społecznych, takich jak długotrwałe bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo oraz problemy z pełnieniem pieczy nad dziećmi, co owocuje ich zaniedbaniem i możliwością dziedziczenia statusu oraz dysfunkcyjnych zachowań rodziców.

W związku z tym, że na terenie sołectwa powstała z czasem zabudowa jednorodzinna, sytuacja wpływa na spadek jakości życia okolicznych mieszkańców (spadająca wartość nieruchomości i działek). Jednocześnie, zastana sytuacja kryzysowa wpłynie na tworzenie się enklaw o dużym nasyceniu zjawisk

uzależnień wśród środowisk narażonych na zmarginalizowanie. W tej sytuacji wydaje się konieczne podjęcie działań rewitalizacyjnych, które będą służyć podniesieniu jakości życia społeczności tam żyjącej. Bezpośrednie otoczenie budynków mieszkalnych to podwórka z niską zabudową o charakterze gospodarczym, które są zaniedbane, ponadto w pobliżu znajdują się niezagospodarowane tereny, które przy odpowiednim przystosowaniu mogłyby być wykorzystane do aktywnego spędzania czasu.

5.2.1.3 Cele i uzasadnienie rewitalizacji

Zdiagnozowany stan obszaru Kolonia Fryderyk - teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim, wskazuje na konieczność podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Skuteczne przeobrażenie jest możliwe jedynie w ramach równoczesnego wsparcia osób funkcjonujących na terenie zdegradowanym: zameldowani mieszkańcy, jak również klienci organizacji pomocowej i korzystający z opuszczonych przestrzeni pokopalnianych i zielonych. Potrzeba realizacji skoordynowanej polityki w wymiarze społecznym została potwierdzona w ankiecie rewitalizacyjnej i w zestawieniu wskaźników wyznaczających tereny zdegradowane, sformułowanych w *Wytycznych w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* (październik 2013).

Tereny zlokalizowane w sołectwie Kolonia Fryderyk cechuje nasilanie się zjawisk o charakterze patologicznym, co w połączeniu ze zdegradowaną przestrzenią publiczną jest bezpośrednią przestanką przemawiającą za kompleksową rewitalizacją. Znalazło to również potwierdzenie w przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Gorzyce badaniach sondażowych, w których 38% ankietowanych opowiedziało się za koniecznością rewitalizacji tego terenu i był to najwyższy odsetek wskazań konkretnego obszaru.

5.2.2 Sołectwo Olza - Kolonia Olecka "Familoiki" i tereny pokopalniane powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych.

5.2.2.1 Określenie granic obszaru

Przewidziany do rewitalizacji obszar nr 2, określony jako Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familoiki” w Olzie i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych obejmuje:

- teren budynków mieszkalnych przy ul. Dworcowej 90, 92, 94, 96, 98, 102 wraz z zabudowaniami gospodarczymi,
- wyrobiska po eksploatacji kruszyw mineralnych: od północy teren zamyka ul. Nowa oraz granica sołectwa, stronę wschodnią zamykają zabudowania ul. Dworcowej, południową i zachodnią granicę wyznacza linia kolejowa.

Wyznaczony obszar zajmuje powierzchnię 3,48 km².

Mapa 2 Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familołki” w Olzie i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych

Źródło: opracowanie własne

5.2.2.2 Charakterystyka obszaru

Zabudowania znajdujące się na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze tworzą tzw. Kolonię Olecką, swoisty ewenement na terenie gminy wiejskiej. Są to budynki mieszkalne (zwane „familokami”), które powstały dla pracowników kopalni „Anna” w pierwszej połowie XX w. przy drodze z Olzy do Odry, w niedalekim sąsiedztwie dworca kolejowego. Kolonia składa się z pięciu podpiwniczonych, piętrowych budynków mieszkalnych z dwuspadowym dachem pokrytym dachówką, nie otynkowanych oraz obiektów gospodarczych. Obecnie zabudowania te stanowią zasoby Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec” w Rydułtowach.

Analiza tkanki społecznej zamieszkującej ten teren wykazuje duże nasilenie negatywnych zjawisk społecznych, co stanowi potencjalnie zagrożenie dla dzieci i młodzieży korzystającej z przestrzeni publicznej w rejonie zdefiniowanym jako zdegradowany.

Aktywizacja społeczności lokalnej – wzrost tożsamości z miejscem zamieszkania i stopnia integracji mieszkańców wokół działań na rzecz poprawy własnej sytuacji są tutaj niezbędne.

Na terenie całego starorzecza prowadzono od początków XX w. intensywną eksploatację żwiru. Wchodzące w zakres obszaru przewidzianego do rewitalizacji tereny powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych (wypełnione wodą wyrobiska), to pozostałości po miejscowych żwirowniach, pełniące od przełomu lat 70. i 80. funkcje rekreacyjne. Były ośrodek KWK „1 Maja”, jako jedyny odbudowany po powodzi, jest obecnie, jako Ośrodek „Olza”, znanym i popularnym miejscem wypoczynku sobotnio – niedzielnego dla mieszkańców okręgu rybnicko – wodzisławsko – jastrzębskiego, zarządzanym przez osoby prywatne.

Zbiorniki wodne na tym terenie posiadają silnie rozwiniętą linię brzegową oraz znaczne głębokości. Teren posiada ogromny potencjał, szczególnie w kontekście zagospodarowania terenu sołectwa Olza, które jest miejscowością skierowaną na turystykę i rekreację.

5.2.1.3 Cele i uzasadnienie rewitalizacji

Potrzeba realizacji skoordynowanej polityki w wymiarze społecznym została potwierdzona w ankiecie rewitalizacyjnej i w zestawieniu wskaźników wyznaczających tereny zdegradowane, sformułowanych w *Wytycznych w sprawie przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* (październik 2013).

Tereny składające się na ten obszar, tj. Kolonia Olecka i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw mineralnych, były wskazane do podjęcia działań rewitalizacyjnych, przez 27% respondentów.

Zdiagnozowany stan obszaru wskazuje na konieczność podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Skuteczne przeobrażenie jest możliwe jedynie w ramach równoczesnego wsparcia osób funkcjonujących na terenie zdegradowanym: zameldowani mieszkańcy, jak również klienci instytucji pomocowych i korzystający z opuszczonych przestrzeni powyrobowiskowych i zielonych. Tereny zlokalizowane w sołectwie Olza cechują zjawiska o charakterze patologicznym, z tendencją do nasilania

się, co w połączeniu ze zdegradowaną przestrzenią publiczną jest bezpośrednią przesłanką przemawiającą za kompleksową rewitalizacją.

5.3 Identyfikacja działań rozwiązujących problemy – podział na projekty i zadania inwestycyjne

5.3.1 Projekty rewitalizacyjne

Logika interwencji projektów opracowanych w ramach LPR zakłada kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych ze szczególnym wskazaniem na problemy o charakterze społecznym z uwzględnieniem koncepcji dotyczących infrastruktury jako narzędzia służącego rewitalizacji społecznej.

Wielopłaszczyznowość i złożoność procesów rewitalizacyjnych implikuje horyzontalne ujęcie przedsięwzięć interwencyjnych, które będą odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację problemową i wpisywać się będą w przedstawiony w rozdziale 5 cel nadrzędny oraz wskazane cele szczegółowe. LPR zakłada realizację następujących projektów:

1. Rewitalizacja zabytkowych obiektów budowlanych w sołectwie Kolonia Fryderyk;
2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych wraz z zagospodarowaniem terenu na Kolonii Fryderyk;
3. Rewitalizacja terenu po wyrobiskach poźwirowych w Olzie;
4. Rewitalizacja zasobów w Olzie, przy ul. Dworcowej należących do Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”;
5. Adaptacja budynku pod lokale socjalne;
6. „Czas na zmianę”;
7. Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja osób w wieku 50+ „Aktywny obywatel”;
8. Aktywizacja społeczna rodziców: „Rodzic na topie”;
9. Aktywizacja społeczna: „Podwórkowy Facebook”;
10. Aktywizacja społeczna: „Wydobyć perłę”;
11. Rewitalizacja społeczna: Profilaktyka społeczna i doradztwo specjalistyczne.

Ze względów edycyjnych szczegółowe zestawienie projektów opracowanych w ramach LPR znajduje się w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu. Poszczególne przedsięwzięcia zawierają: krótki opis (charakterystykę), harmonogram rzeczowo-finansowy (wskazanie źródeł finansowania), podmiot odpowiedzialny za realizację (operatora rewitalizacji), planowane wskaźniki produktu i rezultatu, przyporządkowanie do zdefiniowanych celów szczegółowych oraz termin realizacji.

5.3.2 Komplementarność projektów

Przedsięwzięcia interwencyjne (projekty) przewidziane do realizacji w ramach LPR, są odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację problemową i wpisują się w cel nadrzędny, jakim jest: Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji obszarów kryzysowych, które charakteryzują się niepożądanymi zjawiskami społecznymi i ekonomicznymi, mającymi wpływ na jakość życia mieszkańców i stan zagospodarowania przestrzeni oraz wskazane cele szczegółowe.

Rewitalizacja jako proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów zakłada optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów. Jest procesem długotrwałym, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji z wykorzystaniem środków UE, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). W związku z różnorodnością zjawisk degradacji i podejść do ich przezwyciężenia podstawową wskazówką prowadzenia działań rewitalizacji powinno być dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do lokalnych uwarunkowań.

Dlatego wybór projektów przewidzianych do realizacji w ramach LPR jest nieprzypadkowy. Łączą one konieczność podjęcia wszechstronnych działań o charakterze rewitalizacyjnym skoncentrowanych na osiągnięciu wyznaczonych celów szczegółowych, a zatem zachowują wymogi wzajemnej komplementarności (przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania).

- Komplementarność przestrzenna – projekty przewidziane dla wyznaczonych w Gminie Gorzyce obszarów zdegradowanych, mają na celu oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), wzajemnie się dopełniają co implikuje efekt synergii pomiędzy nimi. Komplementarność przestrzennej interwencji poszczególnych projektów ujawnia się również w tym, że planowane działania nie będą skutkować przesuwaniem problemów na inne obszary ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.
- Komplementarność problemowa – projekty dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym). Jednocześnie planowane projekty unikają fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, określają pożądany stan, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

- Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – realizacja poszczególnych projektów, zarządzana przez operatora całego procesu rewitalizacji, pozwala na efektywne i harmonijne współdziałanie wzajemne, uzupełnianie się i spójność procedur.
- Komplementarność międzyokresowa – szczegółowy dobór projektów jest efektem krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów zaangażowanych społecznie.
- Komplementarność źródeł finansowania – planowane projekty rewitalizacyjne, opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Ponadto łączą prywatne i publiczne źródła finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian na obszarach zdegradowanych.

Współfunkcjonowanie zaplanowanych projektów w ramach LPR, które są względem siebie komplementarne, zakłada skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszarów zdegradowanych jest ważnym warunkiem sukcesu całego procesu.

6. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz przejrzystość i odpowiedzialność publiczna za wdrożenie LPR

6.1. Szczegółowy sposób zarządzania

6.1.1 Operator rewitalizacji, jego kompetencje, zadania i odpowiedzialność

Program rewitalizacji mający charakter operacyjny powinien identyfikować organizacyjne struktury wdrażające planowane cele, działania i zadania. Wśród struktur organizacyjnych wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmioty wykonawcze, czyli jednostki bezpośrednio realizujące wskazane w załączniku identyfikującym działania LPR, poszczególne projekty i zadania inwestycyjne;
- podmioty zarządzające, czyli jednostki koordynujące wdrożenie LPR jako całości, a przy tym prowadzące jego aktualizację, monitoring i ocenę.

Analizując specyfikę Gminy Gorzyce, w tym wielkość obszaru rewitalizowanego oraz zakres zadań (w których przeważają zadania leżące w kompetencji Gminy – zarówno organizacyjnej, jak i finansowej), wydaje się, iż najkorzystniejszym i najprostszym rozwiązaniem jest usytuowanie Operatora w ramach struktur Urzędu Gminy w Gorzycach. Realizacja założeń LPR, powiązana będzie ze strukturą organizacyjną Urzędu oraz jego jednostek organizacyjnych.

W zarządzanie procesem rewitalizacji zaangażowana zostanie lokalna administracja – pracownicy Urzędu Gminy na czele z Wójtem Gminy Gorzyce. We wdrażaniu LPR Wójt będzie współpracował przede wszystkim z Referatem Strategii i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy w Gorzycach oraz z Referatem Finansowym (nadzór na kwestiami finansowymi związanymi z realizacją projektów), a także z Referatem Gospodarki Komunalnej oraz Referatem Inwestycji i Zamówień Publicznych. Za wdrożenie, monitoring i ewaluację Programu odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Gorzyce, zaś do pomocy we właściwym wdrożeniu projektów będzie on dysponować aparatem wykonawczym, w postaci merytorycznych pracowników wymienionych referatów Urzędu Gminy w Gorzycach oraz jednostek organizacyjnych, zgodnie z ich właściwością i zakresem odpowiedzialności oraz pracownikami OPS. Zadaniem poszczególnych osób będzie opracowanie i wdrożenie procedur monitorowania procesów realizacyjnych i komunikowanie się z projektodawcami w sprawach realizacji projektów.

Operator dysponuje odpowiednimi kwalifikacjami i personelem do wykonania tego zadania, dzięki odpowiedniej specjalizacji pracowników, zatrudnionych w poszczególnych referatach i jednostkach. Operator będzie miał również możliwość zlecania realizacji poszczególnych części zadań doświadczonym podmiotom zewnętrznym. Biorąc pod uwagę fakt, że proces rewitalizacji dotyczy różnych jakościowo

problemów, a co za tym idzie składa się na niego bardzo wiele odmiennych procesów (zarówno społeczna praca z osobami wykluczonymi i zagrożonymi wykluczeniem, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości, jak i planowanie przestrzenne), skupienie aż tylu kompetencji u jednej osoby nie byłoby możliwe. Operator rewitalizacji, dzięki swej rozbudowanej strukturze (w tym podlegających mu jednostek organizacyjnych) będzie miał możliwość skorzystania z odpowiedniego wsparcia przy realizacji rozległych tematycznie zadań. Operator nie będzie zastępował właściwych kompetencyjnie jednostek w ich obowiązkach – odpowiedzialne jednostki będą jednak współpracować z Operatorem, co umożliwi wzajemną koordynację działań.

Taki wybór Operatora uwzględnia również aspekt zaufania odbiorców działań podejmowanych na rewitalizowanym obszarze do ich wykonawcy. Pracownicy samorządowi, zaangażowani we wdrażanie LPR, poprzez wykonywanie swoich zadań pełnią służbę publiczną, zaś Urząd stanowi instytucję zaufania publicznego. Mieszkańcy za naturalny stan rzeczy uznają, iż to władza samorządowa realizuje zadania mające na celu poprawę otoczenia lokalnego, a w przypadku zauważonych tu problemów, to do Urzędu zgłaszają swoje wnioski i uwagi. Działalność Operatora będzie ponadto poddawana kontroli Rady Gminy w ramach monitorowania procesu rewitalizacji.

Do obowiązków Operatora należy koordynowanie najważniejszych etapów procesu wdrażania LPR poprzez zaangażowanie referatów Urzędu Gminy oraz pracowników OPS w poszczególne jego elementy, tj.:

- przygotowanie i realizację projektów z zakresu rewitalizacji obszarów zdegradowanych,
- przeprowadzenie procedury przetargowej w celu wyłonienia wykonawcy oraz podpisanie kontraktów z wykonawcami inwestycji w ramach projektów,
- monitoring realizacji projektów, sprawdzenie zgodności technicznej realizacji prac z założeniami dokumentacji technicznej, zapisami kontraktu oraz właściwymi aktami, zarówno polskiego prawa, jak i prawodawstwa europejskiego,
- prowadzenie rozliczeń finansowych – sporządzanie wniosków o płatność oraz sprawozdań okresowych i końcowych z realizacji projektów,
- monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów,
- aktualizację LPR, współpracę i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

System wdrażania LPR będzie realizowany w oparciu o schemat wdrażania pomocy Unii Europejskiej. Konkretnie projekty będą implementowane zgodnie z zasadami wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia, co w niektórych sytuacjach może oznaczać konieczność sprostania wielu wymaganiom formalnym przez podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania (dotyczy to w szczególności

odmiennych zasad wykorzystywania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych).

Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych na realizację projektów odegrają podmioty będące bezpośrednio ich beneficjentami. W przypadku przedsięwzięć, w których bezpośrednim beneficjentem będzie Gmina Gorzyce, przygotowanie wniosków oraz odpowiedzialność za pełen nadzór nad realizacją zadań będą w gestii pracowników Referatu Strategii i Funduszy Zewnętrznych oraz referatów merytorycznych Urzędu Gminy Gorzyce.

Zgodnie z przyjętą praktyką w przypadku projektów własnych, realizowanych przez Urząd Gminy i podległe mu jednostki, pracownicy merytoryczni odpowiedzialni będą za: przygotowanie wniosków według obowiązujących wytycznych oraz złożenie ich w odpowiednim terminie w instytucji finansującej, współpracę z jednostkami podległymi realizującymi projekty finansowe z budżetu Gminy (pomoc tym jednostkom w przygotowaniu dokumentacji), współpracę z samorządem powiatowym i wojewódzkim, współpracę z instytucjami finansującymi w zakresie wdrażania projektów, nadzór nad właściwym wdrażaniem programu rewitalizacji (monitoring), przygotowanie i przeprowadzenie przetargów, zgodną z wymogami funduszy UE archiwizację dokumentacji, zapewnienie odpowiedniej promocji projektów, zgodnej z wytycznymi.

Urząd Gminy, w zakresie opracowywania niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej i technicznej, będzie mógł korzystać z usług ekspertów zewnętrznych.

Dla sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, wymagającymi współpracy i wiedzy fachowej, Wójt będzie mógł powoływać Zespoły Zadaniowe. W ich skład będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych referatów odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem. Złożoność problemów wymagających kompleksowych i całościowych rozwiązań to podstawowe przyczyny wzrostu znaczenia oraz coraz częstszego wykorzystywania zespołów zadaniowych w administracji. Celem powołania Zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne nim zarządzanie począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanego wsparcia.

6.1.2 Sposób współpracy z partnerami

Skuteczność realizacji LPR zostanie zapewniona dzięki szerokiej partycypacji społecznej w procesie jego wdrażania. Operator chce uzyskać jak największą partycypację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, zakładając jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności, poprzez dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w ramach Programu.

Władza samorządowa chce zachęcić mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów LPR.

Współpraca z wieloma partnerami nakłada na Operatora pewne obowiązki, wśród których powszechnym jest obowiązek informacyjny. Promocja dokumentu wśród beneficjentów docelowych jest ważnym elementem realizacji LPR.

Grupami docelowymi promocji LPR-u będą jego beneficjenci, wśród których można wskazać:

- społeczność lokalną,
- partnerów społeczno-gospodarczych, w tym spółdzielnie, lokalnych przedsiębiorców,
- media.

Istotą działań promocyjnych jest poinformowanie możliwie największej liczby mieszkańców o ostatecznych zapisach oraz wszystkich istotnych dla nich aspektach rewitalizacji, a także zaproszenie do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów. Nie bez znaczenia jest również fakt, że informowanie o planowanych przedsięwzięciach inwestycyjnych i rewitalizacyjnych to ważny sygnał dla potencjalnych inwestorów i nowych firm, a także dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej.

Za właściwe informowanie i promocję LPR na poziomie Gminy odpowiedzialny będzie Referat Strategii i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Gorzyce. Informacja o ostatecznym wykazie zadań zawartych w LPR, w tym harmonogram ich realizacji, będzie udostępniana poprzez publikację Programu na stronie internetowej Gminy Gorzyce (w tym BIP).

Kolejnym istotnym obowiązkiem Operatora jest konsultacja planowanych działań we współpracy z lokalną społecznością i ich wspólne wdrażanie, tj. opracowanie koncepcji, akceptowanie rozwiązań i realizowanie procesów rewitalizacji. Będzie się to odbywało głównie poprzez bezpośrednie spotkania, które stanowią niezbędny element dialogu społecznego (zwłaszcza w przypadku projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne), prowadząc do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania.

Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego LPR oraz zaangażowanie partnerów społecznych w proces jego konsultacji i realizacji rozumie się:

- umieszczenie informacji nt. stanu realizacji założeń Programu, realizacji projektów itp. na oficjalnej stronie internetowej Gminy Gorzyce (www.gorzyce.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. (www.ug.bip.gorzyce.pl),
- umieszczenie tablic informacyjnych w miejscu realizacji projektów inwestycyjnych oraz tablic pamiątkowych po zakończeniu realizacji zadania,
- zamieszczanie informacji w lokalnych mediach (np. prasie),

- organizację spotkań dotyczących wdrażania czy aktualizacji Programu, dla społeczności lokalnej, przedstawicieli lokalnych środowisk, organizacji pozarządowych.

Władza samorządowa jest podmiotem odpowiedzialnym i inicjującym cały proces rewitalizacji lecz będzie również angażować lokalnych, wiarygodnych partnerów, przyciągając ich do realizowania procesu rewitalizacji. Operator będzie w tym celu budował właściwy system zachęt dla interesariuszy, kładąc szczególny nacisk na zidentyfikowanie osób mogących być lokalnymi liderami (wywodzących się np. ze środowiska pozarządowego, nauczycielskiego, działaczy sportowych, przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych czy wspólnot parafialnych, a nawet sektora przedsiębiorstw). Osoby takie zdolne są do pozyskania dla procesu rewitalizacji szerokiego poparcia mieszkańców obszaru. Współpraca ze szkołami służy ponadto zaangażowaniu dzieci i młodzieży w sprawy gminy, rozciągnięciu opieki nad obiektami, przywracaniu właściwej jakości przestrzeni gminnej jako dobra publicznego. Ci partnerzy, którzy odpowiedzialni będą za realizację określonych projektów w ramach rewitalizacji, będą zobowiązani do zachowania określonych ram (terminów i zakresu zadania). Dla stabilizacji tego procesu, tam gdzie to możliwe, będą zawierane stosowne porozumienia lub umowy pomiędzy władzą samorządową a partnerami rewitalizacji lub chociażby listy intencyjne.

6.1.3 Nadzór Rady Gminy nad wykonaniem LPR

W ramach monitorowania procesu rewitalizacji działalność Operatora będzie poddawana kontroli Rady Gminy Gorzyce. Rada, jako organ przyjmujący LPR, będzie nadzorowała prawidłowość procesu rewitalizacji i odpowiadała przed wspólnotą lokalną za efekty realizacji LPR.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia zadań LPR jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w kolejnych budżetach aż do roku 2020. Za ten element odpowiada Rada Gminy Gorzyce. Dlatego Wójt, przedkładając Radzie projekty budżetu powinien przetransponować do nich założenia finansowe zawarte w Programie Rewitalizacji.

6.1.4 Okresowa i nadzwyczajna aktualizacja LPR

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, będzie podlegał wpływowi czynników zewnętrznych, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji LPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności.

Aktualizacja, o ile zaistnieją ku niej odpowiednie przesłanki, dokonywana będzie w momencie pojawienia się możliwości pozyskania środków zewnętrznych na realizację projektów.

Aktualizacja nadzwyczajna może nastąpić w przypadku wystąpienia nagłych zmian w otoczeniu, wpływających na LPR. Konieczne będzie wtedy przedłożenie Radzie Gminy stosownego projektu uchwały zmieniającej Program, na wniosek Wójta Gminy Gorzyce lub innych podmiotów zaangażowanych w jego realizację – za pośrednictwem Wójta.

W razie zidentyfikowania problemów we wdrażaniu LPR (np. w przypadku stwierdzenia istotnych odchyień przebiegu realizacji programu od założonego modelu, potrzeby wprowadzenia do programu nowego zadania, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczności aktualizacji wskaźników itp.) to Rada Gminy Gorzyce będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wszelkie zmiany w Programie będą jednak musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne. Do LPR na późniejszym etapie jego realizacji będą mogli być również uwzględnieni dodatkowi partnerzy. Akceptowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu LPR. Ze względu na ograniczone zasoby finansowo – rzeczowe (ograniczony budżet i potencjał instytucjonalno-organizacyjny), projekty, które zostaną dopisane do Programu, muszą być zgodne z politykami i programami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi oraz z pilnością zaspokojenia potrzeb lokalnego społeczeństwa, jak również mieć wpływ na osiągnięcie spójności przestrzennej i społeczno-gospodarczej.

W celu przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych instytucji (w tym IŻ RPO WŚL 2014 -2020) oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy Gorzyce w postaci rejestru zmian.

7. Plan finansowy LPR

Tabela 60 Montaż finansowy projektów w ramach LPR dla Gminy Gorzyce

L.p.	Tytuł projektu	Szacunkowy koszt realizacji projektu	Źródła finansowania		
			Budżet gminy	Środki unijne	Środki prywatne
1	Rewitalizacja zabytkowych obiektów budowlanych w sołectwie Kolonia Fryderyk	2 000 000 zł	TAK	PROW 2014 - 2020	NIE
2	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych wraz z zagospodarowaniem terenu na Kolonii Fryderyk	1 500 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE
3	Rewitalizacja terenu po wyrobiskach pożwirowych w Olzie	10 000 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	TAK
4	Rewitalizacja zasobów w Olzie, przy ul. Dworcowej należących do Spółdzielni Mieszkaniowej „Orłowiec”	2 172 000 zł	NIE	RPO WŚL 2014 -2020 PROW 2014 - 2020	TAK
5	Adaptacja budynku pod lokale socjalne	800 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE
6	„Czas na zmianę”	98 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE
7	Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja osób w wieku 50+ „Aktywny obywatel”	75 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE
8	Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja społeczna rodziców „Rodzic na topie”	150 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014 -2020	NIE
9	Rewitalizacja społeczna: „Podwórkowy Facebook”	100 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE
10	Rewitalizacja społeczna: „Wydobyć perłę”	100 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE
11	Rewitalizacja społeczna: Profilaktyka społeczna i doradztwo specjalistyczne	100 000 zł	TAK	RPO WŚL 2014-2020	NIE

Źródło: opracowanie własne

7.1 Analiza zewnętrznych źródeł finansowania LPR

W niniejszym rozdziale dokonano identyfikacji najważniejszych źródeł finansowania projektów w ramach wdrażania LPR. Istotne jest również, że istnieje możliwość pozyskiwania innych źródeł finansowania (poza unijnymi) planowanych projektów.

Poniżej scharakteryzowano poszczególne zewnętrzne fundusze i programy operacyjne, których wykorzystanie de facto warunkuje realizację kompleksowych zadań rewitalizacyjnych.

7.1.1 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020 realizuje wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, przyjętą przez Sejmik 1 lipca 2013 r. i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Stanowi również instrument realizacji Umowy Partnerstwa (dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014 – 2020) i wykazuje z nią pełną zgodność. RPO WŚL 2014 - 2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020. Program będzie zarządzany na szczeblu regionalnym, a Instytucją Zarządzającą Programem będzie Zarząd Województwa Śląskiego. Obecnie projekt RPO znajduje się w końcowej fazie negocjacji krajowych. Alokacja programu wynosi 3 473,6 mln Euro.

W kontekście rewitalizacji kluczowymi są dwie osie priorytetowe: Oś IX: Włączenie społeczne oraz Oś X: Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna.

Odpowiednio istotne są:

- Priorytet inwestycyjny 9.4 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,
- Priorytet inwestycyjny 9.7 Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym oraz
- Priorytet inwestycyjny 9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia
- Priorytet inwestycyjny 9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9.4. przyczyni się do osiągnięcia następującego celu szczegółowego: wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych. Przykładowymi typami operacji realizowanymi w ramach PI 9.4 będą:

- programy na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym rozwijające instrumenty aktywnej integracji (m.in.: edukacyjne, społeczne, zawodowe, zdrowotne) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową;
- diagnozowanie przyczyn i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jako wsparcie procesów integracji społecznej i zawodowej osób, rodzin i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych;
- programy na rzecz wzmacniania potencjału lokalnych społeczności, w tym wsparcie lokalnych inicjatyw opartych o samopomoc i wolontariat;
- wsparcie lokalnych inicjatyw partnerskich i kooperacji instytucji publicznych oraz podmiotów działających na rzecz zatrudnienia i integracji społecznej.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9.7 przyczyni się do osiągnięcia następującego celu szczegółowego: wzrost dostępności i jakości usług zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Przykładowymi typami projektów realizowanych w ramach priorytetu 9.7 będą:

- świadczenie usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej: o charakterze profilaktycznym i prewencyjnym skierowane do dzieci i młodzieży
- wsparcie i rozwój form pieczy zastępczej związanych z procesem deinstytucjonalizacji
- wsparcie i rozwój systemu opieki nad rodziną (w tym usług wsparcia rodziny);
- wsparcie i pomoc w tworzeniu warunków mieszkaniowych z uwzględnieniem specyficznych potrzeb jako działania związane z procesem deinstytucjonalizacji (np. mieszkania wykorzystywane na rodzinne domy dziecka, mieszkania socjalne, chronione, wspomagane);
- działania na rzecz rozwoju kompleksowej opieki zdrowotnej zwiększenia jakości i dostępności usług zdrowotnych (w tym min. wsparcie kompleksowej opieki nad matką i dzieckiem, diagnostyka i leczenie chorób u dzieci, programy rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami);
- ułatwianie dostępu do usług skierowanych do osób zależnych poprzez działania jakościowe i ilościowe, w tym do usług opiekuńczych instytucjonalnych i realizowanych w środowisku (min. domów pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo – leczniczych, zakładów pielęgnacyjno – opiekuńczych, rodzinnych domów pomocy) oraz specjalistycznych usług opiekuńczych i o charakterze zdrowotnym;
- ułatwianie dostępu do usług towarzyszących procesowi usamodzielniania się osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach PI 9.7 ze względu na zakres planowanego wsparcia oraz jego charakter planuje się realizację wsparcia zarówno w formule konkursowej, jak i pozakonkursowej.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9.8. przyczyni się do osiągnięcia następującego celu szczegółowego: wzrost stabilności sektora ekonomii społecznej w regionie.

Przykładowymi typami projektów realizowanych w ramach priorytetu 9.8. będą:

- świadczenie profilowanych usług doradczych, wspierających na rzecz podmiotów ekonomii społecznej;
- świadczenie usług animacyjnych i inkubacyjnych na poziomie lokalnym w zakresie m.in.: wsparcia dla budowy i funkcjonowania partnerstw publiczno-społecznych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i tworzenia lokalnych kooperatyw; usług animacji lokalnej na rzecz rozwoju organizacji obywatelskich oraz partycypacji społecznej;
- wsparcie działań w zakresie poszukiwania i wdrażania długookresowych źródeł finansowania podmiotów ekonomii społecznej oraz instytucji wspierających ekonomię społeczną oraz inicjatyw rozwijających przedsiębiorczość społeczną;
- koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.

W ramach PI 9.8 ze względu na zakres planowanego wsparcia oraz jego charakter planuje się realizację wsparcia zarówno w formule konkursowej, jak i pozakonkursowej.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9.2 przyczyni się do osiągnięcia następującego celu szczegółowego: rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną terytoriów zmarginalizowanych.

Przykładowymi typami projektów realizowanych w ramach priorytetu 9.2. będą:

- kompleksowe projekty rewitalizacyjne;

Celem działań infrastrukturalnych będzie wsparcie społeczności zamieszkującej obszar zdegradowany poprzez zastosowanie instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej oraz uzupełniającą zdrowotną i kulturalną.

W celu zwiększenia skuteczności podejmowanej interwencji planowane jest zastosowanie pozakonkursowego trybu negocjacyjnego, w postaci szerokiego wykorzystania instrumentów terytorialnych ZIT/RIT. W przypadku niewykorzystania alokacji lub pojawienia się oszczędności w wyniku realizacji inwestycji, dopuszcza się zastosowania innej ścieżki wyboru projektów.

7.1.2 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Dokument został opracowany na podstawie przepisów UE, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów

wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów wykonawczych Komisji Europejskiej. Najważniejszym priorytetem nowego PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności sektora rolnego z uwzględnieniem celów środowiskowych. Nowy program wspierać będzie dalszą restrukturyzację i modernizację gospodarstw rolnych oraz rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego. Realizacja zaplanowanych działań w tym zakresie, pozwoli na podjęcie coraz większych wyzwań konkurencyjnych na rynku europejskim i na rynkach trzecich. Istotnym elementem nowego programu są także zaplanowane działania, wspierające modernizację słabszych ekonomicznie gospodarstw rodzinnych, mające na celu poprawę ich stabilizacji finansowej i wzmocnienie konkurencyjności.

Łączne środki publiczne przeznaczone na realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wyniosą ponad 13,5 mld euro (w tym środki UE 8,6 mld euro, krajowe środki publiczne 4,9 mld euro).

W ramach nowego programu kontynuowane będą również działania wspierające tworzenie miejsc pracy na wsi, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego, co ma znaczenie dla tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. Odpowiednio istotne są w ramach Rozwoju terytorialnego:

- Działanie I: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich
 - Poddziałanie 1: Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii
 - Poddziałanie 2: Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej
 - Poddziałanie 3: Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury.

Budżet ogółem przewidziany w ramach PROW 2014-2020 na działanie I: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich wynosi 1 000 000 049 euro.

8. Analiza ryzyka i środki zaradcze

LPR realizowany będzie przez okres kilku lat i w tym czasie zmiany mogą ulegać lokalne i zewnętrzne uwarunkowania. Dlatego przewidziano ścieżki postępowania na wypadek wystąpienia potencjalnych trudności dla realizacji LPR.

Na poziomie wskazanych w niniejszym dokumencie projektów, do najpoważniejszego ryzyka należy:

- nie osiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych wskaźników produktu – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne. W tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy Gorzyce będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym realizację zaplanowanych działań.
- nie osiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych wskaźników rezultatu – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu LPR dla pojedynczego projektu, po jego merytorycznym uzasadnieniu, Rada Gminy będzie mogła podjąć stosowną uchwałę w sprawie zmian w Programie dla konkretnego projektu. Zasadniczo jednak Operator doloży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.),
- nie uzyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko nieuzyskania dofinansowania zewnętrznego. Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też Gmina zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków. Każdorazowo zostanie przeprowadzona staranna ocena wystąpienia pomocy publicznej w projekcie.

W przypadku niepowodzenia w realizacji pojedynczych projektów, w tym takich, które stanowią fundament dla kolejnych działań, Operator powoła odpowiedni zespół zadaniowy, złożony

z pracowników merytorycznych właściwych referatów Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych, a w miarę potrzeb również ekspertów zewnętrznych. Zespół ten wspólnie znajdzie najbardziej optymalne rozwiązanie problemu, np. wdrożenie alternatywnego projektu, zaspokajającego daną potrzebę społeczności lokalnej.

Na poziomie realizacji LPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje problemowe:

- zmiana polityczna we władzach gmin – może ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców. LPR może podlegać aktualizacji, również polegającej na dołożeniu nowych projektów do katalogu zadań, jednakże czynniki polityczne nie będą miały wpływu na wybór projektów. Będzie on każdorazowo opiniowany przez Radę Gminy po szczegółowym przeanalizowaniu ich zasadności przez specjalistów z Urzędu Gminy,
- nie osiągnięcie porozumienia z interesariuszami LPR na etapie jego wdrażania – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów może przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą omawiane z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia,
- ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach LPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych,
- nie wywiązanie się Operatora z nałożonych na niego obowiązków – Operator został usytuowany w ramach struktur Urzędu Gminy Gorzyce z Wójtem Gminy na czele. Tylko część zadań będzie mogła być zlecana, ale każdorazowo będą to doświadczone podmioty zewnętrzne, co gwarantuje prawidłowe wykonanie projektów. Ponadto Operator będzie składał Radzie Gminy Gorzyce sprawozdania z wykonania LPR i to Rada Gminy będzie w ostateczności odpowiadała za realizację przez władze wykonawcze Programu.

9. Monitoring wskaźników produktów i rezultatów LPR

W celu sprawnego i efektywnego wdrażania LPR niezbędne jest ciągłe monitorowanie efektów rzeczowych projektów, wchodzących w zakres Programu oraz wydatków na ich realizację. Za monitoring LPR odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Gorzyce. Do pomocy we właściwym wdrożeniu projektów Wójt dysponować będzie aparatem wykonawczym, w postaci pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych.

Proces monitorowania obejmuje zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów, ich raportowanie, a następnie interpretowanie informacji opisujących postęp i efekty realizowanego zadania. Obejme także roczne i końcowe sprawozdania z realizacji projektów.

Wskaźnikiem głównym realizacji Programu będzie stopień wykonania planu finansowego LPR z realizacji wymienionych w poszczególnych latach projektów. W zależności od charakteru dostarczonych danych przeprowadzony będzie monitoring rzeczowy i finansowy. W ujęciu rzeczowym wykonanie Programu mierzone będzie przy użyciu uszczegółowionych wskaźników, których rodzaj wynika ze specyfiki określonego zadania. Wykonanie mierzone będzie w ujęciu procentowym: wydatki zrealizowane/wydatki planowane, biorąc pod uwagę takie zmienne, jak np. zmiany kosztorysów wskutek zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności, zmiany w projekcie, spadek wartości zamówienia po rozstrzygnięciu przetargu, zmiany w budżecie gminy itp. Ważnym miernikiem skali oddziaływania LPR-u będzie liczba bezpośrednich i pośrednich beneficjentów Programu, tj. procentowy i liczbowy udział ludności objętej poszczególnymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Wskaźniki mierzone będą cyklicznie, zaś częstotliwość ich pomiaru będzie różna, zależna od kategorii wskaźnika i od poziomu jego pomiaru w strukturze wdrażania. Przyjmuje się, że wskaźniki produktu mierzone będą raz na rok, a wskaźniki rezultatu po zakończeniu projektu. Okresem bazowym, wobec którego porównywane będą zmiany wskaźników będzie rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie Programu.

10. Uspołecznienie Lokalnego Programu Rewitalizacji

LPR powstał w odpowiedzi na potrzeby społeczności gminy w zakresie ożywienia zdegradowanych i zaniedbanych fragmentów przestrzeni, ratowania i przywracania do życia obiektów o walorach zabytkowych, a także dla podjęcia kroków ku zatrzymaniu i odwróceniu zjawiska wykluczenia społecznego współwystępującego na tych obszarach.

Dla powodzenia procesu rewitalizacji nieodzowna jest partycypacja i akceptacja społeczna mieszkańców Gminy Gorzyce, dlatego cennym elementem konstruowania LPR było przeprowadzenie badań sondażowych, szczegółowo potraktowanych w rozdziale 3. niniejszego dokumentu, których celem było zebranie informacji o obszarach kryzysowych w Gminie Gorzyce, jak również określenie oczekiwań wobec powstającego LPR.

Istotnym czynnikiem jest również upowszechnianie LPR przez udostępnienie jego pełnej wersji za pośrednictwem strony internetowej Gminy Gorzyce, a także zamieszczenie informacji o przyjęciu LPR i warunkach jego dostępności.

Dodatkowo wszystkie sprawozdania i oceny powstające w ramach monitorowania Programu, jak również jego zmiany, będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej.

Samorząd Gminy Gorzyce będzie w sposób otwarty podchodził do projektów zgłaszanych przez podmioty prywatne i będzie informować o możliwości współpracy w nadchodzącym okresie.

W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono:

- spotkanie konsultacyjne ze środowiskami bezpośrednio zaangażowanymi w działania na rzecz społeczności zamieszkującej obszary zdegradowane w Gminie Gorzyce – z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach, z pracownikami Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej w Gorzyczkach, z dyrekcją szkół zlokalizowanych na obszarach zdegradowanych.
- otwarte spotkanie konsultacyjne z radnymi i mieszkańcami Gminy Gorzyce (28 maja 2015 r.), na którym zaprezentowano założenia LPR oraz planowane projekty, a także przedstawiono wyniki badań sondażowych i uzasadnienie wybrania konkretnych obszarów przewidzianych do rewitalizacji i umożliwiono swobodną dyskusję nad LPR.

Dodatkowo przeprowadzano indywidualne konsultacje i wywiady z pracownikami Ośrodka Opieki Społecznej w Gorzycach (kierownictwo oraz pracownicy socjalni), a także z dzielnicowymi Komisariatu Policji w Gorzycach, w celu szczegółowego omówienia problemów jakich doświadcza społeczność zamieszkująca obszary zdegradowane i dostosowania interwencji odpowiadającej sytuacji konkretnych grup docelowych.

Zaktywizowanie społeczności Gminy Gorzyce i włączenie jej przedstawicieli do realizacji wspólnego Programu, który uwzględnia zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań ma ogromne znaczenie dla procesu rewitalizacji.

Realizacja programu, począwszy od etapu jego tworzenia, odbywać się będzie przy ścisłej współpracy z mieszkańcami oraz lokalnymi instytucjami publicznymi. Zaangażowanie tych instytucji, jak i osób prywatnych, może zapewnić władzom lokalnym informacje nt. zasadności publicznej interwencji i pozwoli na wypracowanie zaufania pomiędzy społecznością obszarów zdegradowanych a władzami, co przekłada się na efektywność procesu rewitalizacji.

Samorząd Gminy Gorzyce jest otwarty na aktywne współdziałanie w zakresie realizacji LPR i kreowania polityki rozwoju obszarów zdegradowanych, wobec wszystkich zainteresowanych podmiotów życia społeczno-gospodarczego z terenu Gminy Gorzyce.

Załącznik nr 1 Szczegółowe zestawienie projektów przewidzianych do realizacji w ramach LPR dla Gminy Gorzyce

Tabela 61 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja zabytkowych obiektów budowlanych w sołectwie Kolonia Fryderyk

Tytuł projektu
Rewitalizacja zabytkowych obiektów budowlanych w sołectwie Kolonia Fryderyk
Operator rewitalizacji
Gmina Gorzyce
Charakterystyka projektu:
Projekt ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców obszaru poprzez wyprowadzenie ze stanu zdegradowanego obiektów mieszkalnych w sołectwie Kolonia Fryderyk wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków. Realizacja tego projektu pozwoli na przeprowadzenie zachowania, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego obiektów będących zabudową zabytkową oraz na zatrzymanie dekapitalizacji obiektów. Roboty budowlane i usługi związane z przebudową lub modernizacją budynków
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny/cele szczegółowe
Cel główny: poprawa jakości życia mieszkańców i estetyki przestrzeni Cele szczegółowe: przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, zapobieganie patologiom społecznym.
Harmonogram rzeczowo-finansowy
Etap przygotowawczy: 2015 - 2016 Etap wdrażania: 2017 - 2020 Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2020 - 2021
Szacunkowy koszt
2 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
Termin realizacji
2016–2020

Źródło: opracowanie własne

Tabela 62 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych wraz zagospodarowaniem terenu na Kolonii Fryderyk

Tytuł projektu
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych wraz zagospodarowaniem terenu na Kolonii Fryderyk
Operator rewitalizacji
Gmina Gorzyce
Charakterystyka projektu:
Projekt ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców obszaru poprzez pogłębienie działań związanych z rewitalizacją terenu Kolonii Fryderyk. Przebudowie poddane zostanie najbliższe otoczenie budynków wraz z rewitalizacją obszaru przyległego do budynków Kolonii z przeznaczeniem na teren rekreacyjno-sportowy, co znacznie poprawi jakość życia mieszkańców oraz pozwoli na prowadzenie dalszych działań związanych z rewitalizacją społeczną mieszkańców tego obszaru. Roboty budowlane i usługi związane z przebudową lub modernizacją budynków
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe
Cel główny: poprawa jakości życia mieszkańców i estetyki przestrzeni Cele szczegółowe: przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, zapobieganie patologiom społecznym,
Harmonogram rzeczowo-finansowy
Etap przygotowawczy: 2015 - 2016 Etap wdrażania: 2017 - 2020 Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2020 - 2021
Szacunkowy koszt
1 500 000 zł
Potencjalne źródła finansowania
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020
Termin realizacji
2017-2020

Źródło: opracowanie własne

Tabela 63 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja terenu po wyrobiskach poźwirowych w Olzie

Tytuł projektu
Rewitalizacja terenu po wyrobiskach poźwirowych w Olzie
Operator rewitalizacji
Gmina Gorzyce, prywatny inwestor
Charakterystyka projektu:
Celem projektu jest ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej a także ochrona i rekultywacja gleby oraz rewitalizację zielonej infrastruktury w obszarze poindustrialnym. Celem jest również promowanie włączenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. Rewitalizacja wyrobisk poźwirowych w Olzie pozwoli również a podniesienie atrakcyjności tego obszaru w szerszym, subregionalnym kontekście, co wpłynie korzystnie na mieszkającą tam społeczność lokalną.
Roboty budowlane i usługi związane z zagospodarowaniem terenu
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe
Cel główny: Zagospodarowanie terenu po wyrobiskach poźwirowych w Olzie celem stworzenia atrakcyjnego miejsca wypoczynku dla mieszkańców
Harmonogram rzeczowo-finansowy
Etap przygotowawczy: 2015 - 2016
Etap wdrażania: 2017 - 2020
Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2020 - 2021
Szacunkowy koszt
10 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania
Środki zewnętrzne 2014-2020
Termin realizacji
2016-2020

Źródło: opracowanie własne

Tabela 64 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja zasobów w Olzie, przy ul. Dworcowej należących do Spółdzielni Mieszkaniowej "Orłowiec" ujętych w Gminnym Programie Ewidencji Zabytków w Gorzycach

Tytuł projektu
Rewitalizacja zasobów w Olzie, przy ul. Dworcowej należących do Spółdzielni Mieszkaniowej "Orłowiec"
Operator rewitalizacji
Spółdzielnia Mieszkaniowa "Orłowiec" w Rydułtowach
Charakterystyka projektu:
Projekt ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców obszaru poprzez wyprowadzenie ze stanu zdegradowanego obiektów mieszkalnych należących do Spółdzielni Mieszkaniowej "Orłowiec" przy ul. Dworcowej w Gorzycach wraz z poprawą efektywności energetycznej budynków. Realizacja tego projektu pozwoli na przeprowadzenie zachowania, ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego obiektów będących zabudową zabytkową oraz na zatrzymanie dekapitalizacji obiektów. Dodatkowo prace modernizacyjne obejmą zasięgiem zasoby pełniące funkcje edukacyjne i społeczne (świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży), co wpłynie na wspieranie rewitalizacji społecznej ubogich społeczności z obszarów wiejskich, a także wysokiej jakości usług, w tym usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Roboty budowlane i usługi związane z przebudową lub modernizacją budynków oraz rewitalizacja obiektów rekreacyjnych.
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe
Cel główny: poprawa jakości życia mieszkańców i estetyki przestrzeni Cele szczegółowe: przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, zapobieganie patologiom społecznym, podniesienie atrakcyjności zasobów, przeciwdziałanie migracji młodego pokolenia do innych regionów, zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego - turnieje sportowe: piłka nożna, siatkówka i inne
Harmonogram rzeczowo-finansowy
Etap przygotowawczy: 2015 - 2016 Etap wdrażania: 2017 - 2020 Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2020 - 2021
Szacunkowy koszt
2 172 000 zł
Potencjalne źródła finansowania
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020
Termin realizacji
2017-2020

Źródło: opracowanie własne

Tabela 65 Logika interwencji projektu pn. Adaptacja budynku pod lokale socjalne

Tytuł projektu
Adaptacja budynku pod lokale socjalne
Operator rewitalizacji
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim
Charakterystyka projektu
Zgodnie z ustawą o ochronie praw lokatorów do zadań własnych gminy należy zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, a w szczególności lokali socjalnych dla osób potrzebujących. Potrzeby w tym zakresie na terenie Gminy Gorzyce rosną, a liczba lokali socjalnych jest niewystarczająca. Ze względu na to, że Gmina posiada wolne lokale, które można zaadaptować na potrzeby mieszkań socjalnych projekt stanowi odpowiedź na potrzeby lokalnej społeczności. Projekt realizowany będzie na terenie Gminy Gorzyce. Liderem projektu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, a jednym z partnerów Gmina Gorzyce. Celem projektu jest również ułatwianie dostępu do usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym a także zachowaniu, ochronie dziedzictwa kulturowego poprzez ograniczenie dekapitalizacji obiektów chronionych.
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe
Celem głównym jest wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cele szczegółowe: przeciwdziałanie marginalizacji obszarów gminy, zapobieganie patologiom społecznym, wykorzystanie w celach społecznych zasobów gminnych objętych ochroną konserwatorską
Harmonogram rzeczowo-finansowy
Etap przygotowawczy: 2015 - 2016 Etap wdrażania: 2016 - 2020 Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2016 - 2021
Szacunkowy koszt
800 000, 00 zł
Potencjalne źródła finansowania
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020
Termin realizacji
2015 - 2020

Źródło: opracowanie własne

Tabela 66 Logika interwencji projektu pn. Czas na zmianę

Tytuł projektu	
„Czas na zmianę”	
Operator rewitalizacji	
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim	
Charakterystyka projektu	
W ramach projektu 14 osób zamieszkujących w lokalach socjalnych (na obszarach rewitalizowanych) zostanie objętych specjalistycznym wsparciem w ramach aktywizacji zawodowej (skierowanie i sfinansowanie kursów zawodowych odpowiadających ich zainteresowaniom i predyspozycjom zawodowym oraz skierowanie i sfinansowanie warsztatów i indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym), społecznej (spotkania grupowe z psychologiem/ psychoterapeutą lub terapeutą zajęciowym, przygotowujące do pełnienia ról społecznych oraz radzenia sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego i właściwego gospodarowania budżetem domowym), oraz psychologicznej (indywidualne lub grupowe zajęcia z psychologiem/psychoterapeutą, które m.in. zwiększą motywację uczestników projektu do zmiany osobistej i aktywności zawodowej oraz uzupełnia braki w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie). Wsparcie psychologiczne będzie realizowane w ramach Centrum Usług Społecznych. Projekt ma za zadanie wzmocnić potencjał społeczno-zawodowy społeczności lokalnej.	
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe	
Celem głównym jest wsparcie i kompleksowe wzmocnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które borykają się z problemami mieszkaniowymi wynikającymi z ich bardzo trudnej sytuacji socjalno-bytowej, zmiana postawy życiowej oraz podjęcie starań w kierunku znalezienia zatrudnienia i włączenia społecznego.	
Harmonogram rzeczowo-finansowy	
Etap przygotowawczy: 2015 - 2016	
Etap wdrażania: 2016 - 2020	
Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2020 - 2021	
Szacunkowy koszt	
98 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	
Termin realizacji	
2015 - 2020	
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu	
Wskaźnik produktu	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury (14 osób)
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (10 osób)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 67 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja osób w wieku 50+ „Aktywny obywatel”

Tytuł projektu	
Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja osób w wieku 50+ „Aktywny obywatel”	
Operator rewitalizacji	
Urząd Gminy w Gorzycach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach	
Charakterystyka projektu	
<p>Aktywizacja seniorów poprzez zajęcia sportowe, rehabilitacyjne, prozdrowotne (30 osób)</p> <ul style="list-style-type: none"> – grupa nordic-walking – aerobik, ćwiczenia korekcyjne w SP Kolonia Fryderyk – warsztaty z dietetykiem dotyczące zdrowego tworzenie kroniki dziejowej „Familoców” – kursy uprawy kwiatów, warzyw i owoców – stworzenie miejsca sprzyjającemu integracji mieszkańców (miejsce na ognisko, ławki, drzewa) – prelekcje dotyczące własnego bezpieczeństwa (podpisywanie umów pożyczkowych, ubezpieczeniowych, itp.) – bank wolnego czasu (współpraca i pomoc międzysąsiedzka) 	
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe	
<p>Cel główny: Aktywizacja psycho-fizyczna osób w wieku 50+</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Profilaktyka zdrowego odżywiania – Promowanie zdrowego stylu życia – Poprawa atrakcyjności terenu wokół miejsca zamieszkania 	
Harmonogram rzeczowo-finansowy	
<ul style="list-style-type: none"> – Etap przygotowawczy: 2015-2016 – Etap wdrażania i realizacji: 2016-2017 – Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2018 	
Szacunkowy koszt	
75 000 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	
Termin realizacji	
2016-2017	
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu	
Wskaźnik produktu	Liczba zajęć prowadzonych w ramach projektu (propozycja 80 spotkań w ramach zajęć)
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób +50 objęta działaniami rewitalizacji społecznej (30 osób)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 68 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja społeczna rodziców „Rodzic na topie”

Tytuł projektu	
Rewitalizacja społeczna: Aktywizacja społeczna rodziców „Rodzic na topie”	
Operator rewitalizacji	
Urząd Gminy w Gorzycach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach	
Charakterystyka projektu	
Trening życia dla rodzin z dziećmi, dla samotnych matek (30 osób) <ul style="list-style-type: none"> – warsztaty: opieka psychoterapeutyczna, – warsztaty umiejętności społecznych (asertywność, autoprezentacja, komunikacja, szkoła rodziców- kurs kompetencji wychowawczych) – warsztaty umiejętności praktycznych – przeprowadzenie kursu kulinarnego – przeprowadzenie kursu racjonalnego gospodarowania budżetem – stworzenie miejsc rekreacyjnych dla rodziców i ich dzieci: <ul style="list-style-type: none"> • boisko • boisko trójfunkcyjne (tenis ziemny, siatkówka, koszykówka). • pole do minigolfa 	
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe	
Cel główny: Aktywizacja społeczna i zawodowa rodziców, oraz nabycie kompetencji wychowawczych	
Cele szczegółowe: <ul style="list-style-type: none"> – Nabycie umiejętności wychowawczych przez rodziców – Aktywizacja zawodowa rodziców poprzez prowadzone kursy – Nabycie umiejętności racjonalnego gospodarowania budżetem – Promowanie aktywnego spędzania czasu z dziećmi i zdrowego odżywiania 	
Harmonogram rzeczowo-finansowy	
<ul style="list-style-type: none"> – Etap przygotowawczy: 2016 – Etap wdrażania i realizacji: 2017-2018 – Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2019 	
Szacunkowy koszt	
150 000 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	
Termin realizacji	
2017-2018	
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu	
Wskaźnik produktu	Liczba zajęć prowadzonych w ramach projektu (80)
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób objętych działaniami rewitalizacji społecznej (30 osób)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 69 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społeczna: „Podwórkowy Facebook”

Tytuł projektu	
Rewitalizacja społeczna: „Podwórkowy Facebook”	
Operator rewitalizacji	
Urząd Gminy w Gorzycach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach, Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza w Gorzyczkach	
Charakterystyka projektu	
<p>Działania skierowane do młodzieży (16 osób)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia dla młodzieży (pracownia plastyczna, fotograficzna, zajęcia w plenerze, zajęcia sportowo-rekreacyjne) – przeprowadzenie warsztatów dotyczących profilaktyki przeciw alkoholowi, dopalaczom, nikotynie, narkotynom i wandalizmowi. – stworzenie miejsca dla alternatywnych form spędzania wolnego czasu: <ul style="list-style-type: none"> • siłownia na powietrzu • stół do tenisa 	
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe	
<p>Cel główny: Poprawa funkcjonowania młodzieży w społeczeństwie</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Profilaktyka przeciw zagrożeniom społecznym (alkohol, dopalacze, narkotyki, nikotyna, wandalizm) – Rozbudowanie oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży – Promowanie zdrowego stylu życia 	
Harmonogram rzeczowo-finansowy	
<ul style="list-style-type: none"> – Etap przygotowawczy: 2016 – Etap wdrażania i realizacji: 2017-2018 – Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2019 	
Szacunkowy koszt	
100 000 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	
Termin realizacji	
2017-2018	
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu	
Wskaźnik produktu	Liczba zajęć prowadzonych w ramach projektu (80)
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury (16 osób)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 70 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społeczna: „Wydobyć perłę”

Tytuł projektu	
Rewitalizacja społeczna: „Wydobyć perłę”	
Operator rewitalizacji	
Urząd Gminy w Gorzycach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach, Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza w Gorzyczkach	
Charakterystyka projektu	
<p>Działania skierowane do dzieci</p> <p>W roku szkolnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia malarskie dla dzieci („Przygody z pędzlem i farbą – ciąg dalszy”). – warsztaty mające na celu wzmocnienie poczucia wartości i tożsamości pt. „Kim jestem”. – praca z dziećmi z zaburzeniami mowy – w początkowym etapie diagnoza i indywidualna praca logopedy z dzieckiem, a w końcowym wspólna praca dziecka, rodzica i logopedy. <p>W czasie wakacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dwutygodniowe półkolonie dla dzieci. – trzy całonocne wycieczki autokarowe (Kraków, Kopalnia Guido w Zabrze i Cieszyn). – zajęcia malarskie („Wakacyjne przygody z pędzlem i farbą”). – warsztaty ceramiczne. – zajęcia sportowe 	
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe	
<p>Cel główny: Polepszenie jakości życia oraz społecznego funkcjonowania dzieci</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pogłębienie wrażliwości estetycznej i kulturalnej poprzez udział w zajęciach malarskich, ceramicznych. – Wsparcie rodziny w realizowaniu jej podstawowej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. – Przeciwdziałanie patologii społecznej. – Pomoc logopedyczna dzieciom z wadami wymowy. – Rozszerzenie horyzontów myślowych oraz poznanie otaczającego świata poprzez udział w wycieczkach i półkoloniach. – Propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego- turnieje sportowe: piłka nożna, siatkówka, tenis ziemny, koszykówka. – Wzmocnienie poczucia własnej wartości i tożsamości. 	
Harmonogram rzeczowo-finansowy	
<ul style="list-style-type: none"> – Etap przygotowawczy: 2016 – Etap wdrażania i realizacji: 2017-2018 – Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2019 	
Szacunkowy koszt	
100 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	
Termin realizacji	
2017-2018	
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu	
Wskaźnik produktu	Liczba zajęć prowadzonych w ramach projektu (100)
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób objętych działaniami rewitalizacji społecznej (40)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 71 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społeczna: Profilaktyka społeczna i doradztwo specjalistyczne

Tytuł projektu	
Rewitalizacja społeczna: Profilaktyka społeczna i doradztwo specjalistyczne	
Operator rewitalizacji	
Urząd Gminy w Gorzycach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach	
Charakterystyka projektu	
<p>Projekt obejmuje działania wobec dzieci i rodziców z rodzin dysfunkcyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – standardowe działania OPS z rozszerzeniem w ramach projektu LPR (aktywizacja zawodowa, szkolenia, doradztwo zawodowe, doradztwo prawne, doradztwo psychologiczne) – opieka pedagogiczna i psychologiczna dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych – profilaktyka wad rozwojowych u dzieci (diagnozowanie w szkole przez lekarzy specjalistów; stomatolog, ortodonta, okulista, ortopeda) 	
Cel przedsięwzięcia. Cel ogólny / cele szczegółowe	
<p>Cel główny: Podniesienie jakości życia i motywacji osób dorosłych i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Przeciwdziałanie wadom rozwojowym u dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym – Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych 	
Harmonogram rzeczowo-finansowy	
<ul style="list-style-type: none"> – Etap przygotowawczy: 2016 – Etap wdrażania i realizacji: 2017-2018 – Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy: 2019 	
Szacunkowy koszt	
100 000,00 zł	
Potencjalne źródła finansowania	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014-2020	
Termin realizacji	
2017-2018	
Proponowane wskaźniki pomiaru efektywności projektu	
Wskaźnik produktu	Liczba zajęć prowadzonych w ramach projektu (70)
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób objętych działaniami rewitalizacji społecznej (30)

Źródło: opracowanie własne

Załącznik nr 2 Formularz badań sondażowych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gorzyce

Szanowni Państwo!

Pragniemy poznać Państwa opinię na temat rewitalizacji terenów w naszej gminie. Uzyskane informacje umożliwią opracowanie programu rewitalizacji i pozwolą na podjęcie działań gminy oraz jej partnerów, zmierzających do pozyskania funduszy europejskich na realizację projektów.

Rewitalizacja, to działanie skupione na zdegradowanym obszarze, którego celem jest znalezienie dla niego nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym obszar staje się wartościowy. Rewitalizacja dotyczy nie tylko infrastruktury, ale przede wszystkim stworzenia odpowiednich warunków życia społeczności lokalnej, zamieszkującej rewitalizowany obszar.

Ankieta jest anonimowa, a jej wypełnienie zajmuje około 5 minut. W przypadku pól wyboru proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź. Wypełnioną ankietę prosimy złożyć w Urzędzie Gminy w Gorzycach (Biuro Obsługi Interesanta: Gorzyce, ul. Kościelna 15 albo Gorzyce, ul. Bogumińska 13) lub w Wiejskich Domach Kultury, szkołach, przedszkolach, w oznaczonych skrzynkach, lub mailowo na adres ue@gorzyce.pl do dnia 3 kwietnia 2015 r.

1. Proszę wskazać, który obszar gminy Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji (można wskazać kilka terenów).

- ☐ Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim
- ☐ Sołectwo Olza tereny pokopalniane powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych - teren po byłym ośrodku wypoczynkowym przy ul. Wałowej
- ☐ Sołectwo Olza – Kolonia Olecka "Familoiki" w Olzie
- ☐ Sołectwo Odra i Olza - tereny pokopalniane powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych
- ☐ inne

2. Proszę podać jeden teren, który Pana(i) zdaniem powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności.

.....

.....

.....

3. Proszę podać Pana(i) związek z tym terenem (można wskazać kilka odpowiedzi).

- ☐ miejsce zamieszkania
- ☐ miejsce pracy
- ☐ miejsce prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ miejsce rekreacji, wypoczynku
- ☐ Inne (jakie).....

4. Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji

Estetyka otoczenia.	☐ niska	☐ średnia	☐ wysoka
Aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych.	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
Poczucie bezpieczeństwa w okolicy.	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
Samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi.	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
Infrastruktura drogowa oraz ciągi dla pieszych	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
Stan techniczny obiektów	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
Stan boisk, placów zabaw itp.	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
Zdewastowane i opuszczone obiekty/tereny przemysłowe	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka

5. Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?

Przestępczość	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Przestępczość młodocianych	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Bezrobocie	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Bieda	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Alkoholizm	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Przemoc w rodzinie	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Narkomania	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Brak podstawowych mediów	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Stan dróg	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Połączenia komunikacyjne, ilość dróg	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Stan budynków kubaturowych (mieszkalnych, usługowych, handlowych itp.)	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Stan zabytków	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem
Zanieczyszczenie środowiska	☐ Brak problemu	☐ Niskie zagrożenie problemem	☐ Średnie zagrożenie problemem	☐ Wysokie zagrożenie problemem

6. Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane poniżej na wybranym obszarze.

Stan dróg, chodników i parkingów	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Komunikacja	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki

Usługi telefoniczne/Internet	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Handel/usługi	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Usługi bankowe	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Baza noclegowa	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Baza gastronomiczna	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Oferta kulturalna	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Oferta turystyczna	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Baza sportowa, wypoczynkowa i rekreacyjna	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Służba zdrowia	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki
Oferta inwestycyjne – przewidywane inwestycje	☐ niski	☐ średni	☐ wysoki

7. Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(ią) miejscach?

miejsc spędzania wolnego czasu – świetlice, kluby, kafejki internetowe itp.	☐ niska	☐ średnia	☐ wysoka
organizacji wpływających na aktywność społeczną (stowarzyszenia, grupy działania, grupy nieformalne itp.)	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, miejsca zabaw dzieci, itp.)	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
impresz integrujących społeczność	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
punktów małej gastronomii oraz handlu	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
placówek opieki medycznej	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
miejsc wsparcia osób z problemami społecznymi	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka
inne: jakie?	☐ niska	☐ średnie	☐ wysoka

8. Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny.

☐ tak

☐ nie

Płeć	☐	Kobieta	☐	Mężczyzna	Wiek	☐	16-25	☐	26-35	☐	36-45	☐	46-55
Status	☐	Pracujący	☐	Uczący się	☐	Bezrobotny		☐	Inne	☐	56-66	☐	67 i więcej
Wykształcenie	☐	Wyższe	☐	Średnie	☐	Zawodowe		☐	Gimnazjalne	☐	Podstawowe		

9. Uwagi:

Dziękujemy za udział w badaniu! Państwa opinie będą stanowić podstawę dla planowania rozwoju Gminy Gorzyce.

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Gorzyce w l. 2005-2014.....	9
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w sołectwach Gminy Gorzyce w 2014 r. [os./km ²].....	10
Wykres 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w l. 2005-2014.....	11
Wykres 4 Saldo migracji w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013.....	12
Wykres 5 Zameldowania i wymeldowania na terenie Gminy Gorzyce w l. 2004-2013.....	12
Wykres 6 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w l. 2005-2014 [%].....	13
Wykres 7 Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013 [km].....	14
Wykres 8 Liczba mieszkańców w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013.....	15
Wykres 9 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013.....	16
Wykres 10 Dodatki mieszkaniowe wypłacane w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013.....	16
Wykres 11 Budynki nowe oddane do użytkowania w Gminie Gorzyce w l. 2009-2013.....	17
Wykres 12 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Gorzyce, 2014 r.....	19
Wykres 13 Liczba bezrobotnych w Gminie Gorzyce w l. 2005-2014.....	20
Wykres 14 Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wg płci w l. 2005-2014 [%].....	21
Wykres 15 Struktura wieku osób bezrobotnych w gminie Gorzyce w l. 2010-2014.....	22
Wykres 16 Osoby bezrobotne w podziale na kategorie wiekowe w gminie Gorzyce.....	22
Wykres 17 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w Gminie Gorzyce w l. 2004-2013.....	26
Wykres 18 Liczba klientów OPS oraz liczba udzielonych świadczeń w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014.....	29
Wykres 19 Wskaźniki biblioteczne dla Gminy Gorzyce w l. 2004-2013.....	33
Wykres 20 Płeć respondentów.....	38
Wykres 21 Rozkład grup wiekowych respondentów.....	39
Wykres 22 Status na rynku pracy respondentów.....	39
Wykres 23 Poziom wykształcenia respondentów.....	40
Wykres 24 Proszę wskazać, który obszar gminy Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji.....	40
Wykres 25 Proszę wskazać, który Pana(i) zdaniem powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności.....	41
Wykres 26 Proszę podać związek z tym terenem.....	41
Wykres 27 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym obszarze rewitalizacji.....	42
Wykres 28 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(iq) obszarze.....	42
Wykres 29 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz wskazanymi dziedzinami na wybranym obszarze.....	43
Wykres 30 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(iq) miejscach?.....	43
Wykres 31 Czy problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny?.....	44

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźnik gęstości zaludnienia w l. 2005-2014 [os./m ²].....	10
Tabela 2 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku z uwzględnieniem podziału na płeć w l. 2005-2014.....	12
Tabela 3 Wskaźniki obciążenia demograficznego w 2014 r.....	13

Tabela 4	Udział ludności korzystającej z infrastruktury służącej zaopatrzeniu w media w liczbie ludności ogółem r.	15
Tabela 5	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w 2014 r.	18
Tabela 6	Struktura podmiotów gospodarczych wg klas wielkości w Gminie Gorzyce w 2014 r.	18
Tabela 7	Wskaźniki gospodarcze	19
Tabela 8	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2014 r.	21
Tabela 9	Bezrobotni oraz poszukujący pracy według kategorii w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	22
Tabela 10	Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie Gorzyce	23
Tabela 11	Bezrobocie długotrwałe w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	24
Tabela 12	Zestawienie 10 zawodów nadwyżkowych deficytowych w powiecie wodzisławskim w I półroczu 2014 roku .	25
Tabela 13	Zestawienie placówek edukacyjnych na terenie gminy Gorzyce	25
Tabela 14	Liczba placówek wychowania przedszkolnego, miejsc oraz dzieci uczęszczających w Gminie Gorzyce	26
Tabela 15	Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	27
Tabela 16	Liczba absolwentów szkół podstawowych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	27
Tabela 17	Liczba uczniów szkół gimnazjalnych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	28
Tabela 18	Liczba absolwentów szkół gimnazjalnych w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	28
Tabela 19	Okoliczności przyznawania pomocy społecznej w gminie Gorzyce w l. 2010-2014	29
Tabela 20	Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Gorzyce w l. 2010-2014 ...	31
Tabela 21	Liczba dzieci objętych zasiłkami rodzinnymi w Gminie Gorzyce w l. 2008-2013	32
Tabela 22	Organizacje pozarządowe w Gminie Gorzyce	33
Tabela 23	Zabytki kultury materialnej gminy Gorzyce	35
Tabela 24	Obszar działania dzielnicowych Komisariatu Policji w Gorzycach	36
Tabela 25	Przestępczość w podziale na kategorie przestępstw w gminie Gorzyce w l. 2010-2014	36
Tabela 26	Zdarzenia drogowe w gminie Gorzyce w l. 2010-2014	37
Tabela 27	Statystyka interwencji jednostek OSP na terenie Gminy Gorzyce w l. 2010-2014	37
Tabela 28	Poziom bezrobocia	45
Tabela 29	Poziom przestępczości	46
Tabela 30	Poziom ubóstwa i wykluczenia	46
Tabela 31	Wskaźnik aktywności gospodarczej	47
Tabela 32	Wskaźnik depopulacji	47
Tabela 33	Liczba ludności wg kategorii: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym	48
Tabela 34	Liczba mieszkańców narodowości innej niż polska	48
Tabela 35	Liczba budynków wg kategorii: wybudowanych przed 1945 r., przed 1989 r., budynki od 1989 r.	49
Tabela 36	Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych wg kategorii	49
Tabela 37	Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniu	50
Tabela 38	Analiza i porównanie wskaźników	51
Tabela 39	Analiza kryteriów obligatoryjnych dla terenów zdegradowanych	51
Tabela 40	Liczba mieszkańców obszarów	52
Tabela 41	Liczba urodzeń, liczba zgonów, liczba ślubów oraz liczba rozwodów na badanym obszarze	52
Tabela 42	Powierzchnia obszarów	53

Tabela 43 Świadczenia pomocy społecznej w Gminie Gorzyce w l. 2010-2014	53
Tabela 44 Świadczenia pomocy społecznej na obszarze Sołectwo Kolonia Fryderyk – osiedle patronackie	54
Tabela 45 Świadczenia pomocy społecznej na obszarze Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki”	54
Tabela 46 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według kategorii- Sołectwo Kolonia Fryderyk – osiedle patronackie	55
Tabela 47 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według kategorii w l. 2010-2014 – Sołectwo Olza– Kolonia Olecka	56
Tabela 48 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w l. 2010-2014 – Kolonia Fryderyk osiedle patronackie	57
Tabela 49 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w l. 2010-2014 – Kolonia Olecka.....	57
Tabela 50 Skala potrzeb mieszkaniowych – Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni z osiedlem patronackim ...	59
Tabela 51 Skala potrzeb mieszkaniowych – Sołectwo Olza Kolonia Olecka „Familonki”	60
Tabela 52 Charakterystyka mieszkań: Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim ...	60
Tabela 53 Charakterystyka mieszkań: Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki”	61
Tabela 54 Możliwości dojazdu do obszaru środkami komunikacji publicznej i prywatnej	62
Tabela 55 Przestępczość w podziale na kategorie przestępstw - Sołectwo Kolonia Fryderyk	63
Tabela 56 Przestępczość w podziale na kategorie przestępstw - Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki”	63
Tabela 57 Interwencje jednostek straży pożarnej w 2014 r.	64
Tabela 58 Analiza SWOT- Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	66
Tabela 59 Analiza SWOT: Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” w Olzie	67
Tabela 60 Montaż finansowy projektów w ramach LPR dla Gminy Gorzyce	84
Tabela 61 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja obiektów budowlanych w sołectwie Kolonia Fryderyk	94
Tabela 62 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja wraz zagospodarowaniem terenu na Kolonii Fryderyk	95
Tabela 63 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja terenu po wyrobiskach poźwirowych w Olzie	96
Tabela 64 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja zasobów w Olzie (...).....	97
Tabela 65 Logika interwencji projektu pn. Adaptacja budynku pod lokale socjalne.....	98
Tabela 66 Logika interwencji projektu pn. Czas na zmianę.....	99
Tabela 67 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społ.: Aktywizacja osób w wieku 50+ „Aktywny obywatel”	100
Tabela 68 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społ. Aktywizacja społeczna rodziców „Rodzic na topie”	101
Tabela 69 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społ.: „Podwórkowy Facebook”	102
Tabela 70 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społ.: „Wydobyć perłę”	103
Tabela 71 Logika interwencji projektu pn. Rewitalizacja społ.: Profilaktyka społeczna i doradztwo specjalistyczne	104

Spis map

Mapa 1 Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim	70
Mapa 2 Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familonki” w Olzie i tereny pokopalniane po eksploatacji kruszyw.....	73

